

2021

KOMMUNALVALET

4

VALANVISNINGAR

Förhandsröstning på ett allmänt
förhandsröstningsställe i hemlandet

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

VALANVISNINGARNA FÖR KOMMUNALVALET SOM FÖRRÄTTAS 2021

Justitieministeriet utfärdar med stöd av 10 § i vallagen (714/1998) för vederbörande valmyndigheter följande valanvisningar för kommunalvalet den 18 april 2021. Valanvisningarna gäller fr.o.m. den 1 januari 2021 t.o.m. den 3 maj 2021.

Valanvisningar

- Nr. 1: Kommunala centralvalnämndens uppgifter
- Nr. 2: Valnämndens uppgifter
- Nr. 3: Förhandsröstning på en anstalt
- Nr. 4: Förhandsröstning på ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet
- Nr. 5: Hemmaröstning
- Nr. 6: Förhandsröstning utomlands
- Nr. 7: Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas uppgifter

Helsingfors den 28 december 2020

Valdirektör

Arto Jääskeläinen

Konsultativ tjänsteman

Heini Huotarinen

Besöksadress
Södra esplanaden 10
HELSINGFORS

Postadress
PB 25
00023 STATSRÅDET

Telefon
02951 6001

Fax
09 1606 7730

E-post
justitieministeriet@om.fi

Julkaisija: OIKEUSMINISTERIÖ
Utgivare: JUSTITIEMINISTERIET

Teksti: Oikeusministeriö ja kunnat
Text: Justitieministeriet och kommunerna

Paino: PunaMusta Oy, Tampere, 2021
Tryckning: PunaMusta Oy, Tammerfors, 2021

Innehåll:

1. ALLMÄNT OM KOMMUNALVALET 2021	1
2. KOMMUNALA VALMYNDIGHETER	3
2.1 Allmänt	3
3. VALFÖRRÄTTARE VID FÖRHANDSRÖSTNINGEN	5
3.1 Förordnande av valförrättare	5
3.2 Vem kan förordnas till valförrättare?	5
3.3 Antalet valförrättare	6
3.4 Förhinder	6
3.5 Valobservatörers rätt att närvara	6
3.6 Valförrättarens uppgifter i huvuddrag	6
4. FÖRHANDSRÖSTNING	8
4.1 Tiden för förhandsröstningen	8
4.2 Tillkännagivande av förhandsröstning	9
4.3 Praktiska arrangemang på förhandsröstningsstället	10
4.4 Förrättning av förhandsröstningen	19
4.5 Bistående av väljaren	38
4.6 Upprätthållande av ordningen	39
4.7 Insändande av ytterkuverten till den kommunala centralvalnämnden	42
4.8 Förvaring och återställande av valmaterialet	44
5. ANDRA ANVISNINGAR	46
5.1 Justitieministeriets valwebbplats	46
5.2 Myndighetens för digitalisering och befolkningsdata jour gällande rösträttsregistret	46
5.3 Justitieministeriets servicenummer för väljarna	46
5.4 Kontaktuppgifter	47

Bilaga:

BILAGA 1a VALLAG 2.10.1998/714 (bestämmelser som gäller kommunalvalen)	49
I AVDELNINGEN Gemensamma bestämmelser	49
1 kap: Allmänna bestämmelser	49
2 kap: Valmyndigheter	51
3 kap: Rösträttsregister	53
4 kap: Myndighetsuppgifter vid kandidatuppställning	58
5 kap: Förhandsröstning	63
5 a kap: Brevröstning	70
6 kap: Röstning på valdagen	72
7 kap: Uträkning och fastställande av valresultatet	77
8 kap: Ändringsökande	80
II AVDELNINGEN Bestämmelser om respektive val	82
9 kap: Riksdagsval	82
10 kap: Presidentval	82

11 kap: Kommunalval (8.5.2015/563)	82
12 kap: Europaparlamentsval	86
III AVDELNINGEN Särskilda bestämmelser	87
13 kap: Kompletterande bestämmelser	87
14 kap: Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser	89
BILAGA 1b Kommunallag 10.4.2015/410	90
BILAGA 1c Förvaltningslag 6.6.2003/434	92
BILAGA 2a1: Följebrevsblankett	94
BILAGA 2a2: Följebrevsblankett	95
BILAGA 3: Meddelandekort	96
BILAGA 4: Valkuvert	97
BILAGA 5: Ytterkuvert	98
BILAGA 6: Förteckning över dem som röstat	99
BILAGA 7: Blankett för kvitteringslista över ytterkuvert	101
BILAGA 8: Justitieministeriets instruktioner till väljaren om röstningsanteckningen .	102
BILAGA 9: Checklista för röstningsställets tillgänglighet	103
BILAGA 10: Vissa tidsfrister	104

1. ALLMÄNT OM KOMMUNALVALET 2021

Nästa kommunalval förrättas söndagen den 18 april 2021. Förhandsröstning ordnas i Finland den 7-13 april 2021 och utomlands den 7-10 april 2021. Ombord på finska fartyg som befinner sig utomlands kan förhandsröstningen dock inledas redan 31 mars 2021.

Bestämmelser om förrättning av kommunalval finns i vallagen (714/1998, bilaga 1a). Valmyndigheterna ska utöver denna anvisning även noggrant sätta sig in i den bifogade sammanfattningen av de bestämmelser som gäller kommunalvalet.

Om rösträtten i kommunalval föreskrivs i 20 § i kommunallagen (410/2015) och om valbarhet föreskrivs i 71 och 72 § i kommunallagen.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata upprättar ett rösträttsregister i vilket införs varje person som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet är röstberättigad i kommunalvalet. I registret införs beträffande varje röstberättigad de uppgifter som avses i 18 § och 19 § 1 mom. i vallagen, sådana de är i befolkningsdatasystemet fredagen den 26 februari 2021 klockan 24. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata utarbetar för var och en som införs i rösträttsregistret en rösträttsanmälan (ett meddelandekort) och sänder det senast torsdagen den 25 mars 2021 till alla röstberättigade vilkas adress är känd. Om den röstberättigade har tagit i bruk Suomi.fi Meddelanden-tjänsten, skickas rösträttsanmälan endast elektroniskt.

Till meddelandekortet bifogas en förteckning över de allmänna förhandsröstningsställen som finns inom väljarens valkrets (riksdagsvalets valkrets) samt deras adresser och öppettider.

Väljarna kan rösta antingen på förhand eller på valdagen. Rösträtten får inte utövas via ombud.

På förhand kan den röstberättigade rösta

- på vilket som helst av de allmänna förhandsröstningsställen som avses i 9 § 1 mom. 1 och 2 punkten i vallagen i Finland eller utomlands. En förteckning över de allmänna förhandsröstningsställena finns på webbplatsen www.vaalit.fi/sv; eller
- på en sådan anstalt som avses i 9 § 1 mom. 3 punkten i vallagen, om han eller hon vårdas eller har intagits på denna,
- ombord på ett sådant finskt fartyg som avses i 9 § 1 mom. 4 punkten och som befinner sig utomlands, om han eller hon hör till fartygets personal, eller
- på vissa villkor i sitt eget hem enligt vad som föreskrivs om hemmaröstning i 9 § 2 mom. i vallagen; eller
- per brev, om han eller hon bor eller vistas utomlands under hela förhandsröstningsperioden och på valdagen.

Röstningen på valdagen förrättas mellan klockan 9 och 20 i varje kommun röstningsområdesvis. Väljaren får rösta enbart inom det röstningsområde (i den vallokal) som har antecknats för hen i rösträttsregistret och som anges på meddelandekortet som skickats med posten. Väljarna kan vid behov kontakta Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata för att få veta var de får rösta på valdagen.

2. KOMMUNALA VALMYNDIGHETER

2.1 Allmänt

Kommunalvalet 2021 förrättas i kommunen av följande valmyndigheter:

- centralvalnämnden i kommunen,
- valnämnden,
- valbestyrelsen,
- valförrättarna på de allmänna förhandsröstningsställena,
- valförrättaren vid hemmaröstning och
- valbiträdena vid röstningsställena på valdagen.

2.1.1 Behörighetsbegränsningar vid kommunalval

Enligt 9 a § i vallagen ska valmyndigheterna sköta sitt uppdrag opartiskt. För att stödja denna allmänna bestämmelse har man i vallagen bestämt om vissa begränsningar för vem som är behörig att vara valmyndighet och uttryckligen nämnt om hur bestämmelserna om jäv i 27–30 § i förvaltningslagen (365/2003; bilaga 1b) tillämpas på valmyndighetens arbete.

Centralvalnämndens medlemmar eller ersättare får inte vara partiets eller valmansföreningens valombud. En medlem eller ersättare som enligt en kandidatsökan som lämnats till centralvalnämnden har uppställts som kandidat för ett parti eller en valmansförening kan inte delta i centralvalnämndens arbete från och med mottagandet av kandidatansökan.

En kandidat får inte vara medlem eller ersättare i **valnämnden**.¹

Valförrättare vid ett allmänt förhandsröstningsställe får inte vara:

- en kandidat,
- kandidatens make eller maka, barn, syskon eller förälder i någon kommun.

Medlem eller ersättare i valbestyrelsen får inte vara:

- en kandidat,
- kandidatens make eller maka, barn, syskon eller förälder i någon kommun.

Valförrättare för hemmaröstning får inte vara:

- en kandidat,
- kandidatens make eller maka, barn, syskon eller förälder.

Valbiträde på ett röstningsställe på valdagen får inte vara:

¹ Samma begränsning gäller de biträden som valnämnden eventuellt anlitat enligt 16 § 2 mom. i vallagen.

- en kandidat,
- kandidatens make eller maka, barn, syskon eller förälder.

En allmän begränsning som gäller behörighet är dessutom att valmyndigheten inte kan vara en omyndig person (d.v.s. en person som inte har fyllt 18 år eller som förklarats omyndig).

2.1.2 Tillämpning av bestämmelserna om jäv på kommunala valmyndigheter

Med jäv avses en sådan situation där en opartisk handläggning kan äventyras på grund av förhållandet mellan handläggaren och det ärende som behandlas eller en part i ärendet.

Jävsgrunderna uppräknas i 28 § i förvaltningslagen. En jävig person får inte delta i eller vara närvarande vid handläggningen av ärendet. En person som är jävig ska själv meddela att han eller hon är jävig. Om jäv för medlemmar i ett kollegialt organ beslutar organet i fråga. I stället för en jävig person ska utan dröjsmål förordnas en ojävig person.

Enligt vallagen ska förvaltningslagens reglering av jäv tillämpas på:

- medlemmar och ersättare i de kommunala centralvalnämnderna.

Förvaltningslagens reglering av jäv tillämpas inte på:

- medlemmar och ersättare i valnämnden²,
- medlemmar och ersättare i valbestyrelser,
- valförrättare på de allmänna förhandsröstningsställena,
- valförrättare vid hemmaröstning eller
- valbiträdena vid röstningen på valdagen.

2.1.3 En valmyndighets ansvar

I 185 § i vallagen föreskrivs att om en medlem i den kommunala centralvalnämnden, valnämnden eller valbestyrelsen eller en valförrättare eller någon annan person i egenskap av valmyndighet enligt vallagen försummar sina skyldigheter, ska han eller hon straffas såsom tjänsteman för tjänstebrott.

² Jävbestämmelserna tillämpas inte heller på de eventuella biträden som avses i 16 § 2 mom. i vallagen (se även fotnot 2).

3. VALFÖRRÄTTARE VID FÖRHANDSRÖSTNINGEN

3.1 Förordnande av valförrättare

Arrangemangen kring röstningen på ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet sköts av valförrättare.

Den kommunala centralvalnämnden förordnar skriftligt valförrättare till ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet. Valförrättarna ska förordnas i så god tid, att de på förhand hinner sätta sig in i de föreskrifter och anvisningar som gäller förhandsröstningen samt vidta de åtgärder som ankommer på dem vid organiseringen av förhandsröstningen.

3.2 Vem kan förordnas till valförrättare?

I vallagen ställs inga särskilda behörighetsvillkor för en valförrättare. Till valförrättare kan således i princip förordnas vem som helst som är förmögen att utföra uppgiften och har fyllt 18 år. Den som uppställts som kandidat i valet eller en kandidats make, barn, syskon eller föräldrar kan dock inte vara valförrättare.

Valförrättarna ska ha tillräckliga språkkunskaper enligt vad som föreskrivs om de språkliga rättigheterna i språklagen (423/2003) samt inom samernas hembygdsområde i samiska språklagen (1086/2003).

Vid ett förhandsröstningsställe i en tvåspråkig kommun har var och en rätt att använda antingen finska eller svenska. I dessa kommuner ska centralvalnämnden se till att det på förhandsröstningsstället alltid finns närvarande minst en valförrättare som talar finska och en valförrättare som talar svenska, och att de andra valförrättarna vet vilka dessa personer är. Om inte alla valförrättare på förhandsröstningsstället kan både svenska och finska är det bra att förse valförrättarna med skyltar eller motsvarande (t.ex. med texten "Jag talar också svenska" eller "Minä puhun myös suomea"), så att den röstberättigade vid behov kan välja valförrättare på grundval av detta.

Centralvalnämnderna i Enontekis, Enare, Sodankylä och Utsjoki kommuner ska centralvalnämnderna på motsvarande sätt se till att väljarna kan använda finska eller samiska på förhandsröstningsstället.

3.3 Antalet valförrättare

På vart och ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet ska minst två valförrättare vara samtidigt närvarande hela den tid som förhandsröstningsstället är öppet för röstning. Valförrättarens uppgifter får inte ombetras någon annan. Det är möjligt och rentav rekommendabelt att förordna fler än två valförrättare till ett förhandsröstningsställe. Att tillräckligt många valförrättare förordnas är viktigt också med tanke på eventuella sjukdomsfall och motsvarande situationer. Till ett förhandsröstningsställe kan till exempel förordnas åtta valförrättare, varav fyra förordnas till egentliga valförrättare och fyra till deras ersättare.

3.4 Förhinder

Om en valförrättare är förhindrad att utföra sitt uppdrag, t.ex. på grund av sjukdom, ska han eller hon omedelbart underrätta den andra valförrättaren på förhandsröstningsstället och centralvalnämndens sekreterare om detta. Centralvalnämndens sekreterare förordnar utan dröjsmål en av ersättarna till förhandsröstningsstället.

3.5 Valobservatörens rätt att närvara

I 184 § 2 mom. föreskrivs om en befullmäktigad valobservatörs rätt att vara närvarande när valmyndigheter utför sina uppgifter. Rätten att närvara gäller därmed utöver möten även valmyndigheternas övriga verksamhet.

Justitieministeriet har inte tills vidare fått kännedom om någon valobservationsinsats i Finland i samband med kommunalvalet 2021.

3.6 Valförrättarens uppgifter i huvuddrag

Valförrättaren på förhandsröstningsstället ska

- 1) ställa i ordning förhandsröstningsstället för röstning,
- 2) sörja för att det på förhandsröstningsstället finns tillräckligt med förhandsröstningshandlingar och annat förhandsröstningsmaterial samt röstningsbås och valurnor (om sådana används) och förvara dessa under förhandsröstningsperioden,

- 3) se till att det på förhandsröstningsstället finns tillräckligt med kungörelser och meddelanden, av vilka väljarna får information om den närmare ordningen vid röstningen,
- 4) se till att förhandsröstningen förlöper som den ska,
- 5) övervaka ordningen på förhandsröstningsstället,
- 6) på begäran fungera som valbiträde,
- 7) efter varje förhandsröstningsdag se till att ytterkuverten utan dröjsmål sänds till respektive kommunala centralvalnämnd, samt
- 8) sörja för att oanvända valhandlingar, de förteckningar som eventuellt ska föras över väljarna, valstämplarna och röstningsbåsen och eventuella valurnor efter förhandsröstningen återställs till centralvalnämnden.

4. FÖRHANDSRÖSTNING

4.1 Tiden för förhandsröstningen

4.1.1 Den dagliga förhandsröstningstiden

De allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet är öppna för röstning under de av kommunstyrelsen bestämda dagar som infaller under förhandsröstningsperioden.

Ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet får öppnas för röstning tidigast klockan 8 alla vardagar samt klockan 9 på lördag och söndag. På motsvarande sätt ska förhandsröstningsstället stängas senast klockan 20 alla vardagar samt klockan 18 på lördag och söndag. Kommunstyrelserna har bestämt de dagliga öppettiderna för vart och ett förhandsröstningsställe i hemlandet med beaktande av ovan nämnda begränsningar.

Kommunen kan i sin information om röstning ha rekommenderat att en del av den dagliga förhandsröstningstiden reserveras för väljare som hör till s.k. riskgrupper för corona. Även om en sådan rekommendation skulle ha givits ska dock alla röstberättigade kunna komma in för att rösta när som helst under förhandsröstningsställets öppettider.

4.1.2 Avslutande av den dagliga förhandsröstningen

En väljare som inom den tid som bestämts för förhandsröstningen har infunnit sig på förhandsröstningsstället, men inte har hunnit rösta under denna tid, har rätt att rösta också efter nämnda tids utgång. Förrättningen får alltså inte avbrytas eller avslutas förrän var och en som före stängningsdags har infunnit sig på förhandsröstningsstället för att rösta har beretts tillfälle att utöva sin rösträtt. Om det finns kö till förhandsröstningsstället vid stängningstidpunkten, ska valförrättarna i mån av möjlighet försöka styra kön in i stället och därefter stänga ingången.

4.2 Tillkännagivande av förhandsröstning

4.2.1 Justitieministeriet

Till anmälan om rösträtt som sänds till väljarna bifogas information om de allmänna förhandsröstningsställena. Dessutom finns de allmänna förhandsröstningsställena samt deras besöksadresser och öppettider på justitieministeriets valwebbplats www.vaalit.fi/sv.

4.2.2 Den kommunala centralvalnämnden

Den kommunala centralvalnämnden ska tillkänna de allmänna förhandsröstningsställena som finns i kommunen samt deras öppettider så som kommunala tillkännagivanden delges.

Det rekommenderas att kommunerna även på andra sätt ger information om de allmänna förhandsröstningsställena i kommunen samt deras adresser och öppettider.

4.2.3 Valförrättaren

Valförrättaren ska se till att förhandsröstningstiderna och den närmare ordningen vid förhandsröstningen tillkännages väljarna genom kungörelser eller meddelanden som anslås på förhandsröstningsstället och vid behov även på annat lämpligt sätt. Vid tillkännagivandet kan valförrättarna utnyttja de affischer (storlek A3) som justitieministeriet utarbetat för detta ändamål.

På förhandsröstningsställets ytterdörr eller på något annat lämpligt ställe ska sättas upp ett meddelande senast sju dagar innan förhandsröstningen börjar. Meddelandet ska vara uppsatt under hela förhandsröstningen. Meddelandena kan också sättas upp på väggen eller på en eventuell anslagstavla i förhandsröstningsstället eller utanför förhandsröstningsstället. När röstningsstället finns i en plats där det också finns annan verksamhet (t.ex. i ett affärscentrum) ska valförrättaren i synnerhet se till att meddelanden om var förhandsröstningsstället finns, placeras vid så många ingångar som möjligt.

Vägen till röstningsstället ska märkas tydligt, t.ex. med vägvisare och skyltar. Också innanför förhandsröstningsstället ska finnas behövliga informationsskyltar. I tvåspråkiga kommuner ska vägvisarna och informationsskyltarna vara på finska och svenska. I Enontekis, Enare, Sodankylä och Utsjoki kommuner ska anmälningar, kungörelser och andra meddelanden samt skyltar som riktar sig till allmänheten vara även på samiska.

4.3 Praktiska arrangemang på förhandsröstningsstället

4.3.1 Valmaterial och möbler

Centralvalnämnden sörjer för att behövt valmaterial och möbler översänds till förhandsröstningsstället.

Valförrättarna ska i god tid innan förhandsröstningen börjar kontrollera att följande handlingar och tillbehör finns på förhandsröstningsstället. Om något saknas ska valförrättarna utan dröjsmål kontakta centralvalnämnden.

4.3.2 Vad behövs vid ett förhandsröstningsställe?

Valhandlingar:

- 1) röstsedlar för kommunalvalet (förpackade i buntar med 100 st. i varje)
- 2) följbrevsblanketter (valblankett nr 5, **bilaga 2**). Även anmälan om rösträtt som väljaren har med sig kan användas som följbrev när ingen anteckning av röstningen görs i valdatasystemet (valblankett nr 3, **bilaga 3**).
- 3) valkuvert (valblankett nr 4; **bilaga 4**) med ett litet fönster i nedre delen,
- 4) ytterkuvert (valblankett nr 6; **bilaga 6**), vars framsida till största delen är gul och på vars fram- och baksida har tryckts ett rött Exprès-märke (valblankett nr 6);
- 5) förteckningar över väljarna (förteckning över dem som röstat på förhand, valblankett nr 7, **bilaga 6**)
- 6) sammanställningen av kandidatlistorna för den egna kommunen och justitieministeriets kandidatbok (Kandidaterna i kommunalvalet 2021),
- 7) justitieministeriets instruktioner till väljaren om röstningsanteckningen (**bilaga 8**)
- 8) blanketter för kvitteringslista över ytterkuvert (bilaga 7),
- 9) på sådana förhandsröstningsställen där rösträttsdatasystemet inte används: en förteckning över alla centralvalnämnders postadresser som skrivits ut från adressen <https://vaalit.fi/sv/brev-och-promemorior-till-valmyndigheterna>.

- 10) förteckning över de sista inlämningstidpunkterna för expressbrev vid postanstalterna,
- 11) kungörelser och motsvarande meddelanden och skyltar med vilka förhandsröstningstiderna och den närmare ordningen vid förhandsröstningen tillkännages väljarna. Till exempel
 - justitieministeriets förhandsröstningsaffischer (storlek A3), på vilka valförrättaren antecknar ställets namn och öppettiderna,
 - valförrättarnas egna skyltar och meddelanden samt vid postkontor med förhandsröstning deras egna informationsskyltar och
 - Allergi- och astmaförbundets affischer om att djur inte ska hämtas till röstningsstället.

Tillbehör:

- 12) Valstämplar för stämpling av röstsedlarna. Det är bra att även ha en reservstämpel. Valstämpeln är blårod till färgen och ser ut på följande sätt:

- 13) Identifieringsskyltar eller motsvarande för valförrättarna. En valförrättare på ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet ska fästa en skylt eller motsvarande på sin klädsel på vilken det står VALFÖRRÄTTARE eller VAA-LITOIMITSIJA - VALFÖRRÄTTARE. På skylten kan även finnas valförrättarens namn. På förhandsröstningsstället ska dessutom finnas skyltar eller motsvarande som anger valförrättarens plats samt andra informationsskyltar som behövs.
- 14) Pennor med vilka väljaren ska göra röstningsanteckningen på röstsedeln. Pennorna kan i princip vara av vilket slag som helst, t.ex. kulspets- eller blyertspennor. Vid några av de senaste valen har vissa röstberättigade misstänkt att om röstningsanteckningen görs med en blyertspenna finns det möjlighet till röstningsfusk. Trots att dessa misstankar är obefogade, rekommenderas det att man hellre reserverar kulspetspennor eller motsvarande till väljarnas förfogande för att trygga tillförlitligheten till valet. Det ska dock ses till att pennorna inte är sådana att röstningsanteckningen suddas ut eller syns genom röstsedeln. Till exempel tuschpennor eller kulspetspennor med vass spets rekommenderas inte för

röstningsanteckningen. Det ska reserveras tillräckligt många reservpennor. Vissa har upplevt att kulspetspennor t.o.m. förbrukas snabbare än blyertspennor.

- 15) Pennor till valförrättarnas förfogande samt kontorsmaterial (anteckningsblock, limstift, fuktningssvamp, förstoringsglas o.s.v.).

Möbler:

- 16) röstningsbås. För att valhemligheten ska kunna tryggas bör väljaren kunna fylla i sin röstsedel i lugn och ro och i skydd från andras blickar. I detta syfte ska det finnas ett eller flera röstningsbåsar på förhandsröstningsstället. När röstningsbåsen placeras ska särskild uppmärksamhet fästas vid bevarandet av valhemligheten och dessutom vid att belysningen i dem är tillräcklig. Avståndet mellan röstningsbåsen ska vara så pass stort att väljaren kan gå till ett ledigt bås med beaktande av säkerhetsavstånden och utan att störa dem som röstar i de andra båsena. Ett röstningsbås kan inte placeras så att väljaren är tvungen att passera baksidan av de andra röstningsbåsena för att komma till ett ledigt bås. Det ska ses till att eventuella övervakningskameror inte har riktats mot röstningsbåsen.
- 17) ett röstningsbås för rullstolsburna personer där rullstolen ryms in, eller ett fristående skrivunderlägg som monteras på bordet och som är utrustad med skärm så att väljaren kan göra sin röstningsanteckning på ett sätt som tryggar valhemligheten.
- 18) stängbar låda med lock eller valurna i vilken de färdiga ytterkuverten läggs. Det rekommenderas att en valurna används även på förhandsröstningsställena³. Urnan ska naturligtvis öppnas senast när kuverten sänds från förhandsröstningsstället till centralvalnämnderna. Användning av en urna kan öka väljarnas förtroende för förhandsröstningen, även om det finns skäl att betona för väljarna att det slutna valkuvertet fungerar som valurna vid förhandsröstning. Antingen valförrättaren eller väljaren själv kan lägga ytterkuvertet i valurnan. Centralvalnämnden och valförrättarna ska tillsammans komma överens om valurna ska användas på förhandsröstningsstället eller inte. Om valurna inte används ska färdiga ytterkuvert läggas i någon annan låda med lock.
- 19) bord, servicediskar eller motsvarande och stolar.

³ OSSE/ODIHR rekommenderade i sin rapport (21.7.2011) om riksdagsvalet 2011 bland annat att uppmärksamhet ägnas åt säkerheten av hanteringen av ytterkuverten i synnerhet så att slutna valurnor (sealed ballot boxes) används även på förhandsröstningsställena.

Valanvisningar:

- 20) Justitieministeriets valanvisning nr 4 (Förhandsröstning på de allmänna förhandsröstningsställena i Finland, dvs. denna anvisning) och
- 21) VAT-anvisning nr. 4c, om rösträttsdatasystemet (rösträttsregistret) används på förhandsröstningsstället.

Valförrättarna ska sätta sig in i anvisningarna redan på förhand, men det är bra att ha anvisningarna till hands även under förhandsröstningsdagarna.

IT-utrustning:

Om rösträttsdatasystemet (rösträttsregistret) används på förhandsröstningsstället behövs dessutom de utrustningar som anges i VAT-anvisning nr 4c (Anvisningar om rösträttsdatasystemet för valförrättare på de allmänna förhandsröstningsställena).

Tillbehör och material som krävs med anledning av Covid-19-pandemin

Med anledning av covid-19-pandemin anvisar justitieministeriet och Institutet för hälsa och välfärd (THL) separat kommunernas valmyndigheter kring röstningsarrangemangen i kommunerna i kommunalvalet 2021. Under röstningen använder man, för att skydda sig från smitta, de tillbehör och material som nämns i instruktionerna, såsom handdesinfektionsmedel, ansiktsmasker och skyddsvisir.

4.3.3 Förvaring av valmaterialet

När centralvalnämnden delar ut valhandlingarna och valstämplarna till valförrättarna ska särskild vikt fästas vid att materialet delas ut på ett tillförlitligt sätt och att ingen möjlighet till oegentligheter uppstår.

När valförrättaren har fått materialet ska han eller hon kontrollera att försändelsen innehåller det antal olika handlingar som anges i följesedeln samt genom stickprov säkerställa att handlingarna, i synnerhet röstsedlarna, är felfria. Valförrättaren ska också kontrollera att han eller hon fått rätta valstämplar och att de är användbara. Valförrättaren svarar i sista hand själv för att han eller hon har allt material som behövs.

Valförrättaren ska förvara alla de valhandlingar och valstämplar han eller hon har mycket omsorgsfullt. När förhandsröstningsstället är stängt ska

förhandsröstningshandlingarna och valstämplarna förvaras i ett kassavalv, kassaskåp eller inlåsta på något annat ställe på förhandsröstningsstället.

4.3.4 Kan oanvända handlingar från föregående val användas?

Vid kommunalvalet 2021 får i regel enbart handlingar som distribuerats för valet i fråga användas. Förutom dessa är det dock möjligt att använda

- 1) av de handlingar som distribuerats för valen under åren 1999–2019:
 - följbrevsblanketter,
 - blanketter för förteckningen över dem som röstat på förhand,
 - en förteckning över dem som röstat på förhand och blanketter för kvitteringslista över ytterkuvert, och
- 2) ytterkuvert med färdigtryckt Exprés-märke som sänts för valen under åren 2017-2019.

Övriga oanvända handlingar från föregående val får inte användas, utan de ska omedelbart förstöras. Till exempel de ytterkuvert som använts vid val före kommunalvalet 2017 ska förstöras, eftersom alla ytterkuvert från och med kommunalvalet har varit expressbrev och därför har ett Exprés-märke tryckts färdigt på de nya ytterkuverten.

4.3.5 Tilläggsbeställningar av valhandlingar

Det får inte uppstå en sådan situation att valhandlingarna tar slut i något skede av förhandsröstningen. Valförrättaren ska utan dröjsmål meddela centralvalnämnden om den behöver flera valhandlingar och i detta sammanhang komma överens om

- att centralvalnämnden ska översända de handlingar som valförrättaren behöver eller
- att valförrättaren själv ska beställa handlingarna direkt från PunaMusta.

Tilläggsbeställningar och närmare upplysningar om distributionen: varasto.vantaa@punamusta.com eller telefon: 044 769 5448 vardagar kl. 8–16.

4.3.6 Kopiering av valhandlingar

Följande handlingar behöver inte nödvändigtvis beställas utan de kan också kopieras:

- följbrevsblanketten
- förteckningen över dem som röstat på förhand
- blanketten för kvitteringslista av ytterkuvert.

Kopiorna ska dock vara av god kvalitet. Andra handlingar får inte kopieras utan de ska beställas.

4.3.7 Platsen som reserveras för röstning och informationsskyltar

Röstningen på förhandsröstningsstället ska ordnas så att valhemligheten kan bevaras.

Förhandsröstningen kan ordnas på ett sådant ställe, t.ex. på ett kommunhus, ett bibliotek eller ett affärscentrum, där det även finns annan verksamhet, dvs. platsens egentliga verksamhet. Då förhandsröstningen ordnas på ett sådant ställe ska det absolut sörjas för att den egentliga verksamheten inte på något sätt stör röstningen, om denna verksamhet sker i samma utrymme samtidigt som röstningen. Valförrättaren ska i synnerhet ta hänsyn till att valmaterialet inte får förvaras ovarsamt.

Den plats som har reserverats för förhandsröstningen ska vara placerad antingen i kundbetjäningslokalen eller på något ställe som inte används för någon annan verksamhet under röstningen. Väljaren ska utan svårigheter kunna ta sig fram till denna plats. Det ska finnas information om var röstningsplatsen finns. I tvåspråkiga kommuner ska vägvisarna och informationsskyltarna vara på finska och svenska. I Enontekis, Enare, Sodankylä och Utsjoki kommuner ska anmälningar, kungörelser och andra meddelanden samt skyltar som riktar sig till allmänheten vara även på samiska.

Vägen till förhandsröstningsstället ska märkas tydligt, t.ex. med vägvisare och skyltar. På förhandsröstningsstället kan även finnas informationsskyltar så att det är lättare att se var allting finns, t.ex. "Anmälning", "Röstningsbåsen", "Mottagning av röstningen" osv.

Belysningen på förhandsröstningsstället ska vara tillräcklig. Röstningsbåsen och platsen för ifyllande av följbrevet ska vara nära den plats som har reserverats för valförrättarna

4.3.8 Ordningen på röstningsplatsen

I röstningsutrymmet ska placeras ett tillräckligt antal punkter för kontroll av identiteten och givande av röstsedlar, tillräckligt många röstningsbås samt mottagningpunkter för röstningen.

Utrymmet ska dimensioneras och ordnas så att det uppstår så lite rusning och köer som möjligt och så att säkerhetsavstånden kan hållas. Om det ändå uppstår köer, är det viktigt att köandet ordnas på ett tryggt sätt och så att det inte stör röstningen eller förorsakar oskäligt besvär för väljaren. Köerna kan också styras utanför förhandsröstningsstället, vilket kan förbättra möjligheterna att

förebygga exponering för coronaviruset på röstningsstället. På ett förhandsröstningsställe där rusning uppstår ska dessutom finnas valförrättare med uppgiften att styra kön. Att köandet ordnas på ett lämpligt sätt är särskilt viktig i det skede då väljarna efter att ha röstat köar till punkten där röstningen tas emot. Valförrättaren ska då övervaka att valhemligheten och säkerhetsavstånden för dem som köar kan bevaras. Det bästa sättet att undvika att det uppstår köer och rusning är att det på förhandsröstningsstället finns tillräckligt många valförrättare, i synnerhet vid punkten där röstningar tas emot.

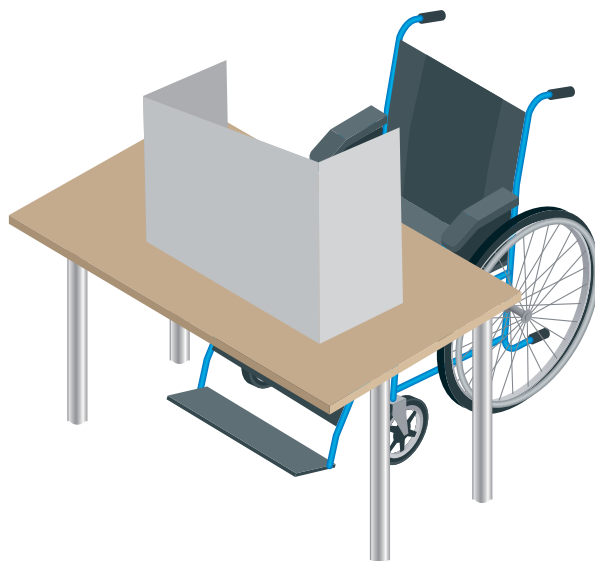
Ifyllandet av följbrevet är inte hemligt. Väljarna får inte fylla i följbrevet i röstningsbåset, utan det är bäst att ordna det så att följbreven fylls i vid en kundbetjäningsskiva där det ska ses till att säkerhetsavstånden kan hållas. Vid behov kan ett separat bord eller någon annan plats reserveras för ifyllandet av följbreven.

4.3.9 Tryggande av tillgänglighet

När det allmänna förhandsröstningsstället väljs bör det tas hänsyn till att handikappade och andra som använder olika tekniska hjälpmedel lätt ska kunna ta sig till röstningsstället. Till exempel eventuella trösklar och trappor på röstningsstället ska förses med ramp⁴ så att de som använder rollator eller t.ex. eldriven rullstol utan svårigheter kommer till röstningsplatsen.

Med tanke på rullstolsburna bör det dessutom finnas ett röstningsbås i vilket man ryms med rullstol eller ett fristående skrivunderlägg med skärm, som kan ställas på bordet så att väljaren kan fylla i sin röstsedel i skydd från andras blickar. På förhandsröstningsstället kan också finnas ett bord med skärm, så att väljaren kan göra sin röstningsanteckning utan att någon annan ser det. Exempel:

⁴ Se miljöministeriets förordning om den hinderfria byggnaden av den 1 oktober 2004, Finlands byggbestämmelse-samling F1 Hinderfri byggnad, föreskrifter och anvisningar 2005.

I mån av möjlighet bör parkeringsplats för forskaffningsmedel för personer med funktionsnedsättning reserveras i den omedelbara närheten av röstningsstället och hjälp ordnas för personerna med funktionsnedsättning både på röstningsstället och utanför det.

Invalidförbundet rf har utarbetat en checklista för röstningsställets tillgänglighet som valförrättaren på ett ändamålsenligt sätt ska använda sig av vid planeringen av arrangemangen i röstningsutrymmet (**bilaga 9**).

Riksdagens justitieombudsmans avgöranden om tillgänglighet

En väljare hade inte kunnat ta sig in i röstningsbåset med rullstol och hade varit tvungen att skriva sin kandidats nummer på röstdedeln utanför röstningsbåset. Riksdagens justitieombudsman konstaterade i sitt avgörande (6.5.2004) att stadens centralvalnämnd borde ha sett till att förhandsröstningsstället lämpar sig för rullstolsburna personer. Säkerställande av rörelsehindrades valhemlighet (till exempel med lämpliga skrivunderlägg eller skärm) hör till materiellt trygande av likabehandling enligt 6 § i grundlagen och rätten att delta enligt 14 § i grundlagen.

Riksdagens biträdande justitieombudsman konstaterade i sitt avgörande (19.11.2013) att stadens centralvalnämnd hade försummat sina lagenliga förpliktelser att sörja för att ordna en ändamålsenlig hinderfri röstningslokal och för att valhemligheten bevaras på röstningsstället, och gav centralvalnämnden en anmärkning med anledning av det lagstridiga förfarandet. Vid kommunalvalet 2012 blev rullstolsburna väljare tvungna att rösta på förhand så att i deras

famn placerades ett löst skrivunderlag, som hölls upp av valfunktionären. Centralvalnämnden medgav i sin utredning, att det på förhandsröstningsstället (entréhallen i en butik) inte fanns tillräckligt med utrymme för att placera in ett lämpligt hinderfritt röstningsbås.

Riksdagens justitieombudsman konstaterade i sitt beslut bl.a. att

- a) om förhandsröstningsstället inte är hinderfritt ska det fästas uppmärksamhet vid att informera väljarna om detta och att
- b) ett fristående skrivunderlag som ställs i väljarens famn inte tryggar bevarandet av valhemligheten. Detta förfarande uppfyller inte det centrala kravet på valhemlighet, det vill säga att väljaren kan fylla i sin röstsedel i skydd för andras blickar.

Riksdagens justitieombudsman gjorde under kommunalvalet 2017 överraskande inspektioner på röstningsställena för att utreda hur tillgängliga och åtkomliga de var och hur väl valhemligheten tryggades. Utifrån dessa inspektioner beslutade justitieombudsmannen att i samtliga städer och kommuner som varit föremål för inspektion fästa centralvalnämndens uppmärksamhet på de observationer som gjorts beträffande skyltarnas synlighet, brister i tillgängligheten och röstningsutrymmens ringa storlek. Dessutom ledde inspektionen i fråga om tre kommuner till vidare åtgärder i syfte att trygga valhemligheten.⁵

Riksdagens justitieombudsman fortsatte med överraskningsinspektionerna även under presidentvalet 2018 och valen 2019, varvid det fortfarande fanns brister vid vissa röstningsställen när det gäller bevarandet av valhemlighet (besluten EOAK 166/2018 och 2614/2019).

4.3.10 Valförrättarnas arbetsfördelning och platser

Minst två valförrättare ska vara samtidigt närvarande på förhandsröstningsstället under hela den tid stället är öppet för röstning. Det är dock tillåtet att en av valförrättarna är tillfälligt frånvarande av s.k. naturliga skäl.

Valförrättarna ska sinsemellan komma överens om vilka uppgifter var och en sköter. Det är möjligt att alla valförrättare sköter alla uppgifter eller att var och en har en egen uppgift. Uppgifterna kan fördelas t.ex. så att en valförrättare tar emot väljarna, kontrollerar deras identitet, styr dem till röstningsplatsen och övervakar köandet och de andra valförrättarna sköter rösträttsregistret.

Minst en valförrättare ska placeras på ett sådant ställe att han eller hon utan besvär kan följa med förhandsröstningens förlopp och vid behov också fungera som valbiträde.

5 Riksdagens justitieombudsmans inspektionsberättelse (2164/2017).

4.3.11 Användningen av rösträttsregistret

Rösträttssystemet (rösträttsregistret) är en del av justitieministeriets valdata-system (VAT).

I detta system kontrollerar valförrättaren att väljaren har rätt att rösta och gör en anteckning i systemet om röstningen. Av anteckningen framgår när och på vilket förhandsröstningsställe väljaren har röstat. Närmare anvisningar om användningen av rösträttsregistret finns i VAT-anvisning nr 4c (Anvisningar om rösträttsregistret för valförrättare på de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet).

4.3.12 Valförrättarens kontrollåtgärder

Varje förhandsröstningsdag ska valförrättaren innan förhandsröstningen börjar kontrollera att

- 1) informationsskyltarna och röstningsbåsen finns på lämpliga ställen, pennor och kandidatförteckningar finns i båsen osv.,
- 2) det finns tillräckligt med valhandlingar och att de är på rätt ställe,
- 3) det på förhandsröstningsstället inte finns sådana försändelser, reklamer eller annat sådant material som inte får delas ut på ett förhandsröstningsställe eller finnas framlagda där, och att
- 4) dataförbindelserna till rösträttsregistret fungerar. Om förbindelserna inte fungerar ska valförrättaren utan dröjsmål ringa kommunens IT-stöd eller de nummer som anges i slutet av VAT-anvisning nr 4c.

4.4 Förrättning av förhandsröstningen

4.4.1 Stegen vid förhandsröstningen:

Förhandsröstningen består av följande steg:

Steg 1: Väljarens identitet kontrolleras och en röstsedel ges till väljaren

Steg 2: Väljaren gör röstningsanteckningen på röstedeln

Steg 3: Röstedeln stämplas och läggs i valkuvertet, som tillsluts.

Steg 4: Röstningen antecknas i rösträttsregistret eller i förteckningen över väljarna och följbrevet ifylls

- Steg 4A: Användning av rösträttsregistret
- Steg 4B: Röstningen antecknas för hand

Steg 5: Följbrevet och valkuvertet innesluts i ytterkuvertet

Steg 1: Väljarens identitet granskas och en röstsedel ges till väljaren

- Kontrollera väljarens identitet med hjälp av identitetskort, pass, körkort eller en annan (officiell och fotoförsedd) handling
- Ge väljaren en röstsedel och uppmana väljaren att gå till röstningsbåset

1 (i) Kontroll av väljarens identitet

För att få rösta på förhand ska väljaren under den tid som reserverats för förhandsröstningen personligen anmäla sig hos valförrättaren. Rösträtten kan inte utövas via ombud.

När väljaren anmäler sig för att rösta är han eller hon skyldig att styrka sin identitet för valförrättaren. Väljaren ska i regel för valförrättaren förete en handling som styrker hans eller hennes identitet (identitetsbevis). En sådan handling ska dock inte ovillkorligen krävas av väljaren, om hans eller hennes identitet med säkerhet kan konstateras på annat sätt, t.ex. om valförrättaren känner väljaren (RP 175/1995 rd.).

Justitiekanslern i statsrådet har i sitt beslut av den 15 januari 1997 (dnr 978/1/96) konstaterat bl.a. följande: Enligt vallagstiftningen ska väljarna styrka sin identitet vid röstningen. Skyldigheten att styrka identiteten är också i väljarens bästa. Med tanke på förverkligandet av rösträtten är det väsentligt att ingen kan rösta i någon annans namn eller på någon annans vägnar och att anteckningen görs vid rätt person i vallängden [rösträttsregistret].

Den röstande är skyldig att styrka sin identitet innan röstedeln ges åt honom eller henne (57 § 2 mom. i vallagen). Efter det ska väljaren uppmanas att hålla identitetsbeviset framme när han eller hon efter att ha gjort röstningsanteckningen på nytt kommer fram till valförrättaren. Det är viktigt med en lämplig identitetskontroll redan i detta skede för att väljarna ska känna förtroende för valarrangemangen.

Vilka handlingar duger som identitetsbevis?

Väljaren kan styrka sin identitet med ett av polisen utfärdat identitetskort, ett pass, ett körkort eller ett FPA-kort försett med foto.

Som identitetsbevis duger även utländska eller andra giltiga identitetshandlingar som innehåller

- innehavarens fullständiga namn,
- födelsedatum,
- innehavarens underteckning,
- foto på personen i fråga och
- datum för utfärdandet av handlingen och utfärdarens underskrift.

Det väsentliga är att säkerställa att handlingen visas upp av samma person vars foto är på identitetsbeviset. Om personen i fråga inte kan identifieras, t.ex. på basis av ett gammalt foto på körkortet, kan utredningen inte anses vara tillräcklig.

Identiteten kan inte styrkas enbart med anmälan om rösträtt eller med andra kort eller handlingar som inte är försedda med foto.

Tingsrätten dömde fyra valnämndsmedlemmar till bötesstraff för brott mot tjänsteplikt av oaktsamhet. Vid det kombinerade kommunalvalet och Europaparlamentsvalet 1996 hade medlemmarna i valnämnden inte kontrollerat väljarens identitet, utan låtit honom rösta i båda valen endast på basis av meddelandekortet. Senare framgick det att meddelandekortet inte var hans eget och att han inte ens var röstberättigad, eftersom han var minderårig. Hovrätten ändrade inte tingsrättens beslut och högsta domstolen har inte beviljat besvärstillstånd i hovrättens beslut. Den minderåriga (12 år) fick inget straff, men mannen som hade gett meddelandekortet till den minderåriga dömdes som medelbar gärningsman till böter för röstningsfusk. (HelHR 28.5.1998, nr 1631).

Vad gör man om väljaren inte har något identitetsbevis?

I anmälan om rösträtt som skickats till väljarna med posten konstateras bl.a. att den som inte har något annat intyg över sin identitet kan avgiftsfritt få ett temporärt identitetskort hos polisen för röstningen. Två passfoton behövs vid ansökan om kortet.

Väljare som kommit för att rösta utan identitetsbevis bör underrättas om denna möjlighet så att de eventuellt kan ordna saken före de andra förhandsröstningsdagarna och valdagen. Ett temporärt identitetskort bör dock inte rekommenderas till en väljare som enbart glömt sitt identitetsbevis hemma.

Kontroll av väljarens identitet i vissa särskilda situationer

I tidigare val har det visat sig att vissa (oftast äldre) väljare inte äger ett giltigt pass, körkort eller någon annan motsvarande giltig handling. Dessa personer har inte heller skaffat eller kunnat skaffa ett ovan nämnt avgiftsfritt temporärt identitetskort. Om valförrättaren inte känner väljaren, kan det vara svårt att kontrollera hans eller hennes identitet. I dessa situationer bör valförrättaren med hänsyn till omständigheterna själv avgöra om den utredning som väljaren företer om sin identitet är tillräckligt tillförlitlig. I vissa fall kan väljaren ha med sig andra handlingar som styrker hans eller hennes identitet, även om de inte är försedda med foto. Väljaren kan också ha med sig ett identitetsbevis som är försedd med foto, men som inte längre är giltigt. Väljaren kan dessutom ha med sig en ledsagare som utöver att styrka sin egen identitet kan muntligt styrka väljarens identitet.

I dessa situationer ska valförrättaren utöva sin prövningsrätt. Å ena sidan ska det ses till att alla som har rätt att rösta får utöva sin rösträtt, men å andra sidan är det viktigt att ingen kan rösta i någon annans namn eller på någon annans vägnar och att anteckningen görs vid rätt person i rösträtsregistret. Då valförrättaren anser att väljarens utredning om sin identitet är tillförlitlig, kan identiteten kontrolleras enligt ovan nämnda exempel.

Justitiekanslern i statsrådet har i sitt beslut av 8.5.2012 (dnr. OKV/98/1/2012) konstaterat bl.a. det följande: Om väljaren inte visar upp någon handling som styrker hans eller hennes identitet, ska väljaren på något annat sätt kunna övertyga valförrättaren om sin identitet. Valförrättaren ska enligt sin tjänsteplikt göra en skild helhetsbedömning i varje enskilt fall. Om en person med begränsad funktionsförmåga inte har ett identitetsbevis utan identiteten styrks (oftast vid sidan om andra utredningar) genom att hans eller hennes ledsagare muntligt styrker väljarens identitet, kan det i vissa fall vara befogat att reda ut varför man inte har skaffat identitetsbevis för väljaren. [...] Ytterligare utredning om identiteten ska begäras finkänsligt och försonligt. [...] Att rösträtten utövas av rätt person är också i väljarens bästa.

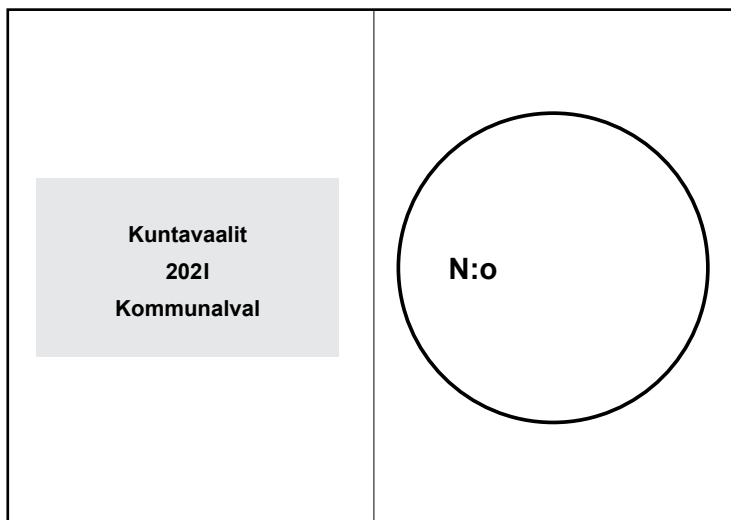
1 (ii) Givande av röstsedeln till väljaren

När väljarens identitet har utretts, ska valförrättaren se till att enbart en röstsedel ges till honom eller henne. Röstsedeln ges till väljaren öppnad och med den inre sidan (textsidan) uppåt så texten är åt rätt håll för väljaren som tar emot röstsedeln (dvs. upp och ner för valförrättaren). Samtidigt ska det säkerställas att röstsedeln är felfri och att det är fråga om den rätta röstsedeln för kommunalvalet 2021.

Om röstsedeln är bristfällig, ska väljaren ges en ny röstsedel. Den bristfälliga röstsedeln ska rivas sönder.

Vid tidigare val har det hänt att man i ett valkuvert har hittat två röstsedlar som fastnat i varandra. På den ena (den översta) har det varit en röstningsanteckning, men ingen stämpel och på den andra har det varit en stämpel, men ingen röstningsanteckning. Detta har kunnat bero på att väljaren av misstag har fått två röstsedlar som fastnat i varandra. Valförrättaren ska fästa särskild uppmärksamhet vid att sådana röstsedlar som fastnat i varandra skiljs åt och att enbart en röstsedel ges till väljaren.

Vid kommunalvalet 2021 ser röstsedeln ut på följande sätt:

De övriga valhandlingarna (valkuvertet och den eventuella följebrevsblanketten) ges till väljaren först när han eller hon efter att ha gjort röstningsanteckningen på nytt kommer fram till valförrättaren.

1 (iii) Instruktioner till väljaren

Väljaren ska uppmanas att gå i ett röstningsbås och göra sin röstningsanteckning på röstsedeln så att valhemligheten bevaras⁶. I ett röstningsbås får inte finnas fler än en väljare åt gången.

Vid kommunalval får väljaren enbart rösta på en kandidat som tagits i sammanställningen av kandidatlistorna för dennes egen kommun. Väljarens egen kommun är den som antecknats för honom eller henne i rösträttsregistret och i den anmälan om rösträtt han eller hon fått.

⁶ Enligt 58 § 1 mom. i vallagen ska röstningsanteckningen göras i valbåset eller annars så att valhemligheten bevaras. Det sistnämnda alternativet kommer i fråga främst i sådant fall att det finns brister i förhandsröstningsställets fysiska tillgänglighet.

I röstningsbåset placeras en sammanställning av kandidatlistorna för den kommun inom vars område förhandsröstningsstället ligger. Valförrättarna ska se till att väljarna utan svårigheter kan ta del av justitieministeriets kandidatbok (Kandidaterna vid kommunalvalet 2021). I den finns alla kommuners sammanställningar av kandidatlistorna.

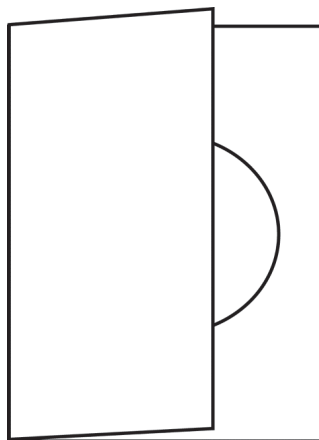
Steg 2: Väljaren gör röstningsanteckningen på röstsedeln

- I röstningsbåset antecknar väljaren på röstsedeln numret på den kandidat för vilken han eller hon vill avge sin röst och därefter kommer han eller hon på nytt fram till valförrättaren med den hopvikta röstsedeln

Röstningsanteckningen och hopvikning av röstsedeln

På röstsedeln ska väljaren anteckna numret på den kandidat för vilken han eller hon avger sin röst.

Väljaren ska därefter vika röstsedeln på mitten längs den linje som har märkts ut på röstsedeln så att röstsedelns insida inte är synlig.

Om röstsedeln på grund av en felaktig röstningsanteckning eller av någon annan orsak blir oanvändbar, ska väljaren på begäran ges en ny röstsedel. Den oanvändbara röstsedeln ska rivas sönder så att valhemligheten bevaras. Röstsedeln kan rivas sönder antingen av väljaren själv eller av valförrättaren. Valförrättaren ska underrätta väljaren om att han eller hon har möjlighet att riva sönder den oanvändbara röstsedeln själv och ta bitarna med sig.

Steg 3: Röstsedeln stämplas och läggs i valkuvertet, som tillsluts.

- Stämpla noggrant röstsedeln som väljaren vikt ihop.
- Be väljaren innesluta den stämplade röstsedeln i valkuvertet.
- Kontrollera till slut att valkuvertet är väl tillslutet.

3 (i) Stämpling av röstsedeln

När väljaren har gjort sin anteckning på röstsedeln visar han eller hon upp den hopvikta röstsedeln för valförrättaren för avstämpling.

Valförrättaren ska ovillkorligen stämpla röstsedeln. En ostämplad röstsedel är ogiltig. En röstsedel får inte stämplas färdigt på förhand, utan först när väljaren har gjort sin röstningsanteckning på den och visar upp den för valförrättaren. Underlåtenhet att stämpla en röstsedel är en försummelse som betraktas som tjänstefel.

Stämpeln slås mitt på den hopvikta röstsedelns utsida så att det syns tydligt. Om stämpeln går sönder eller färgen tar slut måste valförrättaren utan dröjsmål be centralvalnämnden sända en ny valstämpel eller mer färgämne.

Vid riksdagsvalet 2011 hade valkrets-nämnden i sin granskning upptäckt att stämplingen på flera av röstsedlarna var så bristfällig att knappt något annat än stämpelns kanter syntes. En ostämplad röstsedel är ogiltig.

Röstsedeln ska stämplas i väljarens närvaro och så att väljaren hela tiden har röstsedeln under uppsikt.

3 (ii) Röstsedeln innesluts i valkuvertet

När röstsedeln har stämplats ska valförrättaren ge till väljaren ett valkuvert och väljaren ska omedelbart i valförrättarens åsyn innesluta röstsedeln i valkuvertet och klistra fast kuvertet genom att fukta limytan på kuvertets förslutningsklaff och trycka fast klaffen. Valkuvertet får inte tillslutas på ett annat sätt (t.ex. med tejp). Kuvertet kan tillslutas med hjälp av fuktningsvamp. Vid behov, om det inte går att tillsluta valkuvertet genom att fukta limytan, kan kuvertet tillslutas med hjälp av lim (t.ex. limstift).

Valkuvertet får varken stämplas eller förses med några andra anteckningar.

Röstsedeln hålls hopvikt under hela den tid som den stämplas och innesluts i valkuvertet. Valförrättaren får under inga omständigheter öppna en hopvikt röstsedel.

Valförrättaren ska kontrollera att valkuvertet är väl tillslutet. Vid behov ska väljaren ges ett nytt valkuvert eller lim att klistra fast valkuvertet med.

Steg 4: Röstningen antecknas i rösträttsregistret eller i förteckningen över väljarna och följebrevet ifylls

Anteckningen om förhandsröstningen görs antingen i rösträttsregistret eller, om registret inte används, i förteckningen över väljarna. I samband med anteckningen ifylls följebrevet.

Nedan beskrivs steg 4 på två olika sätt beroende på om rösträtsregistret används eller om det inte används:

- **Steg 4.A** beskriver åtgärderna om rösträtsregistret används och
- **Steg 4.B** beskriver åtgärderna om rösträtsregistret inte används (röstningen antecknas för hand).

Steg 4.A: Åtgärderna om rösträtsregistret används

- Ta fram uppgifterna om väljaren i rösträtsregistret med hjälp av väljarens personbeteckning.
- Gör en anteckning om utövande av rösträtten och skriv ut följbrevsblanketten. - Kontrollera att uppgifterna på den utskrivna blanketten uttryckligen gäller väljaren i fråga!
- Be väljaren underteckna följbrevsblanketten.
- Underteckna till slut själv följbrevsblanketten.

4.A (i) Uppgifterna om väljaren tas fram ur rösträtsregistret

Väljarens uppgifter söks så att man på skärmen Den röstberättigades uppgifter i rösträtsregistret anger väljarens personbeteckning och sedan klickar på Sök eller trycker på Enter på tangentbordet.

Personbeteckningen kontrolleras med hjälp av väljarens identitetsbevis eller, om valförrättaren säkert känner väljaren och därför inte kräver något identitetsbevis, genom att fråga väljaren.⁷

När väljarens uppgifter syns på skärmen, ska valförrättaren kontrollera att dessa uppgifter gäller uttryckligen väljaren i fråga.

4.A. (ii) Kvitteringsanteckning på följbrevet

Avsikten med följbrevet är att man med hjälp av det kan sända väljarens valkuvert till centralvalnämnden i hans eller hennes egen kommun, oberoende av i vilket förhandsröstningsställe han eller hon har röstat.

⁷ Uppgifterna om väljaren fås endast fram med hjälp av personbeteckningen, och därför ska röstningen antecknas för hand om valförrättaren inte får reda på väljarens personbeteckning (se Steg 4.B.)

På ett förhandsröstningsställe där rösträttsregistret används skriver valförrättaren ut en kvitteringsanteckning upp till vänster på följebrevsblanketten för att visa att röstningen har införts i rösträttsregistret redan på förhandsröstningsstället. Kvitteringsanteckningen kan enbart skrivas ut på följebrevsblanketten. Kvitteringsanteckningen kan inte skrivas ut på meddelandekortet.⁸ Meddelandekortets följebrevsdel kan användas som följebrev enbart när rösträttsregistret inte används.

Följebrevsblanketten (valblankett nr 5, **bilaga 2**) är orangefärgad och tryckt i storlek A4 så, att den kan vikas ihop längs den streckade linjen mitt på blanketten. Den nedre delen av blanketten (den tomma delen) kan rivas bort efter att kvitteringsanteckningen har skrivits ut.

Följebrevsblanketterna ska läggas färdigt i skrivaren på samma sätt som vanligt kopiepapper. Följebrevsblanketten kan vid behov också kopieras.

Valförrättaren skriver ut kvitteringsanteckningen på följebrevsblanketten enligt anvisningarna i VAT-anvisning 4c. Röstningen registreras i rösträttsregistret och skrivaren skriver ut följande uppgifter på följebrevsblanketten:

1) i övre kanten på blanketten: kvitteringsanteckningen, t.ex.:

*** 8.4.2021 091E28 Helsingfors*** samt

- 2) på vänstra sidan av blanketten i respektive punkter: väljarens namn och personbeteckning och
- 3) på högra sidan av blanketten i punkten Mottagare: namnet på och adressen till centralvalnämnden i den kommun som har antecknats för väljaren i rösträttsregistret.

Väljaren får under inga omständigheter själv skriva dessa uppgifter på en sådan följebrevsblankett på vilken kvitteringsanteckningen har gjorts.

I kvitteringsanteckningen betyder

- datumet (20.5.2019) den dag då förhandsröstningen ägde rum, och koden och kommunens namn (091E28 Helsingfors) det allmänna förhandsröstningsställe där förhandsröstningen ägde rum.

4.A (iii) Väljarens underskrift på följebrevet

När kvitteringsanteckningen har gjorts ska valförrättaren kontrollera att uppgifterna på den utskrivna blanketten uttryckligen gäller väljaren i fråga och därefter ge blanketten till väljaren för underteckning. Väljaren ska

⁸ Om väljaren uttryckligen meddelar att han eller hon vill använda meddelandekortets följebrevsdel trots att rösträttsregistret används på förhandsröstningsstället, kan valförrättaren efter eget omdöme ta emot förhandsröstningen manuellt, se steg 4.B.

- 1) i valförrättarens närvaro egenhändigt underteckna följbrevsblanketten, i vilken ingår väljarens försäkran om att han eller hon personligen med bevarande av valhemligheten har fyllt i röstsedeln och lagt in denna avstämplad i valkuvertet som väljaren därefter tillslutit och
- 2) ge den undertecknade blanketten till valförrättaren.

4.A (iv) Valförrättarens underskrift i följbrevet

När kvitteringsanteckningen har gjorts på följbrevet och väljaren har undertecknat följbrevet, ska valförrättaren:

- 1) kontrollera att kvitteringsanteckningen har skrivits ut tydligt och på rätt ställe och överensstämmer med de uppgifter om väljaren som syns på skärmen och att väljaren har undertecknat följbrevet, och
- 2) underteckna det intyg som finns i följbrevet i punkten "Fylls i av valmyndigheten" om att röstningen har gått till på det sätt som bestäms i vallagen.

Vid kommunalvalet 2008 hade centralvalnämnden lämnat tre röstningar obeaktade. Ett av följbreven saknade namnteckningen av den som mottagit anmälan om rösträtt och i de två andra följbreven saknades både väljarens och valmyndighetens namnteckningar. Förvaltningsdomstolen ansåg att följbreven således hade varit så bristfälliga eller oklara att man inte med säkerhet kunde försäkra sig om att röstningen hade försiggått på det sätt som stadgas i vallagen eller avgöra vem som hade röstat. På grund av detta måste centralvalnämnden lämna röstningarna obeaktade (Vasa FD 22.12.2008 08/0817/3). Avgörandet vann laga kraft.

4.A (v) Eventuella specialfall

Vad gör man om skrivaren inte fungerar när kvitteringsanteckningen ska skrivas ut?

I sådana fall att uppgifterna om väljaren har sökts fram och röstningen har redan registrerats i rösträttsregistret, men skrivaren av någon anledning inte fungerar, ska valförrättaren göra kvitteringsanteckningen på följbrevsblanketten för hand. Den manuella kvitteringsanteckningen ska göras på samma ställe som den maskinella kvitteringsanteckningen. När kvitteringsanteckningen görs för hand ska särskild uppmärksamhet fästas vid att kvitteringsanteckningen är korrekt. Väljaren får under inga omständigheter göra kvitteringsanteckningen själv. Förutom kvitteringsanteckningen ska valförrättaren i följbrevsblankettens punkt Mottagare anteckna:

- numret för kommunen och uppgifterna för ifrågavarande väljare, såsom röstningsområdet, samt
- kontaktuppgifterna för centralvalnämnden i kommunen i fråga.

Vad gör man med meddelandekortet som väljaren har med sig i sådana fall att följebrevsblanketten används som följebrev?

Om följebrevsblanketten används som följebrev, behövs meddelandekortet inte vid förrättningen av förhandsröstningen. Valförrättaren samlar meddelandekorten som väljarna eventuellt haft med sig i en hög och förstör dem efter att röstningen avslutats för dagen t.ex. med hjälp av en dokumentförstörare. Meddelandekortet ska ges tillbaka till väljaren, om denne begär det.

Vad gör man om väljarens namn inte finns i rösträttsregistret eller om det i rösträttsregistret har antecknats att väljaren redan har utövat sin rösträtt?

Valförrättaren ska meddela väljaren detta och uppmana honom eller henne att i valförrättarens åsyn och med bevarande av valhemligheten riva sönder valkuvertet med röstsedeln. Om väljaren vägrar göra detta, ska valförrättaren med bevarande av valhemligheten riva sönder valkuvertet. Väljaren kan ta bitarna med sig om han eller hon så önskar.

Om väljaren är missnöjd med att hans eller hennes namn inte finns i rösträttsregistret, ska valförrättaren uppmana honom eller henne att kontakta Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Om personen i fråga enligt rösträttsregistret redan har utövat sin rösträtt, ska valförrättaren uppmana honom eller henne att kontakta centralvalnämnden i hans eller hennes egen kommun för att reda ut frågan. Valförrättaren kan också själv försöka reda ut frågan genom att kontakta centralvalnämnden på väljarens vägnar.

En kort anteckning om dessa fall ska göras i den förteckning som ska föras över väljarna i punkten "Anmärkningar" t.ex. enligt följande: "Virtanen Veijo. Enligt rösträttsregistret har rösträtten utövats redan 7.4.2021. Väljaren rev sönder valkuvertet med bevarande av valhemligheten".

Vad gör man om valförrättaren av misstag gör en felaktig anteckning i rösträttsregistret?

Om valförrättaren antecknar röstningen vid fel person eller gör någon annan felaktig anteckning i rösträttsregistret och upptäcker misstaget först när röstningen redan har registrerats i rösträttsregistret, ska valförrättaren

- 1) registrera röstningen på nytt vid rätt person och skriva ut kvitteringsanteckningen på följbrevsblanketten,
- 2) riva sönder den felaktiga följbrevsblanketten och
- 3) **omedelbart** (per telefon eller e-post) meddela centralvalnämnden i fråga om den felaktiga anteckningen. Centralvalnämnden ska se till att den felaktiga anteckningen avlägsnas ur rösträttsregistret.

Var gör man om en väljare som valförrättaren känner och som inte har något identitetsbevis med sig inte kommer ihåg sin personbeteckning?

Om väljaren inte har något identitetsbevis med sig, men valförrättaren känner honom eller henne, kräver valförrättaren inte identitetsbevis av väljaren. Om en sådan här väljare inte kommer ihåg sin personbeteckning men i övrigt är förmögen att rösta, kan röstningen tas emot manuellt (se Steg 4.B). Detta ska antecknas i punkten för "Anmärkningar" i förteckningen över väljarna.

Övriga specialfall

Vid övriga specialfall ska valförrättaren kontakta den kommunala centralvalnämnden för råd.

Steg 4.B: Åtgärderna om rösträttsregistret inte används

- Be väljaren underteckna meddelandekortet eller, om han eller hon inte har meddelandekortet med sig, fylla i och underteckna följbrevsblanketten
- Datera och underteckna själv meddelandekortet eller följbrevsblanketten.
- Skriv till slut väljarens namn i förteckningen över väljarna.

4.B (i) Ifyllande av följbrevet

Avsikten med följbrevet är att man med hjälp av det kan sända väljarens valkuvert till centralvalnämnden i hans eller hennes egen kommun, oberoende av i vilket förhandsröstningsställe han eller hon har röstat.

Om rösträttsregistret inte används på förhandsröstningsstället kan som förhandsröstningens följebrev användas antingen

- 1) det följebrev som ingår i meddelandekortet eller
- 2) en separat följebrevsblankett.

När förhandsröstningen förrättas manuellt används i första hand meddelandekortet. Följebrevsblanketten används enbart om väljaren inte har meddelandekortet med sig. Förhandsröstningen kan efter valförrättarens eget omdöme tas emot manuellt också om väljaren uttryckligen meddelar att han eller hon vill använda meddelandekortets följebrevsdel, trots att rösträttsregistret används på förhandsröstningsstället.

Nedan förklaras hur följebrevet ska fyllas i. Det finns två olika sätt beroende på vilketdera dokumentet som används som följebrev, dvs.

- om meddelandekortet används som följebrev eller
- om följebrevsblanketten används som följebrev.

4. (i.a) Ifyllande av följebrevet som ingår i meddelandekortet

Till varje röstberättigad som har införts i rösträttsregistret och vars adress är känd har Befolkningsregistercentralen (som avsändare har antecknats magistraten) skickat ett meddelandekort dvs. anmälan om rösträtt (valblankett nr 3s eller 3r, **bilaga 3**). Meddelandekortet består av en rösträttsdel och en följebrevsdel.

Om väljaren har meddelandekortet med sig vid förhandsröstningen, kan det användas som följebrev för väljarens förhandsröstning.

Väljaren ska i valförrättarens närvaro egenhändigt underteckna meddelandekortets följebrevsdel, som innehåller väljarens försäkran om att han eller hon personligen med bevarande av valhemligheten har fyllt i röstsedeln och lagt in denna avstämplad i valkuvertet som väljaren därefter tillslutit, och ge det undertecknade meddelandekortet till valförrättaren. Om väljaren har undertecknat följebrevsdelen innan han eller hon har inneslutit den avstämplade röstsedeln i valkuvertet, ska valförrättaren uppmana väljaren att stryka över underskriften och underteckna följebrevsdelen på nytt i valförrättarens närvaro.

4.B (i.b) Ifyllande av följebrevsblanketten

De väljare som inte har det meddelandekort som avses ovan med sig ska alltid fylla i en särskild följebrevsblankett (valblankett nr 5, bilaga 2). Den orange-färgade följebrevsblanketten ska inte ges till sådana väljare som har meddelandekortet med sig. Följebrevsblanketten har tryckts i storlek A4 så att den

kan vikas längs den streckade linjen mitt på blanketten. Den nedre delen av blanketten (den tomma delen) kan också rivas bort.

Väljaren ska själv fylla i följbrevsblanketten (om bistående av väljaren, se kapitel 4.5). Det är dock skäl att valförrättaren såvitt möjligt kontrollerar att väljaren tydligt har antecknat alla behövliga uppgifter på den.

Valförrättaren kan fylla i några följbrevsblanketter enligt exemplet i bilaga 2 och lägga fram dem på förhandsröstningsstället så att väljarna kan se dem.

Ifyllandet av följbrevet är inte hemligt. Det bör finnas ett särskilt bord eller någon annan lämplig plats på röstningsstället för detta ändamål. Blanketten bör inte ifyllas i röstningsbåsen.

Följande uppgifter ska antecknas på följbrevsblanketten:

- 1) I fältet "Mottagare" på följbrevsblanketten antecknas tydligt centralvalnämnden i den kommun som enligt vad väljaren meddelar har antecknats för honom eller henne i rösträttsregistret, samt centralvalnämndens adress. Centralvalnämndernas adresser finns bl.a. på adressen <https://vaa-lit.fi/sv/de-kommunala-centralvalnamnderna1>.
- 2) Väljarens fullständiga namn och personbeteckning eller, om denna inte är känd, födelsetid och nuvarande adress.
- 3) Väljarens underskrift, dvs. väljarens försäkran om att han eller hon personligen med bevarande av valhemligheten har fyllt i röstsedeln och lagt den avstämplad i valkuvertet som han eller hon därefter tillslutit.

När väljaren har fyllt i blanketten ger han eller hon den till valförrättaren.

4.B (ii) Valförrättarens underskrift i följbrevet

När väljaren har undertecknat meddelandekortet eller fyllt i och undertecknat följbrevet, ska valförrättaren

- 1) kontrollera att meddelandekortet är väljarens eget meddelandekort och att väljaren har undertecknat meddelandekortet eller att väljaren har fyllt i alla behövliga uppgifter på följbrevsblanketten och undertecknat den. Det ska i synnerhet kontrolleras att den kommunala centralvalnämndens namn och adress har antecknats tydligt i fältet "Mottagare" (så att de syns i ytterkuvertets fönster), och
- 2) med sin underskrift intyga att förhandsröstningen har gått till på det sätt som bestäms i vallagen. I punkten "Fylls i av valfunktionären" på meddelandekortet eller i punkten "Fylls i av valmyndigheten" på följbrevsblanketten antecknas

- datum och förhandsröstningsställets namn (t.ex. "8.4.2021, Mouhijärvi bibliotek") samt
- valförrättarens underskrift.

Vid kommunalvalet 2008 hade centralvalnämnden lämnat tre röstningar obeaktade. Ett av följbrevet saknade namnteckningen av den som mottagit anmälan om rösträtt och i de två andra följbrevet saknades både väljarens och valmyndighetens namnteckningar. Förvaltningsdomstolen ansåg att följbrevet således hade varit så bristfälliga eller oklara att man inte med säkerhet kunde försäkra sig om att röstningen hade försiggått på det sätt som stadgas i vallagen eller avgöra vem som hade röstat. På grund av detta måste centralvalnämnden lämna röstningarna obeaktade (Vasa FD 22.12.2008 08/0817/3). Avgörandet vann laga kraft.

4.B (iii) Förteckning över väljarna

Valförrättaren ska föra en förteckning över de väljare för vilka röstningen inte antecknas i rösträttsregistret. För förteckningen används den förteckningsblankett som har utarbetats för detta ändamål (valblankett nr 7, **bilaga 6**).

På förteckningsblankettens framsida antecknas

- 1) väljarens namn; alla förnamn behöver inte antecknas, och i stället för förnamnen kan också initialerna användas,
- 2) ett kryss vid väljarens namn, i den kolumn som reserverats för detta ändamål, om väljaren är en man,
- 3) den kommun som enligt vad väljaren meddelar (eller enligt uppgifterna på meddelandekortet, om väljaren har det med sig) har antecknats för honom eller henne i rösträttsregistret,
- 4) den dag då förhandsröstningen ägde rum,
- 5) förhandsröstningsställets namn (t.ex. "Idensalmi stadshus") samt
- 6) det totala antalet väljare på förhandsröstningsstället och antalet manliga väljare.

På förteckningsblankettens baksida antecknas

- 7) i punkten "Anmärkningar" behövliga anteckningar, om det vid förhandsröstningen har inträffat något sådant som har inverkat på förrättningens normala förlopp, t.ex. om det på grund av något oöverstigligt hinder har varit nödvändigt att avbryta förrättningen. I denna punkt ska också antecknas namnen på de biträden som avses i punkt 4.5 och som väljarna själva har utsett. I ett förhandsröstningsställe där rösträttsregistret annars

används, ska i denna punkt även anges anledningen till att en röstning har mottagits manuellt.

Väljarens namn antecknas i förteckningen först när väljaren har röstat. Ett exempel på en ifylld förteckningsblankett ingår som bilaga 6.

Förteckningsblanketten har rum för 25 namn. Om alla väljare på ett förhandsröstningsställe inte ryms på en blankett, tar man en ny blankett och fortsätter på den. Om flera än en förteckningsblankett har använts för ett förhandsröstningsställe, häftas blanketterna efter röstningen ihop till en bunt, numreras och antalet män som röstat och det totala antalet väljare antecknas på den översta blanketten.

Steg 5: Följebrevet och valkuvertet innesluts i ytterkuvertet

- Lägg valkuvertet och följbrevsblanketten eller valkuvertet och meddelandekortet i det gula ytterkuvertet.

I ytterkuvertet lägger valförrättaren

- 1) valkuvertet och följbrevsblanketten eller
- 2) valkuvertet och det meddelandekort som har använts som följbrev och tillsluter ytterkuvertet omsorgsfullt genom att klistra fast det.

Väljaren ska hela tiden kunna följa med förrättningen.

Valförrättaren ska ovillkorligen se till att i varje ytterkuvert innesluts enbart ett valkuvert och ett följbrev.

Handlingarna ska läggas i ytterkuvertet så att mottagarens namn (den kommunala centralvalnämnden) och adress tydligt syns i fönstret till höger på ytterkuvertet och så att kvitteringsanteckningen, om en sådan har gjorts, syns i fönstret till vänster på ytterkuvertet. Valkuvertet får inte placeras ovanpå meddelandekortets eller följbrevsblankettens adressida så att det kan komma att skymma adressen eller kvitteringsanteckningen som skrivits ut på följbrevsblanketten.

Det är skäl att valförrättaren kontrollerar att såväl valkuvertet som ytterkuvertet är väl tillslutet.

Valförrättaren ska förvara ytterkuverten han eller hon fått i sin besittning på ett omsorgsfullt och pålitligt sätt. Det är viktigt att väljaren kan vara övertygad om att hans eller hennes röstning har för alla delar skett på ett vederbörligt sätt. Ytterkuverten kan till exempel läggas i en valurna eller någon annan låda med

lock. Antingen valförrättaren eller väljaren själv kan lägga ytterkuvertet i valurnan.

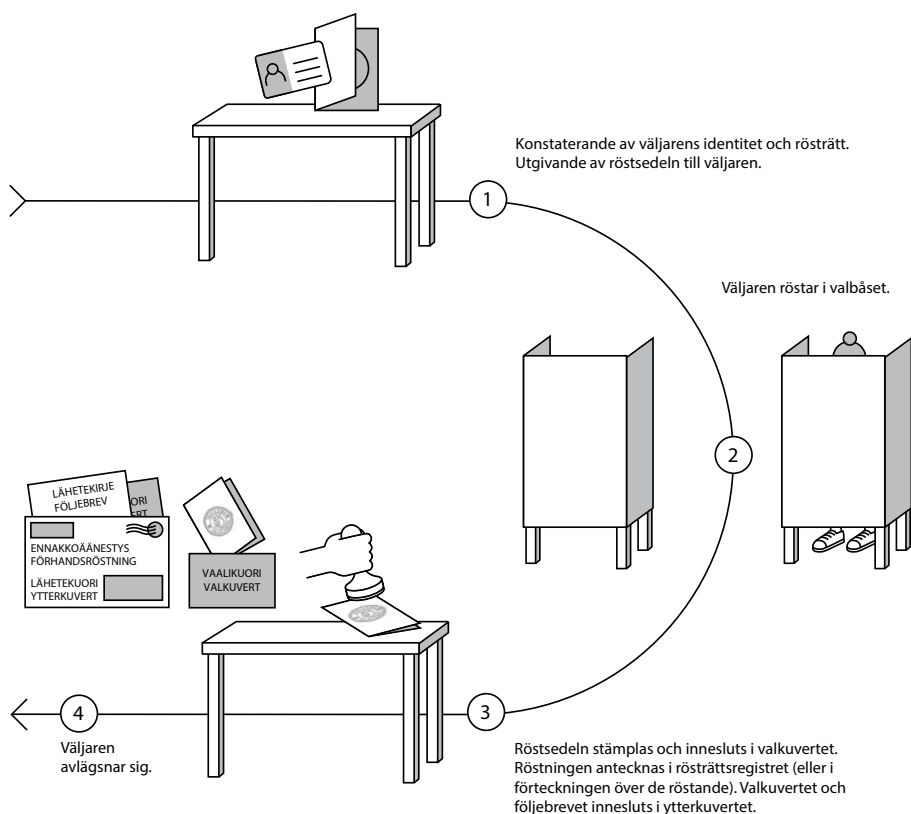
Det finns skäl att redan i detta skede sortera ytterkuverten i två grupper beroende på om de är adresserade till centralvalnämnden i den egna kommunen eller till centralvalnämnderna i andra kommuner. Om det kan förväntas att en stor del av väljarna som röstar på förhandsröstningsstället är från någon annan rösträttskommun, behövs det i praktiken två urnor eller lådor.

4.4.2 Steg 1–5: Sammandrag

Sammanfattningsvis går förhandsröstningen till på följande sätt:

- 1) Väljaren anmäler sig för valförrättaren och hans eller hennes identitet kontrolleras. Till väljaren ges en röstsedel.
- 2) Väljaren gör sin röstningsanteckning på röstsedeln på den plats som har reserverats för detta ändamål.
- 3) Väljaren överlämnar den hopvikta röstsedeln till valförrättaren för stämpling. Valförrättaren stämplar röstsedeln och ger ett valkuvert till väljaren. Väljaren innesluter den stämplade röstsedeln i valkuvertet.
- 4)
 - a) Om rösträttsregistret används på förhandsröstningsstället, tar valförrättaren ur registret fram uppgifterna om väljaren, kontrollerar väljarens rösträtt och gör en röstningsanteckning i rösträttsregistret samt tar ut en kvitteringsanteckning på följbrevsblanketten. Valförrättaren kontrollerar också att uppgifterna på blanketten uttryckligen gäller väljaren i fråga. Väljaren undertecknar i valförrättarens närvaro följbrevsblanketten. Till sist undertecknar valförrättaren blanketten.
 - b) Om rösträttsregistret inte används på förhandsröstningsstället, undertecknar väljaren meddelandekortets följbrevsdel eller, om en följbrevsblankett används, fyller väljaren i följbrevsblanketten och undertecknar den. Valförrättaren antecknar datum och namnet på förhandsröstningsstället på meddelandekortets följbrevsdel eller på följbrevsblanketten samt väljarens namn i förteckningen över väljarna. Till slut undertecknar valförrättaren meddelandekortets följbrevsdel eller följbrevsblanketten.
- 5) Valkuvertet och följbrevet innesluts i ytterkuvertet.

Följande bild beskriver hur förhandsröstningen går till:

4.5 Bistående av väljaren

- Bistå väljaren vid att göra röstningsanteckningen och/eller vid ifyllandet av följebrevet om han eller hon ber om hjälp.
- Anteckna biträdets namn, om väljaren har ett eget biträde med sig.

4.5.1 Vem kan fungera som valbiträde?

På väljarens begäran ska valförrättaren bistå vid röstningen. Biträdet kan hjälpa väljaren bl.a. med att göra anteckningen på röstsedeln och fylla i följebrevsblanketten på väljarens vägnar.

Den vars förmåga att göra röstningsanteckningen är väsentligt nedsatt får också assisteras av ett biträde som han eller hon själv har utsett, dock inte en

person som är kandidat vid valet eller en kandidats make, barn, syskon eller förälder. Anlitande av biträde gäller förutom blinda och andra handikappade också sådana personer som t.ex. till följd av en plötslig sjukdom har blivit oförmögna att göra röstningsanteckningen.

4.5.2 På vilket sätt ska ett biträde förfara?

Den som har rätt att bistå väljaren vid att göra röstningsanteckningen är skyldig att samvetsgrant följa väljarens anvisningar samt hemlighålla vad han eller hon har fått veta i samband med röstningen. Biträdet får under inga omständigheter föreslå för väljaren vilken kandidat denne ska rösta på.

Om väljaren t.ex. på grund av handikapp inte förmår göra några anteckningar eller om han eller hon endast kan skriva sitt bomärke, kan i följebrevet i punkten "Väljarens underskrift" antecknas t.ex. "På Matias Vikmans vägnar Lisa Lindholm".

4.5.3 Valförrättarens anteckningar

Valförrättaren ska ta reda på namnet på det biträde som väljaren själv valt och anteckna det i förteckningen över väljarna i punkten "Anmärkningar". En anteckning om biträdet ska göras i förteckningen över väljarna också i det fall att alla röstningar antecknas i rösträttsregistret och någon förteckning således inte annars förs. Uppgifterna i förteckningen ska hanteras så att utomstående inte har möjlighet att se dem (t.ex. följande väljare som biträds och/eller dennes biträde).

4.6 Upprätthållande av ordningen

- Se till att ordning råder på förhandsröstningsstället.
- Se till att väljarnas valfrihet bevaras.

4.6.1 Allmänt

Valförrättaren ska se till att oklanderlig ordning råder på förhandsröstningsstället och att valförrättningen förlöper utan störningar. De som har infunnit sig på förhandsröstningsstället ska iaktta de föreskrifter som valförrättaren finner

nödvändigt att meddela. När det gäller upprätthållande av ordning är också arrangemangen på förhandsröstningsstället av stor betydelse.

Det ska särskilt ses till att inga tal hålls på förhandsröstningsstället eller den omedelbara närheten av det under röstningstiden och att tryckta eller skrivna utrop inte anslås eller delas ut där och att väljarnas valfrihet inte på något sätt utsätts för påverkan eller försök därtill. Om de föreskrifter som har meddelats i detta syfte överträds eller försök därtill görs, ska valförrättaren omedelbart, vid behov med polismyndighetens hjälp, avlägsna den som stör valförrättningen från förhandsröstningsstället.

Valförrättaren ska vid behov se till att de som har utövat sin rösträtt omedelbart lämnar förhandsröstningsställets röstningsplats.

4.6.2 Förandet av "röstningsprotokollet"

Om det under förhandsröstningen har inträffat något sådant som har påverkat förrättningens normala förlopp (t.ex. om det på grund av något oöverstigligt hinder har varit nödvändigt att avbryta förrättningen eller andra eventuella särskilda situationer) ska valförrättaren anteckna detta i förteckningen över väljarna. En sådan anteckning ska göras i förteckningen över väljarna också i det fall att alla röstningar antecknas i rösträttsregistret och någon förteckning således inte annars förs.

4.6.3 Keldjur på röstningsstället

Allergi- och astmaförbundet delar ut affischer (storlek A4), till valförrättarna som är avsedda att sättas upp på röstningsställets ytterdörr. På affischen finns ett foto på en hund och en text om att djur väntar utanför medan väljaren rösttar. Rekommendationen gäller dock inte leddjur för synskadade eller assistenthundar för rörelsehindrade. Valförrättarna uppmanas att på ett ändamålsenligt sätt ta hänsyn till denna rekommendation.

Tanken bakom Allergi- och astmaförbundets rekommendation är att man på detta sätt kan förhindra att djurepitel sprids i allmänna utrymmen och att symptomen hos väljare och valmyndigheter med djurallergi förvärras. Djurepitel är ett starkt allergiframkallande ämne som stannar kvar i lokalen länge och förvärrar symptomen hos dem som har allergi eller astma.

4.6.4 Fotografering på ett förhandsröstningsställe

Det är möjligt att medierna eller även enskilda väljare begär att få fotografera röstningen på vissa förhandsröstningsställen. Valförrättaren ska separat i varje

enskilt fall bedöma om fotografering kan tillåtas. Fotograferingen får inte på något sätt äventyra valhemligheten eller ordningen på förhandsröstningsstället.

Riksdagens justitieombudsman har i sitt beslut av den 23 oktober 2007 (dnr. 1107/2/07) ansett att valnämndens ordförande med beaktande av den aktuella situationen kunde förbjuda fotografering på röstningsstället.

Enligt vallagen ska röstningen på förhandsröstningsstället ordnas så att valhemligheten bevaras. Fotografering i röstningsbåsen är inte tillåten. Väljaren har både rättighet och skyldighet att bevara valhemligheten på röstningsstället. Valförrättaren kan dock naturligtvis inte försäkra sig om att väljaren handlar korrekt i valbåset.

4.6.5 Valinsamlingar

De organisationer som polisstyrelsen har beviljat tillstånd till penninginsamling (beslut 15.8.2016, RA/2016/399) har rätt att samla in pengar på röstningsstället, dock så att valmyndigheterna inte i något skede blir tvungna att delta i uppgifter som hänför sig till insamlingen och så att insamlingen inte på något sätt stör röstningen. Insamlingen ska ordnas så att väljarna inte blir av den uppfattningen att de måste delta i insamlingen för att kunna rösta eller att insamlingen på något sätt hör till röstningen.

För insamlingsskrinet och personen som övervakar skrinet ska i mån av möjlighet ordnas en lämplig plats i förhandsröstningsstället. Denna plats ska vara tillräckligt långt ifrån det egentliga röstningsstället för att säkerställa att insamlingen inte stör röstningen eller väljarna.

Om omständigheterna på förhandsröstningsstället är sådana att insamlingsverksamheten inte kan ordnas enligt ovan nämnda förutsättningar eller om insamlingen inte förlöper enligt ovan nämnda förutsättningar kan insamlingen inte tillåtas. Valförrättaren ska avgöra detta skilt för varje fall.

Personen som övervakar insamlingsskrinet svarar också för förvaringen av skrinet. Denna person ska fråga valförrättaren om det finns möjlighet för nattförvaring. Nattförvaringen är möjlig enbart om valförrättaren tillåter detta.

4.7 Insändande av ytterkuverten till den kommunala centralvalnämnden

- Sortera ytterkuverten i två grupper: 1) ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnden i den egna kommunen och 2) ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnderna i andra kommuner.
- Sänd ytterkuverten som är adresserade till centralvalnämnden i den egna kommunen på det sätt som centralvalnämnden bestämt (enligt vad som överenskommit).
- Skicka utan dröjsmål ytterkuverten som är adresserade till centralvalnämnderna i andra kommuner till dem per post.

4.7.1 Allmänt

Valförrättaren ska se till att ytterkuverten skickas till respektive kommunal centralvalnämnd **så fort som möjligt** efter varje röstning.

Om ytterkuverten någon förhandsröstningsdag inte kan skickas vidare från förhandsröstningsstället under samma dag, ska de medan lokalen är stängd förvaras i kassavalvet, kassaskåpet eller på något annat säkert ställe.

Ytterkuverten ska ovillkorligen vara centralvalnämnderna till handa senast fredagen före valdagen före klockan 19.

4.7.2 Sortering av ytterkuvert

Valförrättarna indelar ytterkuverten i två grupper, dvs.

- ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnden i den egna kommunen och
- ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnderna i andra kommuner.

Det är skäl att göra sorteringen allt efter som ytterkuvert samlas.

Det är viktigt att sortera ytterkuverten för att kuverten så snabbt som möjligt kan ställas till i synnerhet centralvalnämnden i den egna kommunen.

4.7.3 Insändande av ytterkuvert

Ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnden i den egna kommunen och

Ytterkuverten ska sändas till centralvalnämnden i den egna kommunen på det sätt som centralvalnämnden har bestämt. Centralvalnämnden meddelar exempelvis per telefon till valförrättarna, på vilket sätt ytterkuverten ska insändas. Samma insändningssätt används under hela den tid som förhandsröstningens pågår, om inte något annat följer av särskilda skäl. Alternativen är de följande:

- 1) en representant för centralvalnämnden avhämtar ytterkuverten på förhandsröstningsstället efter varje förhandsröstningsdags slut eller vid överenskomna tidpunkter.

Centralvalnämndens representant ska ge valförrättaren en fritt formulerad kvittering på att ytterkuverten har mottagits. I kvitteringen ska antecknas antalet mottagna ytterkuvert samt datum, klockslag och förhandsröstningsställets namn samt valförrättarens och avhämtarens underteckningar. Avhämtaren ska vara beredd att styrka sin identitet för valförrättaren.

- 2) valförrättaren kommer med ytterkuverten till centralvalnämnden vid varje förhandsröstningsdags slut eller vid överenskomna tidpunkter.

Centralvalnämndens representant ska ge valförrättaren en fritt formulerad kvittering på att ytterkuverten har mottagits. I kvitteringen ska nämnas antalet mottagna ytterkuvert, datum, klockslag, förhandsröstningsställets namn och underteckningar.

- 3) enbart av vägande skäl, t.ex. på grund av långt avstånd: valförrättaren skickar ytterkuverten per post.

Postningen sker enligt det utdelningssätt som kommunen även i övrigt använder. Om kommunen är en postboxkund avhämtar den vanligen själv den ankommande posten på postkontoret och i detta fall ges ytterkuverten till kommunen vid avhämtningen. Ytterkuvert skickas alltid som expressbrev.

- 4) valförrättaren skickar ytterkuverten till centralvalnämnden med Postens kurirtjänst (specialtjänst som beställs av kommunen, t.ex. Av Posten).

Ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnderna i andra kommuner

Valförrättaren har som lagstadgad uppgift att se till att ytterkuverten snabbt skickas till centralvalnämnden i rätt kommun. Ytterkuverten ska skickas till centralvalnämnderna i andra kommuner antingen så att

- 1) valförrättaren postar kuverten själv eller
- 2) valförrättaren ställer kuverten till den egna centralvalnämnden som sedan omedelbart postar dem vidare.

Om postningen av ytterkuverten

Ytterkuverten skickas alltid som expressbrev. Om valförrättaren skickar ytterkuverten per post måste han eller hon se till att ytterkuverten lämnas till posten så snart som möjligt efter att förhandsröstningen har ägt rum eller efter varje förhandsröstningsdag. Om detta inte är möjligt på den sista förhandsröstningsdagen, dvs. på tisdagen, ska kuverten ovillkorligen lämnas till posten senast på onsdagen före den sista inlämningstidpunkten på postanstalten i fråga. Justitieministeriet sänder till centralvalnämnderna en förteckning över de sista inlämningstidpunkterna i alla postanstalter i varje kommun. Centralvalnämnden kopierar och distribuerar förteckningen till valförrättarna.

Valförrättarna ska vid postning av ytterkuvert alltid använda kvitteringslistan över ytterkuvert (bilaga 7) i vilken valförrättaren antecknar dagligen antalet ytterkuvert som lämnats till posten och i vilken Postens representant kvitterar mottagandet av kuverten. Samma lista används under hela förhandsröstningen. Ytterkuverten får således inte läggas direkt i en brevlåda.

4.8 Förvaring och återställande av valmaterialet

4.8.1 Förvaring av valmaterialet över natten

Efter utgången av den tid som varje dag har reserverats för förhandsröstningen ska valförrättaren lägga förhandsröstningshandlingarna och de tillbehör som behövs under valförrättningen i säkert förvar (se 4.3).

4.8.2 Återställande av valmaterial

Efter avslutad förhandsröstning ska valförrättarna återställa till centralvalnämnden valstämplarna, valstämplarna, oanvända röstsedlar, sammanställningarna av kandidatlistorna, kandidatboken, (ifyllda) förteckningar över dem som röstat på förhand, blanketten för kvitteringslista över ytterkuvert samt allt oanvänt valmaterial.

Valförrättaren ansvarar för att kvitteringarna över överlämnade ytterkuvert (se 4.7) förvaras i minst tre månader. I praktiken kan centralvalnämnden sköta bevaringen av utlämningskvitteringarna för valförrättarens räkning.

5. ANDRA ANVISNINGAR

5.1 Justitieministeriets valwebbplats

På justitieministeriets valwebbplats www.vaalit.fi/sv finns bl.a. allmän information om val, anvisningar om röstning och valmyndigheternas kontaktinformation.

5.2 Myndighetens för digitalisering och befolkningsdata jour gällande rösträttsregistret

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har jour för valmyndigheterna förfrågningar som gäller rösträttsregistret under förhandsröstningsperioden vardagar klockan 9-20 samt under veckoslutet klockan 9-18 på numret 0295 535 530.

På journumret ska valmyndigheten ange personbeteckningen för den person, som frågan gäller. På basis av personbeteckningen uppger Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata personens namn och på detta sätt kan det säkerställas att det är fråga om uppgifterna för den person som centralvalnämnden avser. Det är skäl att söka fram personbeteckningen ur handlingarna redan innan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kontaktas.

Om valmyndigheten inte har tillgång till personbeteckningen, ska uppgifterna frågas på basis av namnet. Detta är betydligt långsammare, eftersom det i rösträttsregistret kan finnas flera personer med samma namn. När uppgifterna frågas på basis av namnet kan även andra tilläggsuppgifter behövas, såsom födelsetid, hemkommun osv.

5.3 Justitieministeriets servicenummer för väljarna

Justitieministeriet har för väljarna ordnat ett avgiftsfritt servicenummer 0800 9 4771 (för svenskspråkiga) och 0800 9 4770 (för finskspråkiga). På detta nummer får väljarna information om förhandsröstningsställen adresser och öppettider. På numret ges också råd i frågor som gäller röstning (t.ex. att väljaren ska ta med sig sitt meddelandekort och ett identitetsbevis osv.). Denna service är avsedd för väljarna. Valmyndigheten får enbart i undantagsfall själv ringa numret.

5.4 Kontaktuppgifter

Kommunernas centralvalnämnder

- vaalit.fi -> kontakt -> de kommunala centralvalnämnderna.

BILAGA 1a**VALLAG 2.10.1998/714**

(bestämmelser som gäller kommunalvalen)

I AVDELNINGEN**GEMENSAMMA
BESTÄMMELSER****1 kap****Allmänna bestämmelser****1 §****Lagens tillämpningsområde**

Utöver vad som i grundlagen och kommunallagen (410/2015) föreskrivs om val innehåller denna lag bestämmelser om för rättandet av

3) kommunalval,

Bestämmelser om kommunalval i landskapet Åland finns i landskapets lagstiftning.

2 §**Rösträtt**

Bestämmelser om rösträtt vid kommunalval finns i grundlagen och kommunallagen. (8.5.2015/563)

Rösträtten får inte utövas genom ombud.

3 § (8.5.2015/563)**Valbarhet**

Bestämmelser om valbarhet vid riksdagsval och om behörighet att bli vald till republikens president finns i grundlagen och bestämmelser om valbarhet vid kommunalval i kommunallagen. Bestämmelser om valbarhet vid Europaparlamentsval finns i 164 § i denna lag.

4 § (14.12.2017/939)**Valförrättning**

Val förrättas genom att det anordnas förhandsröstning, brevröstning och röstning på valdagen. Kommunen svarar för att förhandsröstning och röstning på valdagen anordnas i Finland, och utrikesministeriet svarar för att förhandsröstning anordnas utomlands. Justitieministeriet svarar för att det anordnas brevröstning.

5 § (20.5.2016/361)**Valkretsar vid riksdagsval****6 §****Fördelningen av riksdagsmandaten mellan valkretsarna****7 §****Valkretsar vid övriga val**

Vid kommunalval är kommunen valkrets. (8.5.2015/563)

8 §**Röstningsområden**

Röstningsområde är kommunen, om det inte är nödvändigt att dela in den i flera röstningsområden. Beslut om röstningsområdena fattas av fullmäktige. När beslutet

fattas skall de ändringar i kommunindelningen beaktas som träder i kraft vid ingången av det följande kalenderåret. Fullmäktige skall också bestämma till vilket röstningsområde de personer hör som i befolkningsdatasystemet inte har antecknats vid någon fastighet.

Beslutet om röstningsområdena träder i kraft vid ingången av kalenderåret, om beslutet fattats och på det sätt som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata föreskriver meddelats den senast i augusti månad det år som föregår ikraftträdandet. (29.11.2019/1132)

Om ett beslut om ändring i kommunindelningen har meddelats efter beslutet om röstningsområdena, skall fullmäktige eller, om ministeriet har fattat beslut om ändringen, kommunstyrelsen utan dröjsmål se över indelningen i röstningsområden.

Ett sådant beslut om röstningsområdena som har meddelats Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska iakttas trots att besvär anförs hos förvaltningsdomstolen tills besvären har avgjorts, om inte förvaltningsdomstolen bestämmer något annat. Ändring i beslut som förvaltningsdomstolen har fattat med anledning av besvär får inte sökas genom besvär. (29.11.2019/1132)

9 §

Förhandsröstningsställen och röstningsställen på valdagen

Förhandsröstningsställen är

- 1) de allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet om vilkas antal och placering kommunstyrelsen beslutar och vilka det ska finnas åtminstone ett i varje kommun, om inte något annat följer av särskilda skäl,
- 2) de finska beskickningar och deras verksamhetsställen som bestäms

genom förordning av statsrådet samt vid kommunalval de allmänna förhandsröstningsställen i landskapet Åland som bestäms genom förordning av statsrådet,

- 3) sjukhus, verksamhetsenheter inom socialvården som lämnar vård dygnet runt och andra genom beslut av kommunstyrelsen angivna verksamhetsenheter inom socialvården samt straffanstalter (anstalt),
- 4) finska fartyg som befinner sig utomlands när förhandsröstning verkställs.

(8.5.2015/563)

Dessutom kan förhandsröstning under nedan nämnda förutsättningar ordnas i den röstandes hem (hemmaröstning).

Varje röstningsområde skall ha ett röstningsställe på valdagen vilket anges i beslut av kommunstyrelsen. Av särskilda skäl kan röstningsstället förläggas utom röstningsområdet eller också utom kommunen, om detta inte förorsakar de röstande oskäliga olägenheter. (5.4.2002/247)

Kommunstyrelsen ska se till att det i det register över röstningsställen som förs av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, utan dröjsmål och på det sätt som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bestämmer, i fråga om varje allmänt förhandsröstningsställe i kommunen antecknas namnet, besöksadressen samt de dagar och de tider då förhandsröstningsstället är öppet samt namnet på och besöksadressen för röstningsstället på valdagen samt övriga uppgifter som justitieministeriet föreskriver. De allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet och röstningsställen på valdagen i hemlandet som före utgången av den 51 dagen före valdagen har antecknats i registret över röstningsställen, är röstningsställen vid valet fastän ett yrkande på rättelse av kommun-

styrelsens beslut enligt denna paragraf inte har behandlats och fastän sådana kommunalbesvär som har anförts hos förvaltningsdomstolen och genom vilka ändring söks i beslut med anledning av rättelseyrkande inte har avgjorts. Rättelseyrkande hos kommunstyrelsen och kommunalbesvär över kommunstyrelsens beslut ska handläggas skyndsamt. I förvaltningsdomstolens beslut i ett besvärssärende får ändring inte sökas genom besvär. (29.11.2019/1132)

2 kap

Valmyndigheter

9 a § (20.5.2016/361)

Valmyndigheters opartiskhet

Valmyndigheterna ska sköta sitt uppdrag opartiskt.

10 §

Behandlingen av valärenden i statsrådet

I statsrådet är justitieministeriet högsta valmyndighet.

2 mom. har upphävts genom L 5.4.2002/247. (5.4.2002/247)

11 § (12.4.2013/271)

Valkrets nämnd

12 § (20.5.2016/361)

Valkrets nämndens arbete

13 §

Kommunal centralvalnämnd

Fullmäktige skall i kommunen tillsätta en kommunal centralvalnämnd för sin mandatperiod.

Den kommunala centralvalnämnden består av en ordförande, en vice ordförande och tre andra medlemmar samt ett behövligt antal ersättare, dock minst fem. Ersättarna ska ställas i den ordning i vilken de träder i stället för medlemmarna. Både medlemmarna och ersättarna ska i den utsträckning det är möjligt företräda de grupper av röstande som vid föregående kommunalval ställt upp kandidater i kommunen. En medlem eller ersättare som enligt en kandidatansökan som lämnats till centralvalnämnden har uppställts som kandidat för ett parti eller en valmansförening kan inte delta i centralvalnämndens arbete vid valet i fråga. (8.5.2015/563)

I landskapet Åland fungerar i varje kommun som kommunal centralvalnämnd vid riksdagsval, presidentval och Europaparlamentsval den nämnd som tillsatts för kommunalval i landskapet. På nämnden i fråga tillämpas i tillämpliga delar vad som i denna lag föreskrivs om den kommunala centralvalnämnden. (8.5.2015/563)

Den kommunala centralvalnämnden ska lämna sina kontaktuppgifter till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata på det sätt som myndigheten bestämmer. (29.11.2019/1132)

14 § (20.5.2016/361)

Den kommunala centralvalnämndens arbete

Den kommunala centralvalnämnden är beslutför med fem medlemmar. Om en ersättare har avlidit eller har förhinder eller är jävig, får kommunstyrelsen vid behov för-

ordna en tillfällig ersättare.

Bestämmelser om jäv för den kommunala centralvalnämndens medlemmar och deras ersättare finns i 27–30 § i förvaltningslagen.

Den kommunala centralvalnämnden anställer en sekreterare och annan behövlig personal. Den beslutar om rätt att närvara och yttra sig vid nämndens sammanträden för andra personer än de som på grund av sina uppgifter enligt denna lag har rätt att delta i sammanträdena.

På den kommunala centralvalnämnden tillämpas inte den i kommunallagen avsedda förvaltningsstadgans bestämmelser om kommunstyrelsens företrädares och kommundirektörens eller borgmästarens rätt att närvara och yttra sig vid sammanträden eller om rätten att ta upp ett ärende till behandling i ett högre organ.

15 § (20.5.2016/361)

Valnämnd och valbestyrelse

Kommunstyrelsen ska i god tid före val tillätta

- 1) 1) för varje röstningsområde en valnämnd, som består av ordförande, vice ordförande och tre andra medlemmar samt ett behövligt antal ersättare, dock minst tre, samt
- 2) 2) för förhandsröstning som verkställs i anstalter en eller flera valbestyrelser, som består av ordförande, vice ordförande och en annan medlem samt ett behövligt antal ersättare, dock minst tre.

Såväl valnämndens och valbestyrelsens medlemmar som deras ersättare ska i den utsträckning det är möjligt företräda de i partiregistret antecknade partier som vid föregående riksdagsval ställt upp kandidater i valkretsen i fråga. Vid kommunalval

ska medlemmarna och ersättarna dock företräda de grupper av röstande som vid föregående kommunalval ställt upp kandidater i kommunen. Valnämndens ersättare och valbestyrelsens ersättare ska ställas i den ordning i vilken de träder i stället för medlemmarna.

En kandidat kan inte vara medlem eller ersättare i valnämnden. En kandidat eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar kan inte vara medlem eller ersättare i valbestyrelsen. Med makar avses äkta makar, personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden och personer som lever i registrerat partnerskap.

Valnämndernas och valbestyrelsernas ordförandes och vice ordförandes namn och kontaktinformation ska meddelas den kommunala centralvalnämnden.

16 § (20.5.2016/361)

Valnämndens och valbestyrelsens arbete

Valnämnden och valbestyrelsen är beslutförm med tre medlemmar.

Förvaltningslagens bestämmelser om jäv tillämpas inte på valnämndens och valbestyrelsens medlemmar eller på deras ersättare.

Valnämnden utser för röstningen på valdagen ett eller flera valbiträden. Bestämmelser om valbiträde finns i 73 §. Valnämnden kan anlita biträdande personal för räkningen och ordnandet av röstsedlarna samt för sådan anteckning i rösträttsregistret som avses i 77 § och för användning av justitieministeriets andra datasystem.

På valnämnden och valbestyrelsen tillämpas inte den i kommunallagen avsedda förvaltningsstadgans bestämmelser om förande, justering och delgivning av protokoll, hänskjutande av ett ärende till fortsatt sammanträde, kommunstyrelsens företrädares

och kommundirektörens eller borgmästarens närvaro och rätt att yttra sig vid sammanträden, föredragning av tjänsteinnehavare, förfarandet när ett ärende tas upp till behandling i ett högre organ och inte heller om kommunens ekonomi.

17 § (20.5.2016/361)

Valförrättare

Förhandsröstning på allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet, i finska beskickningar och ombord på finska fartyg samt hemmaröstning sköts av valförrättare. Varje allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet ska ha åtminstone två valförrättare. Även andra förhandsröstningsställen kan vid behov ha två eller flera valförrättare.

Den kommunala centralvalnämnden förordnar valförrättare till ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet och till hemmaröstning. Valförrättare är annars

- 1) vid en finsk beskickning dess chef eller en av denne utsedd person,
- 2) ombord på ett finskt fartyg befälhavaren eller en av denne förordnad, på fartyget tjänstgörande person.

När förhandsröstning förrättas vid ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet ska minst två valförrättare samtidigt vara närvarande. Vid andra förhandsröstningsställen, till vilka två eller flera valförrättare har utsetts eller förordnats, räcker det med att endast en valförrättare är närvarande när förhandsröstning förrättas. Varje enskild hemmaröstning sköts av en valförrättare.

En kandidat eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar kan inte vara valförrättare. Med makar avses äkta makar, personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden och personer som lever i registrerat partnerskap. Förvaltningslagens bestämmelser om jäv tillämpas

inte på valförrättare.

Vid finska beskickningar och ombord på finska fartyg kan en kandidat eller en sådan närstående till en kandidat som avses ovan emellertid vara valförrättare, om det inte finns någon annan person som är lämplig att vara valförrättare och förrättandet av förhandsröstningen därför annars skulle hindras.

3 kap

Rösträttsregister

18 § (29.11.2019/1132)

Upprättande av och uppgifter i rösträttsregister

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska senast den 46 dagen före valdagen upprätta ett register i vilket införs varje person som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet är röstberättigad i det kommande valet (rösträttsregister).

Beträffande varje röstberättigad tas följande uppgifter in i rösträttsregistret, sådana de är i befolkningsdatasystemet den 51 dagen före valdagen klockan 24:

- 1) personbeteckning,
- 2) fullständigt namn,
- 3) vid andra val än kommunalval den valkrets som avses i 5 §,
- 4) hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun,
- 5) röstningsområde,
- 6) röstningsställe på valdagen och adressen till det,

7) modersmål, om detta är danska, isländska, norska eller svenska, 8) vid andra val än kommunalval den stat där den röstberättigade är bosatt, om staten inte är Finland, 9) datum för införande i registret, 10) uppgift om en sådan spärrmarkering som avses i 36 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.	rättelseyrkande och om beslut som har meddelats med anledning av det, 4) uppgift om huruvida den röstberättigade har utövat sin rösträtt, 5) uppgift om en sådan spärrmarkering som avses i 2 mom. 10 punkten, om denna har gjorts i befolkningsdatasystemet efter upprättandet av rösträttsregistret, 6) uppgift om att det i det register som avses i 11 § 1 mom. i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016) antecknats samtycke som den röstberättigade gett i fråga om ett elektroniskt delgivningsförfarande.

Om den röstberättigade inte har hemkommun i Finland den 51 dagen före valdagen, ska folkbokföringskommunen enligt lagen om hemkommun antecknas i rösträttsregistret i stället för hemkommunen. Om folkbokföringskommunen inte längre hör till finskt territorium, ska Helsingfors stad antecknas i stället för den. Om en sådan medborgare i en annan stat som är röstberättigad vid Europaparlamentsval och kommunalval inte har hemkommun i Finland, ska rösträttskommunen antecknas i rösträttsregistret i stället för hemkommunen. Den röstberättigade hör i detta fall till det röstningsområde som fullmäktige med stöd av 8 § 1 mom. har bestämt i fråga om de röstberättigade som i befolkningsdatasystemet inte har antecknats vid någon fastighet.

Efter upprättandet av rösträttsregistret antecknas i registret beträffande den röstberättigade

- 1) uppgift om dödsfall, om den röstberättigade har avlidit,
- 2) för det fall att personen i fråga på det sätt som anges i 26 § har antecknats i rösträttsregistret som saknande rösträtt, uppgift om detta,
- 3) uppgifter om eventuellt

19 §

Tilläggsuppgifter som ska införas i rösträttsregistret vid kommunalval och Europaparlamentsval (8.5.2015/563)

Vid kommunalval införs i rösträttsregistret, utöver vad som föreskrivs i 18 § 2 mom., beträffande varje röstberättigad som inte är finsk medborgare uppgift om

- 1) medborgarskap,
- 2) den tidsperiod han eller hon utan avbrott har haft hemkommun i Finland, om inte han eller hon är medborgare i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i Island eller Norge,
- 3) att den röstberättigade gjort en anmälan till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata i enlighet med 20 § 2 mom. 2 punkten i kommunallagen.

(29.11.2019/1132)

20 §

Användning av rösträttsregistret vid presidentval

mån innehålla i 18 § 2 och 3 mom. nämnda uppgifter i optiskt läsbar form.

Till meddelandekortet kan fogas av justitieministeriet utarbetad information om röstningsförfarandet och om det organ som utses genom valet. (19.12.2018/1223)

21 §

Meddelandekort

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata utarbetar över var och en som införts i rösträttsregistret ett meddelandekort, som innehåller följande uppgifter:

- 1) de uppgifter som avses i 18 § 2 mom. 2, 5 och 6 punkten,
- 2) den adress som för den röstberättigade finns införd i befolkningsdatasystemet den 51 dagen före valdagen klockan 24,
- 3) vid vilket val och i vilken valkrets eller i vilken kommun kortets mottagare har rösträtt,
- 4) valdagen och förhandsröstningsperioden,
- 5) kontaktinformationen till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata eller Statens ämbetsverk på Åland och till den kommunala centralvalnämnden,
- 6) det register eller datasystem som uppgifterna på kortet grundar sig på, samt
- 7) av justitieministeriet utarbetade anvisningar om kortets användning och om förfarandet vid röstning.

(29.11.2019/1132)

Meddelandekortet kan dessutom i behövlig

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ser till att meddelandekorten senast den 24 dagen före valdagen sänds till de röstberättigade vilkas adress är känd. Vid Europaparlamentsval sänds kort emellertid inte till sådana i rösträttsregistret införda personer som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata i enlighet med 26 § 5 mom. antecknar i rösträttsregistret som saknande rösträtt. Meddelandekortet sänds till den röstberättigade endast elektroniskt, om det beträffande honom eller henne gjorts en i 18 § 4 mom. 6 punkten avsedd anteckning i rösträttsregistret. (29.11.2019/1132)

22 § (29.11.2019/1132)

Information till medborgare i andra medlemsstater i Europeiska unionen vid kommunalval och Europaparlamentsval

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska i god tid före kommunalval och Europaparlamentsval i möjligaste mån på lämpligt sätt meddela alla medborgare i andra medlemsstater i Europeiska unionen som uppfyller villkoren för rösträtt att de enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet kommer att ha rösträtt och vara valbara vid valet samt om det förfarande som ska iakttas för utövande av rösträtten och rätten att bli uppställd som kandidat.

23 § (29.11.2019/1132)

Kontroll av uppgifter i rösträttsregistret

De uppgifter som antecknats i rösträttsre-

gistret enligt 18 § 2 och 3 mom. och 19 §, med undantag för personbeteckningarna, finns framlagda för kontroll på de ställen som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bestämmer eller fås avgiftsfritt per telefon vardagar under tjänstetid från och med den 41 dagen före valdagen.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan ge utdrag ur rösträttsregistret. Utdraget ges avgiftsfritt till den som utdraget gäller och till en myndighet som avses i denna lag.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata informerar i den officiella tidningen och på annat lämpligt sätt om tillhandahållandet av uppgifter ur rösträttsregistret samt om hur rättelseyrkande ska framställas.

Om det i rösträttsregistret för en person har antecknats en sådan uppgift om spärrmärkning som avses i 18 § 2 mom. 10 punkten eller 18 § 4 mom. 5 punkten, får endast de personuppgifter i rösträttsregistret som avses i 18 § 2 mom. 2, 7 och 9 punkten läggas fram för kontroll.

24 § (29.11.2019/1132)

Rättelseyrkande

Den som anser att han eller hon obehörigen har utelämnats ur rösträttsregistret eller att en anteckning om honom eller henne i registret är oriktig, kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata senast den 16 dagen före valdagen före klockan 16.

Rättelseyrkande kan grundas också på sådana på rösträtten inverkan omständigheter som har inträffat efter att rösträttsregistret upprättades.

Om en röstberättigads flyttningsanmälan enligt lagen om hemkommun inkommer till Myndigheten för digitalisering och be-

folkningsdata senare än den 51 dagen före valdagen, kan den röstberättigade inte på grundval av denna flyttningsanmälan yrka rättelse av sådana i 18 § 2 mom. 3–6 punkten nämnda uppgifter i rösträttsregistret som gäller den röstberättigade.

Ett rättelseyrkande kan framställas genom användning av en för ändamålet utarbetad blankett. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska se till att blanketter finns tryckta eller duplicerade på de ställen där uppgifterna i rösträttsregistret finns framlagda.

25 § (29.11.2019/1132)

Beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska avgöra rättelseyrkandena senast den 13 dagen före valdagen och göra eventuella av besluten föranledda ändringar i rösträttsregistret senast den 12 dagen före valdagen före klockan 12.

Beslutet ska utan dröjsmål av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata delges den som framställt yrkandet. Beslutet ska sändas per post som rekommenderad försändelse, men det kan också skickas på något annat bevisligt sätt, om detta inte föranleder dröjsmål. Om beslutet innefattar att personen i fråga införs i rösträttsregistret, ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata samtidigt sända till honom eller henne ett meddelandekort. Är mottagarens postadress inte känd, ska beslutet publiceras i den officiella tidningen.

26 §

Självrättelse

Anser Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata att någon obehörigen har utelämnats ur rösträttsregistret eller orättmätigt har tagits in i det eller att en sådan

anteckning i rösträttsregistret som gäller honom eller henne är oriktig, har Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata rätt att på tjänstens vägnar foga personen i fråga till rösträttsregistret eller anteckna honom eller henne som saknande rösträtt eller rätta den oriktiga anteckning som gäller honom eller henne. Ändringarna ska göras senast den 12 dagen före valdagen före klockan 12. (29.11.2019/1132)

När anteckning i rösträttsregistret görs om att någon saknar rösträtt skall ett skriftligt beslut fattas om detta, och beslutet skall delges personen i fråga så som bestäms i 25 § 2 mom. Ett skriftligt beslut behöver dock inte fattas, om personen i fråga har dött eller dödförklarats efter att rösträttsregistret upprättades.

När någon fogas till rösträttsregistret skall till honom eller henne utan dröjsmål sändas ett meddelandekort.

Vid rättelse av en oriktig anteckning som gäller en person som är införd i rösträttsregistret skall personen i fråga utan dröjsmål underrättas om rättelsen, om detta inte är uppenbart onödigt.

27 § (29.11.2019/1132)

Besvär hos förvaltningsdomstolen

Över ett beslut genom vilket ett rättelseyrkande har förkastats eller avvisats och över ett beslut enligt 26 § 2 mom. får besvär anföras hos förvaltningsdomstolen. Besvären ska anföras senast den sjunde dagen efter den dag då parten i fråga har delgetts beslutet eller efter den dag då beslutet har publicerats i den officiella tidningen. En besvärsskrift som riktats till förvaltningsdomstolen kan inom besvärstiden lämnas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata för vidarebefordran till förvaltningsdomstolen. På anförande av besvär

tillämpas i övrigt lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Förvaltningsdomstolen ska utan dröjsmål underrätta ändringssökanden och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata om sitt beslut. Om beslutet innefattar att någon ska införas i rösträttsregistret eller att uppgifter om någon ska ändras, ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata göra de behövliga ändringarna i rösträttsregistret. Om förvaltningsdomstolen meddelar ett sådant beslut senare än den fjärde dagen före valdagen klockan 19, ska den utan dröjsmål sända beslutet också till den kommunala centralvalnämnden, som ska foga beslutet till den vallängd som nämns i 71 §. Om besvären har förkastats eller avvisats, ska förvaltningsdomstolen underrätta Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata om detta, och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska göra anteckning om detta i rösträttsregistret.

Över förvaltningsdomstolens beslut enligt denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär.

28 § (28.6.2013/496)

Rösträttsregistrets laga kraft

Rösträttsregistret vinner laga kraft klockan 12 den 12 dagen före valdagen.

Ett lagakraftvunnet rösträttsregister ska följas oförändrat vid valet. Rösträttsregistret anses ha vunnit laga kraft även om förvaltningsdomstolen inte innan det vinner laga kraft har meddelat beslut med anledning av besvär som anförts hos den.

Om någon uppenbart oriktigt med stöd av 26 § 1 eller 5 mom. har antecknats i rösträttsregistret som saknande rösträtt, får Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata stryka anteckningen ur det lagakraftvunna rösträttsregistret.

(29.11.2019/1132)

Den som på valdagen för valnämnden visar upp ett sådant beslut av förvaltningsdomstolen eller högsta förvaltningsdomstolen som visar att han eller hon är röstberättigad, ska få rösta. Personen i fråga är skyldig att överlåta beslutet eller en kopia av det till valnämnden.

29 §

Användningen av rösträttsregistret

I rösträttsregistret antecknas i enlighet med 5 och 6 kap. när och var den röstberättigade har röstat. Anteckningen kan göras av en valförrättare vid ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet eller av valbestyrelsens ordförande eller av valnämnden eller den kommunala centralvalnämnden eller, på den kommunala centralvalnämndens begäran, av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Om anteckningen konstateras vara oriktig, kan den rättas endast av den kommunala centralvalnämnden eller, på dennas begäran, av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. (29.11.2019/1132)

Anteckningar som gäller röstning är inte offentliga förrän röstningen på valdagen har avslutats. Om det vid presidentval förrättas ett andra val, blir anteckningarna om röstningen vid det första valet offentliga först sedan röstningen på valdagen i det andra valet har avslutats. (5.4.2002/247)

Efter att valresultatet har vunnit laga kraft ska av justitieministeriet föreskrivna arkivutskrifter matas ut ur rösträttsregistret. Därefter ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata utplåna uppgifterna ur registret. (29.11.2019/1132)

4 kap

Myndighetsuppgifter vid kandidatuppställning

30 §

Kandidatuppställning

I II avdelningen ingår bestämmelser vilka gäller de i partiregistret upptagna partiernas (parti) och de av röstberättigade bildade valmansföreningarnas uppställande av kandidater samt ansökan om publicering av kandidatlistan i sammanställningen av kandidatlistorna och ansökan om upptagande av en kandidat i kandidatförteckningen vid presidentval (kandidatansökningar) och ingivande av ansökningarna till den myndighet som behandlar kandidatansökningarna.

31 § (8.5.2015/563)

Myndighet som behandlar kandidatansökningar

Kandidatansökningarna behandlas

3) vid kommunalval av den kommunala centralvalnämnden.

Den myndighet som behandlar kandidatansökningar är personuppgiftsansvarig för sammanställningen av kandidatlistorna och för kandidatförteckningen för presidentval. (8.5.2020/333)

32 § (21.5.2010/431)

Meddelanden som gäller partierna

Justitieministeriet ska senast den 55 dagen före valdagen vid presidentval och den 48 dagen före valdagen vid andra val meddela de myndigheter som behandlar kandidatan-

sökningarna, med undantag för landskapet Ålands valkrets nämnd, vilka partier som är upptagna i partiregistret och vilka personer som är berättigade att teckna respektive partis namn.

33 § (21.5.2010/431)

Myndigheternas lagbestämda sammanträden

Den myndighet som behandlar kandidatansökningarna sammanträder på kallelse av ordföranden i god tid, senast den 55 dagen före valdagen vid presidentval och den 48 dagen före valdagen vid andra val och där- efter, om det finns ärenden att behandla, den 47, 41, 39 och 38 dagen före valdagen vid presidentval samt den 40, 34, 32 och 31 dagen före valdagen vid andra val, valdagen, dagen efter valdagen och den tredje dagen efter valdagen samt vid någon annan tid, om behandlingen av ärendena kräver det.

34 § (21.5.2010/431)

Beslut om och kungörelse av ingivning av handlingar

Den myndighet som behandlar kandidatansökningarna ska vid det sammanträde som hålls senast den 55 dagen före valdagen vid presidentval och den 48 dagen före valdagen vid andra val besluta till vem, vilka dagar och vid vilka klockslag samt var de för myndigheten avsedda kandidatansökningarna och andra handlingar som gäller kandidatuppställningen ska ges in.

Angående beslutet ska det avfattas en kungörelse. Kungörelsen ska delges de valombud som partierna har uppgett och hållas framlagd i myndighetens sammanträdeslokal samt vid kommunalval offentliggöras på det sätt som kommunala tillkännagivanden görs kända och vid övriga val offentliggöras i den officiella tidningen. (8.5.2015/563)

35 §

Skyldighet att kontrollera handlingar

Den myndighet som behandlar kandidatansökningarna skall kontrollera att kandidatansökningarna och anmälningarna om valförbund och gemensam lista har lämnats till myndigheten inom den tid som anges i lagen och att handlingarna har den form som bestäms i lagen eller med stöd av den samt att kandidaterna är valbara och att det inte heller annars finns något lagstadgat hinder för deras kandidatur.

Det ankommer inte på myndigheten att granska på vilket sätt man har verkställt medlemsomröstningen och uppställandet av kandidater jämte därtill hörande förfaranden inom partiet eller dess krets- eller basorganisation eller annan organisation eller inom en förening som företräder parti-medlemmarna i kommunen.

36 § (21.5.2010/431)

Behandling av kandidatansökningar och anmärkningar mot dem

Kandidatansökningarna och de handlingar som fogats till dem kontrolleras vid det sammanträde som hålls den 41 dagen före valdagen vid presidentval och den 34 dagen före valdagen vid andra val.

Har en kandidatansökan eller en anmälan om valförbund eller gemensam lista inte lämnats till myndigheten inom föreskriven tid, ska den avvisas.

Valombudet för ett parti, en gemensam lista eller en valmansförening som inte hör till en gemensam lista ska omedelbart under- rättas, om

1) kandidatansökan eller anmälan om valförbund eller gemensam lista inte har gjorts i enlighet med denna lag eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den eller att

de handlingar som förutsätts i denna lag inte har fogats till kandidatansökan,

2) kandidatansökningshandlingarna av andra orsaker än de som nämns i 1 punkten inte kan betraktas som lagenliga, eller

3) som kandidat har uppställts en person som inte är valbar eller som vid samma val har uppställts som kandidat på två eller flera listor.

37 §

Fastställande av kandidaternas ordningsföljd

Vid det sammanträde som avses i 36 § bestäms partiernas, de gemensamma listornas och valmansföreningarnas inbördes ordningsföljd för sammanställningen av kandidatlistorna samt presidentkandidaternas inbördes ordningsföljd för kandidatförteckningen.

Vid riksdagsval, kommunalval och Europaparlamentsval utlottas

- 1) den inbördes ordningen mellan å ena sidan de partier som inte har ingått valförbund och å andra sidan valförbunden,
- 2) inom valförbunden den inbördes ordningen mellan de partier som har bildat valförbund och
- 3) den inbördes ordningen mellan de gemensamma listorna.

De valmansföreningar som inte hör till någon gemensam lista sätts i alfabetisk ordning.

38 § (21.5.2010/431)

Valombudens åtgärder med anledning av anmärkningar

De valombud till vilka anmärkningar har framställts har rätt att senast den 39 dagen före valdagen vid presidentval och den 32 dagen före valdagen vid andra val före klockan 16 göra rättelser med anledning av anmärkningarna och att komplettera en kandidatansökan och de handlingar som fogats till den. Inom samma tid har valombuden rätt att göra behövliga justeringar beträffande en kandidats namn, titel, yrke, syssla eller hemkommun. Avser anmärkningen anmälan om valförbund, har partiernas valombud rätt att ge in ett gemensamt skriftligt förslag till rättelse av anmälan.

Har anmärkningen framställts av en orsak som nämns i 36 § 3 mom. 3 punkten, har valombudet rätt att inom den tid som anges i 1 mom. i denna paragraf stryka en kandidat som avses i det förstnämnda lagrummet.

39 § (21.5.2010/431)

Beslut om kandidatansökningar

De kandidatansökningar som inkommit inom utsatt tid och de handlingar som fogats till dem behandlas på nytt vid det sammanträde som hålls den 39 dagen före valdagen vid presidentval och den 32 dagen före valdagen vid andra val. Samtidigt fattas beslut med anledning av kandidatansökningarna samt anmälningarna som gäller valförbund och gemensam lista.

De kandidatansökningar som inkommit inom utsatt tid samt anmälningar om valförbund och om gemensam lista, mot vilka inga anmärkningar har framställts, ska godkännas.

40 § (21.5.2010/431)

Beslut som ska fattas efter besluten om kandidatansökningarna

Har en anmärkning som avses i 38 § 2 mom. gjorts och godtagbar anmälan om rättelse inte ingivits eller anmälan om strykning av kandidaten i fråga inte gjorts inom utsatt tid eller har kandidaten avlidit, tas kandidaten inte upp i sammanställningen av kandidatlistorna eller i kandidatförteckningen för presidentval. Ett partis, en valmansförenings eller en gemensam listas valombud är skyldigt att utan dröjsmål underrätta den myndighet som behandlar kandidatansökningarna om en kandidats död.

Ett parti eller en valmansförening vars anmälan om anslutning till ett valförbund eller en gemensam lista inte har blivit godkänd, har rätt att återta sin kandidatansökan. Partiets eller valmansföreningens valombud ska ge in ett skriftligt återtagande till den myndighet som behandlar kandidatansökningarna senast den 31 dagen före valdagen före klockan 12. Ett ärende som gäller godkännande av kandidatansökan ska behandlas på nytt till följd av återtagande.

Beslut i de ärenden som avses i denna paragraf fattas vid det sammanträde som hålls den 38 dagen före valdagen vid presidentval och den 31 dagen före valdagen vid andra val innan sammanställningen av kandidatlistorna eller presidentvalets kandidatförteckning uppgörs.

41 § (28.6.2013/496)

Uppgörande av sammanställning av kandidatlistor

Den myndighet som behandlar kandidatansökningarna ska vid det sammanträde som hålls den 31 dagen före valdagen och som börjar senast klockan 16 göra upp en sammanställning av kandidatlistorna, där det på samma sida av arket finns tryckt

1) en gemensam rubrik, av vilken framgår för vilket val sammanställningen har gjorts upp, samt

2) partiernas kandidatlistor, gemensamma listor samt kandidatlistorna för de valmansföreningar som inte hör till någon gemensam lista.

Kandidatlistorna för de partier som inte hör till något valförbund och för de partier som har bildat valförbund samt de gemensamma listorna och kandidatlistorna för de valmansföreningar som inte hör till någon gemensam lista placeras i ordningsföljd enligt 37 § 2 och 3 mom. så att först kommer partiernas kandidatlistor grupperade från vänster till höger, sedan de gemensamma listorna grupperade på motsvarande sätt och till sist under varandra i alfabetisk ordning kandidatlistorna för de valmansföreningar som inte hör till en gemensam lista. Kandidaterna tilldelas nummer i enlighet med denna ordningsföljd, med 2 som första nummer.

Finns det så många partier, valförbund eller gemensamma listor att grupperingen av dem från vänster till höger gör det väsentligen svårare att läsa sammanställningen, kan de eller en del av dem även grupperas under varandra i sammanställningen med iakttagande av den genom lottningen bestämda ordningsföljden. Kandidatlistorna för de partier som har ingått valförbund ska tillräckligt klart åtskiljas från kandidatlistorna för de partier som inte hör till något valförbund. Under kandidatlistorna för partier som har bildat valförbund görs en anteckning om att partierna i fråga har ingått valförbund.

Uppgifter om partiernas kandidater och kandidaterna på de gemensamma listorna antecknas under partiets namn eller den gemensamma listans beteckning grupperade i en eller flera spalter uppifrån och nedåt. Uppgifter om de kandidater som inte hör till någon gemensam lista antecknas längst

till höger under varandra, i nummerordning, tydligt åtskilda från varandra.

För varje kandidat antecknas i sammanställningen nummer, namn och titel, yrke eller syssla, som anges med högst två uttryck, samt vid andra val än kommunalval hemkommun. Vid sidan av eller i stället för kandidatens förnamn kan användas ett annat allmänt känt tilltalsnamn eller en förkortning av förnamnet. Inga andra uppgifter om kandidaten får antecknas, om de inte behövs för att precisera identiteten. Inga personbeteckningar antecknas i sammanställningen.

Partiernas namn antecknas i sammanställningen med iakttagande av 4 § i partilagen (10/1969) och 9 § 2 mom. i föreningslagen (503/1989). För en gemensam lista antecknas den beteckning som föreslagits för den eller, om beteckningen inte heller efter en anmärkning överensstämmer med det som föreskrivs om detta i II avdelningen, eller om inget förslag har framställts, fastställer den myndighet som behandlar kandidatsökningarna en beteckning, som endast utvisar den gemensamma listans ordningsföljd i sammanställningen i förhållande till andra gemensamma listor. För en valmansförening som inte hör till någon gemensam lista antecknas ingen beteckning.

42 § (21.5.2010/431)

Kandidatförteckningar för presidentval

43 § (28.6.2013/496)

Riksomfattande kandidatregister

Justitieministeriet ska upprätta ett register i vilket införs alla kandidater i hela landet som vid valet i fråga tagits upp i sammanställningarna av kandidatlistorna eller i kandidatförteckningen för presidentvalet (riksomfattande kandidatregister). Justi-

tieministeriet är personuppgiftsansvarig för det riksomfattande kandidatregistret. (8.5.2020/333)

Den myndighet som behandlar kandidatsökningarna ska den 38 dagen före valdagen vid presidentval och den 31 dagen före valdagen vid andra val se till att det i det riksomfattande kandidatregistret beträffande varje kandidat införs de uppgifter som finns i sammanställningen av kandidatlistorna eller i kandidatförteckningen för presidentvalet, ålder på valdagen samt personbeteckning.

Uppgifter ur kandidatregistret ges avgiftsfritt kandidaten, det parti som ställt upp kandidaten och den gemensamma lista på vilken kandidaten är uppställd samt en myndighet som avses i denna lag.

Justitieministeriet tar vid behov valkretsvis eller kommunvis en utskrift ur det riksomfattande kandidatregistret som upptar de uppgifter om varje kandidat som finns i sammanställningen av kandidatlistorna. Ministeriet ska se till att ett behövligt antal exemplar av utskriften sänds till de kommunala centralvalnämnderna, valbestyrelserna och valförrättarna vid förhandsröstningsställena i hemlandet samt utrikesministeriet för vidare utdelning till de finska beskickningar och finska fartyg som är förhandsröstningsställen.

44 §

Distribution och tillkännagivande av sammanställningen av kandidatlistorna och av kandidatförteckningen för presidentval

Den kommunala centralvalnämnden skall bringa sammanställningen av kandidatlistorna för kommunalval eller uppgifterna i den eller uppgift om var sammanställningen hålls framlagd till de röstberättigades kännedom så som kommunala till-

kännagivanden delges samt dessutom genom tillkännagivande som anslås i centralvalnämndens möteslokal. Av sammanställningen skall ett tillräckligt antal i god tid före valet sändas till kommunstyrelsen, valnämnderna, valbestyrelserna och valförrättarna vid de allmänna förhandsröstningsställena inom kommunen. De skall dessutom sändas till valombuden för de partier, de gemensamma listor och de utanför de gemensamma listorna stående valmansföreningar som ställt upp kandidater. Sammanställningarna skall också hållas tillgängliga för kommunens invånare. (8.5.2015/563)

45 §

Förbud mot ändringssökande

I en myndighets beslut som avses i detta kapitel, med undantag för beslut om uppgifter som skall ges ur kandidatregistret, får ändring inte sökas särskilt.

5 kap

Förhandsröstning

46 § (21.5.2010/431)

Rätt att förhandsrösta

Varje röstberättigad får förhandsrösta på de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet och utomlands i finska beskickningar.

En röstberättigad som vårdas på sjukhus eller i en verksamhetsenhet inom socialvården vilken lämnar vård dygnet runt eller vilken kommunstyrelsen annars har bestämt att ska vara förhandsröstningsställe, eller som har intagits i en straffanstalt får förhandsrösta i denna anstalt. En röstberättigad som tillhör personalen ombord på ett finskt fartyg får förhandsrösta ombord

på fartyget om det befinner sig utomlands.

En röstberättigad vars rörelse- eller funktionsförmåga är så begränsad att han eller hon inte utan oskäliga svårigheter kan ta sig till röstnings- eller förhandsröstningsstället, får så som bestäms i 55 § förhandsrösta hemma i den kommun i Finland som i röstregisteret har antecknats som hans eller hennes hemkommun. En närstående vårdare enligt lagen om stöd för närståendevård (937/2005) som bor i samma hushåll som den som har rätt till hemmaröstning får rösta i samband med hemmaröstningen, om kommunen i fråga har antecknats som hans eller hennes hemkommun.

47 § (5.4.2002/247)

Förhandsröstningsperioden

Förhandsröstningen inleds den 11 dagen före valdagen samt avslutas utomlands den åttonde dagen och i hemlandet den femte dagen före valdagen. På finska fartyg kan förhandsröstning dock, med undantag för det andra valet vid presidentval, inledas redan den 18 dagen före valdagen.

Ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet är öppet för förhandsröstning under alla dagar under den tidsperiod som avses i 1 mom., om inte något annat av särskilda skäl bestäms genom beslut av kommunstyrelsen.

Vid finska beskickningar och deras verksamhetsställen kan förhandsröstningsperioden enligt vad som bestäms genom förordning av statsrådet vara kortare än vad som anges i 1 mom.

48 § (28.6.2013/496)

Förhandsröstningstiderna

Förhandsröstning förrättas under förhandsröstningsperioden

- 1) på de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet på den tid som anges i beslut av kommunstyrelsen, och som inte får infalla vardagar före klockan 8 eller efter klockan 20, inte heller lördagar och söndagar före klockan 9 eller efter klockan 18,
- 2) i finska beskickningar varje dag på de tider som bestäms av chefen för beskickningen, dock inte långfredagen, påskdagen, pingstdagen, midsommardagen eller julaftonen, inte heller juldagen eller annandag jul,
- 3) i anstalter under en eller högst två dagar på de tider som valbestyrelsen bestämmer,
- 4) ombord på finska fartyg under minst en dag på de tider som befälhavaren bestämmer,
- 5) vid hemmaröstning vid den tidpunkt mellan klockan 9 och klockan 20 som särskilt meddelas den röstande.

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. 1 punkten förrättas förhandsröstning inte på nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, Kristi himmelfärdsdagen, pingstdagen, midsommaraftonen eller midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul.

En röstberättigad som inom den tid som nämns i 1 mom. har infunnit sig på förhandsröstningsstället men inte kunnat utöva sin rösträtt under denna tid har rätt att rösta även efter nämnda tids utgång.

48 a § (5.4.2002/247)

Förhandsröstningsutrymme

Den kommunala centralvalnämnden skall se till att alla de ställen som genom beslut av kommunstyrelsen har utsetts till allmänna

förhandsröstningsställen i hemlandet, har ett för förhandsröstningen lämpligt förhandsröstningsutrymme med nödvändig utrustning.

Förhandsröstningsutrymmet skall ha tillräckligt med utrymme också för de röstande som inväntar sin tur att rösta.

49 §

Tillkännagivande av förhandsröstning

Den kommunala centralvalnämnden skall tillkänna de allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet som finns inom kommunen samt förhandsröstningstiderna vid dem så som kommunala tillkännagivanden delges.

Valförrättarna och valbestyrelsen skall se till att röstningstiderna och den närmare ordningen vid förhandsröstningen tillkännages genom kungörelser som anslås på förhandsröstningsstället och vid behov även på annat lämpligt sätt. (5.4.2002/247)

Justitieministeriet skall på ett tillräckligt och lämpligt sätt informera om de allmänna förhandsröstningsställena och om röstningstiderna vid dessa. (5.4.2002/247)

50 §

Förhandsröstningshandlingar

Vid förhandsröstning skall användas röstsedel, valkuvert, följbrev och ytterkuvert (förhandsröstningshandlingar), vilka justitieministeriet skall låta tillverka.

Som följbrev används antingen det i 21 § nämnda meddelandekortet eller en särskild följbrevsblankett. Vid hemmaröstning skall dock som följbrev användas en särskild följbrevsblankett för hemmaröstning.

51 § (8.5.2009/300)**Röstsedel**

Röstsedel för val ska tryckas på vitt papper, om inte något annat följer av 3 mom. Av röstsedeln ska tydligt framgå hur den viks ihop, och den ska vara sådan att bevarandet av valhemligheten tryggas.

Röstsedeln ska vara av standardformatet 148 x 210 mm och på inre sidan uppta en tryckt rubrik som anger vilket val den ska användas vid, samt dessutom en cirkel som har en diameter av 90 mm och som förblir ovikt när sedeln viks ihop. Mitt i cirkeln ska tydligt utsatt finnas beteckningen N:o för antecknande av numret på den kandidat som den röstande önskar avge sin röst för. Inga andra anteckningar får finnas på röstsedeln.

Om det samtidigt med ett ordinarie val förrättas något annat val, ska justitieministeriet bestämma färgen på den röstsedel som används i detta andra val.

52 §**Valstämpel**

Röstsedlarna stämplas med en valstämpel, som är likadan på alla förhandsröstnings- och röstningsställen. Justitieministeriet fastställer valstämpeln samt låter tillverka stämplarna och meddelar de kommunala centralvalnämnderna anvisningar om hur stämplarna skall skaffas och förvaras.

53 §**Leverans av handlingar och valstämplar**

Justitieministeriet skall i god tid före förhandsröstningens början översända förhandsröstningshandlingar och blanketter för de förteckningar som skall föras över de röstande jämte behövliga anvisningar till valförrättarna vid de allmänna förhands-

röstningsställena i hemlandet samt till de kommunala centralvalnämnderna för vidarebefordran till valbestyrelserna. Sådana handlingar och blanketter skall också sändas till utrikesministeriet för vidarebefordran till de finska beskickningar och till befälhavarna på de finska fartyg som utgör förhandsröstningsställen.

Den kommunala centralvalnämnden skall sända valstämplar till valförrättarna vid de allmänna förhandsröstningsställen i landet som finns i kommunen samt till valbestyrelserna. Centralvalnämnden i Helsingfors stad skall dessutom sända valstämplar till utrikesministeriet för vidarebefordran till beskickningarna och befälhavarna på fartygen.

Befälhavaren på ett fartyg skall hos utrikesministeriet eller hos en finsk beskickning rekvirera förhandsröstningshandlingar, och blanketter för de förteckningar som skall föras över de röstande och en valstämpel.

54 §**Person som skall närvara vid hemmaröstning**

Vid hemmaröstning skall valförrättaren se till att vid hemmaröstningen utöver valförrättaren är närvarande en av den röstande utsedd eller godkänd person som har fyllt 18 år och som inte sköter detta uppdrag i egenskap av valmyndighet. En person som är uppställd vid valet i fråga kan inte sköta detta uppdrag.

55 § (21.5.2010/431)**Förberedande åtgärder för hemmaröstning**

Den som har rätt till hemmaröstning ska senast den 12 dagen före valdagen före klockan 16 skriftligt eller per telefon till centralvalnämnden i sin hemkommun anmäla sin önskan att förhandsrösta hemma. Anmälan kan på den röstandes vägnar göras

av någon som han eller hon har utsett. Skriftlig anmälan, som ska undertecknas, kan göras på en blankett som utarbetats för ändamålet.

I anmälan ska uppges

- 1) den röstandes fullständiga namn, personbeteckning, adress, hemkommun och telefonnummer samt, om anmälan görs av någon som den röstande utsett, även dennes namn och kontaktinformation,
- 2) att den röstandes rörelse- eller funktionsförmåga är så begränsad att han eller hon inte utan oskäligen svårigheter kan ta sig till röstnings- eller förhandsröstningsstället och att han eller hon därför önskar förhandsrösta hemma,
- 3) huruvida den röstande själv kan sköta om att en person som avses i 54 § är närvarande vid hemmaröstningen, samt
- 4) den i 46 § 3 mom. avsedda närståendevårdarens fullständiga namn, personbeteckning och telefonnummer samt giltighetstiden för avtalet om närståendevård, om också närståendevårdaren vill rösta i samband med hemmaröstningen.

Valmyndigheten ska om möjligt vid behov avhjälpa brister i anmälan och försäkra sig om att anmälan gjorts av den röstande som nämns i den eller av någon som denne har utsett.

Ordföranden för den kommunala centralvalnämnden ska se till att den röstande utan dröjsmål skriftligen eller per telefon underrättas om den tidpunkt då valförrättaren besöker honom eller henne. Tidpunkten ska anges med åtminstone två timmars noggrannhet. Samtidigt ska valmyndighetens telefonnummer meddelas för eventuell kontakt. Är valförrättaren förhindrad att in-

finna sig vid den meddelade tidpunkten, ska den röstande utan dröjsmål underrättas om detta och om tidpunkten för det nya besöket.

Om en brist i anmälan, som inverkar på röstningsförrättningen, inte har kunnat avhjälpas eller om anmälan till den kommunala centralvalnämnden har gjorts efter föreskriven tid eller om hemmaröstning inte alls kan förrättas på grund av avbrott i kommunikationerna eller något annat oöverstigligt hinder, ska den röstande så som bestäms i 4 mom. underrättas om att ingen hemmaröstning förrättas.

56 §

Ordningen på förhandsröstningsställena

På ett förhandsröstningsställe eller i dess omedelbara närhet får inte under röstningstiden hållas tal, uppsättas anslag eller utdelas tryckta eller skrivna upprop, och de röstandes valfrihet får inte heller på något annat sätt utsättas för påverkan eller försök därtill. (5.4.2002/247)

Röstningen på förhandsröstningsstället skall ordnas så att valhemligheten bevaras. De närvarande skall iakttä de föreskrifter som valförrättaren eller valbestyrelsen meddelar för upprätthållandet av ordningen och för tryggandet av en störningsfri röstning.

Kan den röstandes valfrihet eller en störningsfri röstning inte tryggas vid hemmaröstning, skall valförrättaren avbryta röstningsförrättningen. I den förteckning som förs över hemmaröstningar skall göras en anteckning om avbrottet och, om röstningsförrättningen inte kan fortsättas, även om att den avslutas.

57 §

Inledande av förhandsröstning på förhandsröstningsställena

En röstberättigad som önskar rösta på förhand skall anmäla sig hos valförrättaren eller valbestyrelsen på förhandsröstningsstället. I en anstalt skall förhandsröstning vid behov ordnas även på olika avdelningar och i olika patientrum.

Den röstande är skyldig att för valförrättaren eller valbestyrelsen styrka sin identitet. Därefter ges den röstande röstsedel, valkuvert och ytterkuvert samt vid behov följebrevsblankett.

Den röstande skall ges tillfälle att ta del av sammanställningen av kandidatlistorna för valet i fråga inom sin valkrets eller sin kommun, av sammanställningen av kandidatlistorna för Europaparlamentsvalet eller av kandidatförteckningen för presidentvalet eller av det riksomfattande kandidatregistret eller av en utskrift ur det.

58 § (20.5.2016/361)

Röstningen vid förhandsröstning

Den röstande får vid riksdagsval och kommunalval rösta på en kandidat som är upptagen i sammanställningen av kandidatlistorna inom den valkrets eller den kommun där den röstande antecknats som röstberättigad vid valet i fråga, vid Europaparlamentsval på en kandidat i sammanställningen av kandidatlistorna och vid presidentval på en kandidat i kandidatförteckningen för presidentvalet.

Den röstande ska på röstsedeln anteckna numret på den kandidat för vilken han eller hon avger sin röst, så tydligt att tvivelsmål inte kan uppstå om vilken kandidat som avses. Anteckningen ska göras i valbåset eller annars så att valhemligheten bevaras.

På den röstandes begäran ska valförrättaren eller en medlem av valbestyrelsen bistå vid röstningen. Den vars förmåga att göra röstningsanteckning är väsentligt nedsatt får vid röstningen assisteras av ett biträde som

han eller hon själv utsett. En kandidat eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar kan inte vara biträde. Med makar avses äkta makar, personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden och personer som lever i registrerat partnerskap. Biträdet är skyldigt att samvetsgrant följa den röstandes anvisningar samt hemlighålla vad han eller hon fått veta i samband med röstningen.

59 § (28.6.2013/496)

Följebrev

Följebrevet ska riktas till den kommunala centralvalnämnden i den kommun som har antecknats för den röstande i rösträttsregistret.

Följebrevet ska innehålla följande uppgifter om den röstande:

- 1) fullständigt namn,
- 2) personbeteckning, om en kvitteringsanteckning enligt 60 § 2 mom. görs i följebrevet,
- 3) personbeteckning eller födelsetid och nuvarande adress, om som följebrev används en separat följebrevsblankett eller följebrevsblanketten för hemmaröstning på vilka det inte görs kvitteringsanteckning i följebrevet.

Den röstande ska underteckna följebrevets försäkran om att den röstande personligen med bevarande av valhemligheten har fyllt i röstsedeln och lagt in denna avstämplad i valkuvertet som den röstande därefter tillslutit.

Vid hemmaröstning ska den röstande dessutom underteckna försäkran i följebrevsblanketten för hemmaröstning om att den röstandes rörelse- eller funktionsförmåga är så begränsad att den röstande inte utan oskäligen svårigheter kan ta sig till röstnings-

eller förhandsröstningsstället.

60 §

Åtgärder för att avsluta förhandsröstningen

Den röstande skall för valförrättaren eller i en anstalt, för valbestyrelsen förete röstsedeln, hopvikt för avstämpling, samt omedelbart därefter, när röstsedeln är avstämplad, i valmyndighetens åsyn innesluta den i valkuvertet. Det slutna valkuvertet, på vilket inga anteckningar får göras, och det undertecknade följbrevet skall därefter lämnas till valförrättaren eller valbestyrelsen.

När rösträttsregistret är i bruk på förhandsröstningsstället, skall valförrättaren eller valbestyrelsens ordförande

- 1) kontrollera i registret att den röstande är röstberättigad,
- 2) göra en anteckning i registret om att den röstande har utövat sin rösträtt, och
- 3) på det sätt som justitieministeriet bestämmer göra en anteckning i följbrevet om att den anteckning som avses i 2 punkten har gjorts i registret (kwitteringsanteckning i följbrevet), varvid, om röstningen har förrättats i en anstalt, anstaltens namn inte får framgå av kwitteringsanteckningen i följbrevet.

När rösträttsregistret inte är i bruk på ett förhandsröstningsställe, skall en förteckning föras över de röstande.

61 § (5.4.2002/247)

Valmyndighetens åtgärder för att avsluta förhandsröstningen

En valförrättare eller valbestyrelsens ordförande skall underteckna följbrevets intyg om att röstningen har försiggått på det sätt som bestäms i lag och, om kwitteringsan-

teckning inte görs i följbrevet, skall där också antecknas datum och förhandsröstningsställets namn eller, om förhandsröstning har förrättats i en anstalt eller i form av hemmaröstning, namnet på den kommun där röstningen förrättats. Vid hemmaröstning skall valförrättaren dessutom se till att den person som avses i 54 § och som är närvarande vid hemmaröstningen tecknar sitt namn på följbrevet. Valkuvertet och följbrevet skall därefter inneslutas i ytterkuvertet. Valförrättaren och valbestyrelsen skall omsorgsfullt och på ett tillförlitligt sätt förvara de ytterkuvert de har i sin besittning.

62 §

Insändande av ytterkuverten till den kommunala centralvalnämnden

En valförrättare vid ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet och valbestyrelsen skall utan dröjsmål se till att de ytterkuvert som är riktade till centralvalnämnden i den egna kommunen tillställs centralvalnämnden på det sätt som den har anvisat samt att de ytterkuvert som är riktade till centralvalnämnder i andra kommuner sänds till dessa per post eller på något annat tillförlitligt sätt. Valförrättaren och valbestyrelsen skall ta en kvittering på att ytterkuverten tagits emot av den till vilken kuverten överlämnas. (5.4.2002/247)

Valförrättaren på ett finskt fartyg skall utan dröjsmål sända ytterkuverten till utrikesministeriet eller en finsk beskickning i det land, där fartyget ligger i hamn eller dit det först anländer. Valförrättaren vid den finska beskickningen eller, om beskickningen inte är förhandsröstningsställe, chefen för beskickningen skall se till att ytterkuvert som lämnats där eller skickats dit sänds till utrikesministeriet på det sätt som ministeriet bestämmer. Utrikesministeriet skall se till att ytterkuverten utan dröjsmål sänds till den kommunala centralvalnämnden i fråga med iakttagande i tillämpliga delar av 1

mom.

63 §

Granskning av förhandsröstningshandlingarna

De förhandsröstningshandlingar som inkommit till den kommunala centralvalnämnden granskas, utan att valkuverten öppnas, vid sammanträden som skall hållas så att de förhandsröstningshandlingar som inkommit före klockan 19 fredagen före valdagen hinner behandlas vid sammanträdena. Ytterkuvert som inkommit efter utgången av tidsfristen öppnas inte och lämnas obeaktade.

Röstningen skall lämnas obeaktad, om

- 1) den som röstat på förhand inte har införts i rösträttsregistret,
- 2) valkuvertet är försett med en obehörig anteckning om den röstande eller om en kandidat eller något annat obehörigt, (5.4.2002/247)
- 3) följbrevet är så bristfälligt eller otydligt att det inte med säkerhet går att få visshet om att röstningen har försiggått på det sätt som bestäms i lag eller fastställas vem den röstande är, eller
- 4) ett följbrev för hemmaröstning saknar namnteckning av den person som nämns i 54 §.

Anteckning om att röstningen har lämnats obeaktad skall göras i protokollet för sammanträdet, till vilket skall fogas ett sådant valkuvert jämte följbrev och ytterkuvert som har lämnats obeaktat.

Kan ett följbrev som inte innehåller kvitteringsanteckning i följbrevet och ett därtill fogat valkuvert godkännas, antecknas i rösträttsregistret att den i följbrevet nämnda personen har utövat sin rösträtt. Om god-

kännandet sker senare än den fjärde dagen före valdagen klockan 19, skall anteckning om att den i följbrevet nämnda personen har utövat sin rösträtt dessutom, på det sätt som justitieministeriet bestämmer, göras i vallängden. Har den kommunala centralvalnämnden i enlighet med 71 § 3 mom. av särskilda skäl tillställts vallängder som skrivits ut ur rösträttsregistret genast efter att det vunnit laga kraft, görs anteckningen endast i vallängden.

Efter att förhandsröstningshandlingarna har granskats, skall den kommunala centralvalnämnden sortera de godkända valkuverten enligt röstningsområde samt räkna antalet valkuvert enligt röstningsområde och anteckna antalen i protokollet. De godkända valkuverten skall sorterade enligt röstningsområde och åtskiljda från följbreven hållas öppnade i säkert förvar. (5.4.2002/247)

64 § (5.4.2002/247)

Inlämnande av valkuverten till valkrets-nämnden

65 §

Återställande av valstämplar

Efter avslutad förhandsröstning skall valstämplarna skickas tillbaka från förhandsröstningsställena i kommunen till den kommunala centralvalnämnden. De valstämplar som har använts av valförrättare vid förhandsröstningsställena utomlands skall skickas tillbaka till utrikesministeriet, som sänder dem till centralvalnämnden i Helsingfors stad.

66 §

Förbud mot ändringssökande i ärenden som gäller förhandsröstning

Ändring i beslut av en valmyndighet som

avses i detta kapitel får inte sökas särskilt.

5 a kap

Brevröstning

66 a § (14.12.2017/939)

Rätt att brevrösta

Röstberättigade som inte har hemkommun i Finland och andra röstberättigade som bor eller vistas utomlands under hela förhandsröstningsperioden och på valdagen får rösta per brev från utlandet (brevröstning) på det sätt som anges i detta kapitel.

66 b § (14.12.2017/939)

Brevröstningshandlingar

De handlingar som ska användas vid brevröstning (brevröstningshandlingar) är

- 1) brevröstningskuvert,
- 2) röstsedlar enligt 51 §,
- 3) valkuvert för brevröstning,
- 4) följbrev för brevröstning,
- 5) ytterkuvert för brevröstning,
- 6) röstningsanvisningar för brevröstning.

Justitieministeriet ska låta tillverka brevröstningshandlingarna.

66 c § (14.12.2017/939)

Beställning av brevröstningshandlingar

För att rösta per brev ska den röstberättigade beställa brevröstningshandlingar från justitieministeriets beställningstjänst. Beställningen ska göras skriftligen på en blan-

kett enligt formulär som justitieministeriet fastställt.

Beställningen kan göras tidigast tre månader före valdagen. Den röstberättigade svarar själv för att han eller hon beställer brevröstningshandlingarna i tillräckligt god tid för att det ytterkuvert för brevröstning som han eller hon sänder tillbaka ska komma in till den kommunala centralvalnämnden inom den tid som anges i 66 e § 3 mom.

I beställningen ska åtminstone följande anges:

- 1) den röstberättigades namn och personbeteckning,
- 2) den röstberättigades försäkran om att han eller hon är röstberättigad vid valet i fråga och att han eller hon saknar hemkommun i Finland eller bor eller vistas utomlands under hela förhandsröstningsperioden och på valdagen och sålunda inte har möjlighet att rösta i Finland,
- 3) den adress i utlandet till vilken den röstberättigade vill att brevröstningshandlingarna ska skickas.

Efter att ha tagit emot beställningen ska justitieministeriet utan dröjsmål skicka brevröstningshandlingarna till den adress som uppgetts i beställningen.

Uppgifterna i justitieministeriets beställningstjänst om vem som beställt brevröstningshandlingar är inte offentliga förrän röstningen har avslutats på valdagen. De personuppgifter som ingår i beställningstjänsten ska förstöras efter att valresultatet vunnit laga kraft.

66 d § (14.12.2017/939)

Förrättande av brevröstning

Vid presidentval kan den röstande rösta per brev tidigast den 38 dagen före valdagen och vid övriga val tidigast den 31 dagen före valdagen.

Den röstande ska själv se till att hans eller hennes valhemlighet och valfrihet bevaras vid röstning per brev.

Den röstande ska själv ta reda på den valkrets eller kommun där han eller hon är röstberättigad, uppgifterna i sammanställningen av kandidatlistor, uppgifterna i kandidatförteckningen för presidentval och uppgifterna i sammanställningen av kandidatlistorna för Europaparlamentsval.

Den röstande ska fylla i röstsedeln med iakttagande av vad som föreskrivs i 58 § 1 och 2 mom. och innesluta röstsedeln i valkuvertet för brevröstning. Därefter ska den röstande på följbrevet för brevröstning anteckna sitt fullständiga namn, sin finländska personbeteckning eller sitt fördelsdatum och sin adress, röstningsställe och datum samt egenhändigt underteckna följbrevets försäkran om att

- 1) han eller hon är röstberättigad vid valet i fråga och att han eller hon saknar hemkommun i Finland eller bor eller vistas utomlands under hela förhandsröstningsperioden och på valdagen och sålunda inte har möjlighet att rösta i Finland, och
- 2) han eller hon själv har fyllt i röstsedeln och inneslutit den i valkuvertet med bevarande av valhemligheten och valfriheten.
- 3) När brevröstningen förrättas ska den röstande se till att det utöver honom eller henne samtidigt finns två andra personer närvarande som vittnen för brevröstningen. Vittnena ska ha som fyllt 18 år. Den röstandes make, barn eller förälder får inte vara vittne. Det samma gäller den som är uppställd

som kandidat vid valet, dennes make, barn, syskon eller förälder. Båda vittnena ska egenhändigt underteckna den försäkran som finns i följbrevet för brevröstning om att den röstande har röstat med bevarande av valhemligheten och så att hans eller hennes valfrihet inte har kränkts. Båda vittnena ska utöver sin underskrift i följbrevet skriva sitt namnförtydligande, sitt födelsedatum och sin adress.

66 e § (14.12.2017/939)

Postning av ytterkuvertet för brevröstning

Den röstande ska ställa följbrevet för brevröstning till centralvalnämnden i den kommun som enligt rösträttsregistret är hans eller hennes hemkommun, rösträttskommun eller folkbokföringskommun i Finland. Vid behov ska den röstande själv ta reda på vilken kommun det är.

Den röstande ska innesluta valkuvertet för brevröstning och det undertecknade följbrevet för brevröstning i ytterkuvertet för brevröstning så att adressen till den mottagare som skrivits på följbrevet syns genom kuvertets fönster.

Den röstande svarar själv på egen bekostnad för att ytterkuvertet för brevröstning sänds från utlandet till Finland till den kommunala centralvalnämnden och att kuvertet når centralvalnämnden senast den andra dagen före valdagen före klockan 19. I detta syfte ska den röstande förse ytterkuvertet med korrekt porto och vid postningen av kuvertet anlita postväsendet i bosättnings- eller vistelsestaten. Den röstande kan, om denne så önskar, sända ytterkuvertet för brevröstning till centralvalnämnden också genom att anlita en internationell kurirtjänst.

66 f § (14.12.2017/939)

Anlitande av biträde vid brevröstning

En röstande vars förmåga att göra röstningsanteckning är väsentligt nedsatt får för de åtgärder som avses i 66 c–66 e § som biträde anlita en person som han eller hon själv utsett. I en sådan röstningssituation som avses i 66 d § 4 mom. får biträdet dock inte vara en person som är uppställd som kandidat vid valet eller dennes make, barn, syskon eller förälder och inte heller någotdera av de vittnen vid brevröstning som avses i 66 d § 5 mom. I fråga om bitrådets skyldigheter gäller bestämmelserna i 58 § 3 mom. och 73 § 5 mom. Bitrådets namn och adress ska antecknas i följebrevet för brevröstning.

66 g § (14.12.2017/939)

Granskning av brevröstningshandlingarna i den kommunala centralvalnämnden

De brevröstningshandlingar som inkommit till den kommunala centralvalnämnden granskas med iakttagande av vad som föreskrivs 63 §.

Brevröstningen ska utöver de orsaker som anges i 63 § 1–3 mom. lämnas obeaktad, om

- 1) det utifrån de postnings- eller sändningsanteckningar som gjorts på yterkuvertet för brevröstning inte med säkerhet går att få visshet om att kuvertet har postats i eller sänts från utlandet,
- 2) valkuvertet för brevröstning är öppet och man kan dra den slutsatsen att det är öppet av någon annan orsak än att valkuvertet tekniskt sett inte har fungerat, eller valkuvertet annars är sådant att det inte med säkerhet går att få visshet om att röstningen har försigått på det sätt som föreskrivs i lag,
- 3) följebrevet för brevröstning saknar underskrifter av de vittnen vid brevröstning som avses i 66 d § 5 mom.

Efter att brevröstningshandlingarna granskats ska centralvalnämnden med bevarande av valhemligheten öppna godkända valkuvert för brevröstning, stämpla de röstsedlar som funnits i kuverten och innesluta de stämplade röstsedlarna i sådana valkuvert som avses i 50 § 1 mom. Stämplingen och inneslutningen i nya kuvert ska vid andra än kommunalval göras innan valkuverten enligt 64 § sänds till valkrets-nämnden och vid kommunalval senast lördagen före valdagen före klockan 15.

6 kap

Röstning på valdagen

67 §

Förrättande av röstning på valdagen

Röstningen på valdagen förrättas samtidigt i varje kommun röstningsområdesvis. En röstberättigad får rösta endast inom det röstningsområde som har antecknats för honom eller henne i rösträttsregistret.

Ordnandet av röstningen inom varje röstningsområde sköts av valnämnden.

Den kommunala centralvalnämnden skall tillkännage valdagen samt röstningsområdenas röstningsställen på det sätt som kommunens tillkännagivanden meddelas för kännedom.

Bestämmelser om valdagen finns i II avdelningen.

68 §

Röstningstid

Röstningen på valdagen börjar klockan 9 och den fortgår utan avbrott till klockan 20.

Alla röstande som har anlät före klockan

20 för att invänta sin tur har rätt att rösta. Väntrummet skall stängas klockan 20. De röstande som har anlänt skall före det underrättas om stängningen.

69 §

Röstningsutrymme (5.4.2002/247)

Den kommunala centralvalnämnden skall se till att det för röstningen på valdagen inom varje röstningsområde finns ett lämpligt röstningsutrymme med nödvändig utrustning som kommunen har upplåtit för detta ändamål. (5.4.2002/247)

Röstningsstället skall ha tillräckligt med utrymme även för de röstande som inväntar sin tur att komma in i valrummet för att rösta.

70 §

Förberedande åtgärder

Den kommunala centralvalnämnden skall vidta alla åtgärder som krävs för förrättandet av röstningen på valdagen och i denna avsikt bland annat se till att varje valnämnd på röstningsstället till sitt förflöende har

- 1) sådana valbås för röstningen som säkerställer bevarandet av valhemligheten,
- 2) ett nödvändigt antal röstsedlar enligt 51 §, valstämplar enligt 52 § samt blanketter för valprotokoll, som avses i 79 §,
- 3) sammanställningar av kandidatlistorna eller kandidatförteckningarna för presidentvalet, vilka anslås i valrummet och i väntrummet samt i varje valbås,
- 4) förseglingsmaterial,
- 5) vallängden, och

- 6) valurna.

Justitieministeriet skall se till att röstsedlar, blanketter för valprotokollet, förseglingsmaterial och vid behov även valurnor sänds till valnämnderna.

71 § (28.6.2013/496)

Vallängderna och leverans av dem

Efter avslutad förhandsröstning ska justitieministeriet se till att det ur rösträttsregistret från och med den fjärde dagen före valdagen klockan 19 skrivs ut vallängder röstningsområdesvis och att längderna sänds till de kommunala centralvalnämnderna i god tid före valdagen. Ministeriet kan bestämma att den kommunala centralvalnämnden skriver ut vallängderna för röstningsområdena i kommunen. Ministeriet kan också bestämma att uppgifterna i vallängderna sänds till centralvalnämnden i maskinläsbar form.

I vallängderna införs endast de personer som enligt de anteckningar som gjorts i rösträttsregistret inte har utövat sin rösträtt vid förhandsröstningen. Vallängderna skrivs ut röstningsområdesvis i alfabetisk ordning enligt personernas namn eller på det sätt som justitieministeriet bestämmer. Vallängderna innehåller vid riksdagsval, presidentval och Europaparlamentsval en rubrik med uppgift om valkrets och vid alla val rubriker med uppgift om kommun och röstningsområde samt för varje person hans eller hennes fullständiga namn och personbeteckning. Om det i rösträttsregistret för en person har antecknats en sådan uppgift om spärrmarkering som avses i 18 § 2 mom. 10 punkten eller 18 § 4 mom. 5 punkten, ska en anteckning om detta skrivas ut även på vallängden. (29.11.2019/1132)

Justitieministeriet kan vid behov av särskilda skäl bestämma att vallängderna ska skrivas ut ur rösträttsregistret genast efter att registret har vunnit laga kraft och att de

utan dröjsmål ska sändas till den kommunala centralvalnämnden i fråga.

Den kommunala centralvalnämnden ska se till att vallängderna står till valnämndernas förfogande innan röstningen på valdagen börjar. Vallängderna är inte offentliga förrän röstningen på valdagen har avslutats. Om det vid presidentval förrättas ett andra val, är vallängderna för det första valet offentliga först sedan röstningen på valdagen i det andra valet har avslutats. De uppgifter i vallängden som gäller personer för vilka det enligt 2 mom. har skrivits ut en anteckning om spärrmarkering är dock inte offentliga.

72 §

Ordningen på röstningsställena

På ett röstningsställe eller i dess omedelbara närhet får inte under röstningstiden hållas tal, uppsättas anslag eller utdelas tryckta eller skrivna utprop, och de röstandes valfrihet får inte heller på något annat sätt utsättas för påverkan eller försök därtill.

Röstningen skall ordnas så att valhemligheten bevaras. De närvarande skall iakttä de föreskrifter som valnämnden meddelar för upprätthållandet av ordningen och för tryggandet av en störningsfri röstning.

73 § (20.5.2016/361)

Biträde

På varje röstningsställe ska finnas närvarande ett av valnämnden utsett, med behöriga kännetecken eller märken försett valbiträde, som på begäran av en röstande ska hjälpa honom eller henne att göra anteckningen på röstsedeln.

En röstande får anlita en medlem av valnämnden som biträde vid införandet av anteckningen, om det inte fördröjer röstningen. I fråga om medlemmen gäller då

vad som föreskrivs om valbiträden.

Den vars förmåga att göra röstningsanteckning är väsentligt nedsatt får vid införandet av anteckningen på röstsedeln assisteras av ett biträde som han eller hon själv utsett.

En kandidat eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar kan inte vara valbiträde eller av en röstande utsett biträde. Med makar avses äkta makar, personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden och personer som lever i registrerat partnerskap.

Biträdet är skyldigt att samvetsgrant följa den röstandes anvisningar samt hemlighålla vad han eller hon fått veta i samband med röstningen.

74 §

Inledande av röstningen på valdagen

När röstningen på valdagen börjar, skall valnämndens ordförande eller vice ordförande för de närvarande röstande visa att valurnan är tom samt därefter tillsluta urnan på det sätt som justitieministeriet bestämmer och öppna det omslag, där de till valnämnden översända röstsedlarna är inlagda. Sedan valurnan vid röstningens början på valdagen har tillslutits får den inte öppnas förrän rösträkningen börjar efter att röstningen har avslutats.

75 §

Anmälan till röstning

Den röstande skall på röstningsstället i sitt valområde anmäla sig för valnämnden, som skall se till att den röstande inte får rösta förrän det har konstaterats att han eller hon är röstberättigad.

Den röstande är skyldig att för valnämnden styrka sin identitet.

76 § (28.6.2013/496)**Röstning på valdagen**

Den röstande får vid riksdagsval och kommunalval rösta på en kandidat som är upptagen i sammanställningen av kandidatlistorna inom den valkrets eller den kommun där den röstande antecknats som röstberättigad vid valet i fråga, vid Europaparlamentsval på en kandidat i sammanställningen av kandidatlistorna och vid presidentval på en kandidat i kandidatförteckningen för presidentvalet.

Den röstande ska på röstsedeln anteckna numret på den kandidat för vilken han eller hon avger sin röst, så tydligt att tvivelsmål inte kan uppstå om vilken kandidat som avses. Anteckningen ska göras i valbåset eller, om detta inte är möjligt utan att den röstande förorsakas oskälig olägenhet, på ett annat sätt så att valhemligheten bevaras.

77 §**Åtgärder för att avsluta röstningen**

En röstande som gjort sin anteckning på röstsedeln skall ge denna hopvikt för avstämpling till valnämnden. Stämpeln skall slås i mitten på framsidan av den hopvikta röstsedeln. Den röstande skall därefter lägga röstsedeln i valurnan.

Valnämnden skall anteckna i vallängden att den röstande har utövat sin rösträtt. Anteckningen skall likväl göras i rösträtsregistret när valnämnden har tillgång till det.

78 §**Avslutande av röstningen på valdagen och preliminär rösträkning**

Sedan valnämndens ordförande eller vice ordförande förklarat röstningen på valdagen avslutad, skall röstsedlarna utan dröjsmål tas ut ur valurnan och räknas. Likaså räknas

antalet personer som enligt anteckningarna i vallängden eller rösträtsregistret har utövat sin rösträtt på valdagen.

Sedan antalet röstsedlar har räknats, granskar valnämnden röstsedlarna. De röstsedlar som bör anses vara ogiltiga, avskiljs till en särskild grupp. De återstående röstsedlarna sorteras så att sedlarna till förmån för respektive kandidat bildar en särskild grupp. Antalet röstsedlar i varje särskild grupp räknas (preliminär rösträkning).

Valnämnden skall slutföra sorteringen och räkningen av röstsedlarna utan avbrott.

Efter att den preliminära rösträkningen har utförts, insätts röstsedlarna, sorterade i enlighet med 2 mom., i ett hållbart omslag, vilket omsorgsfullt tillsluts genom försegling på det sätt som justitieministeriet bestämmer. På omslaget skall antecknas mottagarens adress enligt 81 § 1 mom., försändelsens innehåll och avsändare.

79 §**Valprotokoll**

Valnämnden skall förordna någon av sina medlemmar att föra valprotokoll, i vilket antecknas

- 1) dagen och klockslagen då valförrättningen på valdagen började och förklarades avslutad,
- 2) närvarande medlemmar av valnämnden,
- 3) valbiträden och de biträden som de röstande själva har utsett,
- 4) antalet personer som har röstat,
- 5) det totala antalet inlämnade röstsedlar samt antalet röstsedlar i envar av de grupper, i vilka röstsedlarna har sorterats enligt 78 § 2 mom.

- 6) dagen och klockslaget då röstsedlarna lades in i omslag, (2.4.2004/218)
- 7) de valombud för partier, valmansföreningar och gemensamma listor eller av valombuden befullmäktigade personer som var närvarande när röstsedlarna sorterades och räknades samt andra personer med rätt att närvara som varit närvarande, (2.4.2004/218)
- 8) i små röstningsområden där de uppgifter som nämns i 5 punkten inte antecknas, uppgifter om det förfarande enligt 82 § som iakttas för att trygga valhemligheten. (2.4.2004/218)

I protokollet antecknas även de medlemmar av den kommunala centralvalnämnden som inlämnat valkuvert till röstningsstället i enlighet med vad som bestäms i 82 §, samt antalet röstsedlar som de medfört och lagt i valurnan. (2.4.2004/218)

Till protokollet skall fogas de till valnämnden inlämnade fullmakterna för sådana av valombuden befullmäktigade personer som avses i 1 mom. 7 punkten.

Till sist skall protokollet läsas upp, justeras och undertecknas av ordföranden eller vice ordföranden och minst en annan medlem av valnämnden, varefter det jämte bilagor läggs in i ett omslag, som tillsluts och förses med mottagarens adress enligt 81 § 1 mom. eller 82 § 2 mom., försändelsens innehåll samt avsändare.

80 §

Tillkännagivande av resultatet av den preliminära rösträkningen

Valkrets nämnderna och de kommunala centralvalnämnderna och valnämnderna tillkännager resultatet av den preliminära rösträkningen på det sätt som justitieministeriet bestämmer.

81 §

Ingivande av röstsedlarna och valprotokollet från valnämnderna

Ordföranden eller vice ordföranden och en annan medlem av valnämnden skall utan dröjsmål tillsammans föra den försändelse som innehåller röstsedlarna och den försändelse som innehåller valprotokollet vid kommunalval till den kommunala centralvalnämnden och vid andra val till valkrets-nämnden.

Valkrets nämnden och den kommunala centralvalnämnden kan också bestämma att försändelserna får levereras på något annat sätt.

82 § (5.4.2002/247)

Tryggande av valhemligheten i små röstningsområden

Om det i ett röstningsområde finns färre än 50 enligt 63 § godkända valkuvert eller om det finns grundad anledning att anta att färre än 50 personer kommer att rösta i röstningsområdet på valdagen, skall den kommunala centralvalnämnden bestämma att röstningsområdets förhandsröster och de röster som avgetts på valdagen i röstningsområdet skall räknas samtidigt. Valnämnden för röstningsområdet företar inte då någon preliminär räkning av rösterna på valdagen, utan tillställer centralvalnämnden röstsedlarna för preliminär räkning.

Om det finns grundad anledning att anta att sammanlagt färre än 50 personer kommer att rösta på förhand och på valdagen i ett röstningsområde eller om tryggandet av valhemligheten annars kräver det av grundad anledning, ska den kommunala centralvalnämnden i god tid före valdagen bestämma och, vid andra val än kommunalval, till valkrets nämnden meddela att förhandsrösterna och rösterna på valdagen i ett sådant röstningsområde räknas samti-

digt som förhandsrösterna och rösterna på valdagen i ett annat eller några andra röstningsområden. Valnämnderna i dessa röstningsområden företar då inte någon preliminär räkning av rösterna på valdagen, utan sänder röstsedlarna till centralvalnämnden för preliminär räkning. (8.5.2015/563)

Valnämnden för det röstningsområde som avses i 1 mom. och valnämnderna för de röstningsområden som avses i 2 mom. skall, sedan röstsedlarna med bevarande av valhemligheten har tagits ut ur valurnorna och deras antal har räknats, innesluta röstsedlarna i ett hållbart omslag på det sätt som justitieministeriet bestämmer. På omslaget antecknas den kommunala centralvalnämndens adress, försändelsens innehåll och avsändare. Försändelsen tillställs utan dröjsmål den kommunala centralvalnämnden. (2.4.2004/218)

Den kommunala centralvalnämnden ska öppna valkuverten från det röstningsområde som avses i 1 mom. och de röstningsområden som avses i 2 mom. samt sammanföra röstsedlarna i dem med de röstsedlar som avgetts i röstningsområdena på valdagen och dessutom med röstsedlarna från de röstningsområden som avses i 2 mom. Centralvalnämnden ska preliminärt räkna dessa röstsedlar med tillämpning av vad som föreskrivs i 78 §. Vid andra val än kommunalval ska centralvalnämnden därefter med tillämpning av 64 § 1 mom. sända valkretsna röstsedlarna, protokollet från centralvalnämndens sammanträde samt valnämndernas valprotokoll. (8.5.2015/563)

Förhandsrösterna och rösterna på valdagen i ett röstningsområde som avses i 1 mom. kan alternativt, om den kommunala centralvalnämnden så beslutar, med avvikelse från vad som föreskrivs ovan i denna paragraf, räknas samtidigt så att den kommunala centralvalnämndens ordförande eller vice ordförande och en annan medlem på valdagen innan valförrättningen avslutas för

de godkända valkuverten med förhandsröster till röstningsstället i röstningsområdet i fråga och i närvaro av valnämnden öppnar dem och med bevarande av valhemligheten lägger röstsedlarna i valurnan. (2.4.2004/218)

83 §

Förbud att söka ändring i valmyndigheters beslut

Ändring i beslut av en valmyndighet som avses i detta kapitel får inte sökas särskilt.

7 kap

Uträkning och fastställande av valresultatet

84 § (14.12.2017/939)

Myndigheter med ansvar för resultaträkningen

Räkningen av de röstsedlar som getts in vid förhandsröstningen och brevröstningen samt kontrollräkningen av de röstsedlar som getts in vid röstningen på valdagen sköts

2) vid kommunalval av den kommunala centralvalnämnden vid dess sammanträde.

85 §

Ogiltiga röstsedlar

En röstsedel är ogiltig om

- 1) valkuvertet innehåller flera röstsedlar eller också något annat än en röstsedel,
- 2) valkuvertet är försett med en obehörig anteckning om den röstande eller om

en kandidat eller något annat obehörigt, (5.4.2002/247)

- 3) som röstsedel har använts något annat än en röstsedel som justitieministeriet låtit trycka,
- 4) röstsedeln är ostämplad,
- 5) kandidatens nummer har antecknats så att det inte tydligt framgår vilken kandidat som avses,
- 6) på röstsedeln har skrivits den röstandes namn eller ett särskilt kännetecken på denne eller om någon annan obehörig anteckning har gjorts på den eller om
- 7) med röstsedeln vid riksdagsval har avgetts en röst för en kandidat som är uppställd som kandidat i två eller flera valkretsar.

Såsom obehörig betraktas inte en sådan anteckning på röstsedeln som endast förtydligar på vilken kandidat den röstande har avsett att rösta.

86 § (14.12.2017/939)

Räkning av förhandsröster och brevröster

Granskningen av de röstsedlar i valkuvert vilka getts in vid förhandsröstning och brevröstning får inledas på valdagen tidigast klockan 15 eller, av särskilda skäl, enligt nämndens prövning också tidigare, dock tidigast klockan 12. De röstsedlar som är ogiltiga avskiljs till en särskild grupp. Övriga röstsedlar sorteras så att de som gäller en viss kandidat bildar en särskild grupp. Antalet röstsedlar i varje grupp ska räknas.

Det sammantagna resultatet av förhandsröstningen och brevröstningen räknas separerat ut för vart och ett av kommunens röstningsområden, med undantag för sådana fall som avses i 82 §.

Information om räkningen av förhandsröster och brevröster ges på det sätt som justitieministeriet bestämmer.

87 § (28.6.2013/496)

Kontrollräkning av röster

Måndagen efter valdagen senast klockan 12 ska granskningen av de vid röstningen på valdagen ingivna röstsedlarna samt valnämndernas uträkningar och de kommunala centralvalnämndernas uträkningar enligt 82 § 4 mom. påbörjas. Vid kontrollräkningen ska det beslutas vilka röstsedlar som räknas kandidaterna till godo och vilka som lämnas obeaktade såsom ogiltiga.

De godkända röster som har avgetts för respektive kandidat vid förhandsröstningen och röstningen på valdagen ska räknas samman.

88 §

Sammanräkning av kandidaternas röstetal

Kandidaternas röstetal räknas samman så att röstetalen för kandidater för partier som tillhör samma valförbund kommer valförbundet till godo, så att röstetalen för kandidater för ett parti som inte tillhör något valförbund kommer partiet till godo och så att röstetalen för kandidater för valmansföreningar som hör till en gemensam lista kommer den gemensamma listan till godo.

Framgår det att en kandidat inte är valbar eller har avlidit eller vid Europaparlamentsval har uppställts som kandidat vid samma val också i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen, kommer de röster som avgetts för en sådan kandidat dock det valförbund, det parti eller den gemensamma lista till godo, vartill kandidaten hör.

89 §

Uträkning av valresultatet

Den inbördes ordning i vilken kandidaterna för ett parti som inte hör till något valförbund och kandidaterna för varje gemensam lista ställs inom partiet eller på den gemensamma listan bestäms enligt deras personliga röstetal. I denna ordning tilldelas kandidaterna jämförelsetal så att den första kandidaten från varje parti eller på respektive gemensam lista som jämförelsetal erhåller partiets eller den gemensamma listans hela antal röster, den andra kandidaten hälften därav, den tredje en tredjedel, den fjärde en fjärdedel, och så vidare.

Den inbördes ordningsföljden mellan kandidaterna för partier som har bildat valförbund bestäms oberoende av parti i enlighet med kandidaternas personliga röstetal. I denna ordning tilldelas kandidaterna jämförelsetal så att den första kandidaten som jämförelsetal erhåller hela antalet röster som avgetts till förmån för valförbundet, den andra kandidaten hälften därav, den tredje en tredjedel, den fjärde en fjärdedel, och så vidare.

Jämförelsetal för en kandidat för en valmansförening som inte hör till någon gemensam lista är kandidatens röstetal.

90 §

Lottning

Är flera röstetal eller jämförelsetal lika stora, avgörs deras inbördes ordningsföljd genom lottning.

91 § (8.5.2015/563)

Bestämmande av valresultatet vid riksdagsval och kommunalval

För bestämmande av valresultatet vid riksdagsval och kommunalval skrivs alla kandidaters namn i den ordning som deras jämförelsetal anger, och invid varje kandidats namn antecknas kandidatens jämförelsetal. Av kandidaterna i denna namnserie väljs

så många kandidater, räknade från seriens början, som i valkretsen skall väljas till riksdagsledamöter eller i kommunen till fullmäktigeledamöter.

92 §

Ersättare för riksdagsledamöter

93 §

Ersättare i fullmäktige

För fullmäktigeledamöterna väljs ersättare på det sätt som bestäms i 11 § kommunallagen.

Blir antalet ersättare under tiden för fullmäktiges mandatperiod ofullständigt, skall den kommunala centralvalnämnden på begäran av fullmäktiges ordförande enligt 11 § kommunallagen förordna nya ersättare.

Kan alla ersätтарыplatser inte besättas med stöd av denna paragraf, förblir antalet ersättare ofullständigt.

94 § (28.6.2013/496)

Fastställande och offentliggörande samt tillkännagivande av resultatet vid riksdagsval

95 § (28.6.2013/496)

Fastställande och offentliggörande samt tillkännagivande av resultatet vid kommunalval (8.5.2015/563)

Den kommunala centralvalnämnden fastställer valresultatet vid ett sammanträde som hålls den tredje dagen efter valdagen och som börjar senast klockan 18.

Den kommunala centralvalnämnden ska

utan dröjsmål

- 1) offentliggöra valresultatet genom att anslå protokollet med valresultatet jämte besvärсанvisning på kommunens anslagstavla för offentliga kungörelser för en tid av sju dagar,
- 2) lämna fullmäktige en förteckning över dem som blivit valda till fullmäktige och deras ersättare och tillkännage förteckningen på det sätt som kommunala tillkännagivanden meddelas för kännedom i kommunen, samt
- 3) underrätta justitieministeriet om valresultatet på det sätt som ministeriet bestämmer.

96 §

Bestämmelser om presidentval och Europaparlamentsval

97 §

Ersättare för ledamot av Europaparlamentet

98 §

Antecknande av valresultat i protokoll

När valresultatet har fastställts, skall i ett protokoll som förs av den myndighet som fastställer resultatet nämnas vilka som blivit valda och vilka som, om riksdagsmandat blir lediga, i egenskap av ersättare träder i stället för de valda eller vilka som har valts till ersättare i fullmäktige.

De valda skall antecknas i protokollet med angivande av namn och titel, yrke eller syssla och, med undantag för kommunalval, hemkommun samt jämförelsetal och röst-

etal. (8.5.2015/563)

99 § (22.12.2009/1404)

Förvaring av handlingar och tillbehör

Om räkningen eller behandlingen av röstsedlarna avbryts, ska alla röstsedlar och uträkningar förvaras så att ingen utomstående kommer åt dem.

Efter det att valresultatet har fastställts ska röstsedlarna och ett exemplar av sammanställningen av kandidatlistorna eller av kandidatförteckningen för presidentvalet läggas in i ett omslag som förseglas på det sätt som justitieministeriet bestämmer. De ska förvaras tills närmast följande motsvarande val har förrättats. Uträkningarna ska förvaras som bilaga till protokollet. Valkrets-nämnden ska överlämna de handlingar och valtillbehör som den har i sin besittning till regionförvaltningsverket för förvaring.

8 kap

Ändringssökande

100 §

Föremål för besvär

Ändring i ett beslut genom vilket valresultatet har fastställts får sökas genom besvär enligt vad som bestäms i detta kapitel.

101 §

Besvärsmätt och besvärgrunder

Besvär får anföras av var och en vars rätt eller fördel beslutet kränker. Besvär får på den grunden att beslutet strider mot lag anföras av den som varit uppställd som kandidat vid valet och av varje parti och

gemensam lista som ingett en kandidatan-sökan.

Dessutom får beslutet på den grunden att valet har skett i oriktig ordning och att detta har kunnat inverka på valresultatet överlagras av

2) kommunmedlemmarna vid kommunalval.

(8.5.2015/563)

102 § (8.5.2009/300)

Anförande och behandling av besvär

Besvär anförs hos den behöriga förvaltningsdomstolen inom 14 dagar från det att valresultatet har offentliggjorts.

På besvärsförfarandet och behandlingen av besvär tillämpas i övrigt lagen om rättegång i förvaltningsärenden. (29.11.2019/1132)

Besvär ska behandlas i brådskande ordning.

103 §

Besvärmyndighetens beslut

Har ett beslut eller en åtgärd av valmyndigheten varit lagstridigt och har lagstridigheten uppenbart kunnat inverka på valresultatet, skall nyval utlysas i valkretsen eller kommunen i fråga eller vid Europaparlamentsval i hela landet, om valresultatet inte kan rättas.

Har valkrets nämnden eller den kommunala centralvalnämnden förfarit lagstridigt vid uträkningen eller fastställandet av valresultatet och har lagstridigheten inverkat på valresultatet, skall detta rättas.

104 § (8.5.2009/300)

Delgivning av beslut

Vid kommunalval ska förvaltningsdomstolens beslut delges ändringssökanden, kommunstyrelsen och den kommunala centralvalnämnden, partiernas och de gemensamma listornas valombud samt, om det genom beslutet har bestämts att valresultatet ska rättas eller nyval utlysas, justitieministeriet. Den kommunala centralvalnämnden ska utan dröjsmål tillkänna förvaltningsdomstolens beslut också för kommunens medlemmar genom att anslå beslutet på anslagstavlan för offentliga kommunala kungörelser för en tid av sju dagar. (8.5.2015/563)

105 § (8.5.2009/300)

Fortsatta besvär

Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfåendet av beslutet.

Har det i beslutet bestämts att valresultatet ska rättas eller nyval utlysas, tillkommer besvär rätt dem som nämns i 101 § samt vid kommunalval även kommunstyrelsen. De som inte har delgetts beslutet särskilt anses ha fått kännedom om beslutet när det första gången kungjordes i en sändning från en inrättning som bedriver rundradioverksamhet eller när det anslogs på anslagstavlan för offentliga kommunala kungörelser.

På delgivning och kungörande av högsta förvaltningsdomstolens beslut tillämpas vad som i 104 § bestäms om förvaltningsdomstolens beslut.

106 §

Nyval på grund av besvär

Om nyval utlyses med anledning av besvär, är valdagen för nyvalet

2) vid kommunalval den söndag som den kommunala centralvalnämnden bestämmer.

Förrättandet av nyvalen sköts av samma valmyndigheter som vid de upphävda valen. Har den kommunala centralvalnämndens mandatperiod likväl redan utgått, sköts förrättandet av valen av den centralvalnämnd som kommit i stället.

Vid nyval iakttas samma indelning i röstningsområden samt används samma lagakraftvunna rösträttsregister och samma sammanställning av kandidatlistorna som vid de upphävda valen, om inte något annat bestäms i besvärmyndighetens beslut. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska se till att ett nytt meddelandekort sänds till dem som införts i rösträttsregistret. Förhandsröstning förrättas endast i den valkrets eller kommun som de utlysta nyvalen gäller. I fråga om förrättandet av nyval gäller i övrigt i tillämpliga delar vad som föreskrivs om ordinarie val. (29.11.2019/1132)

Riksdagsledamöter eller fullmäktigeledamöter som blivit valda vid de upphävda valen kvarstår i sina uppdrag till dess resultatet av nyvalet har fastställts.

Resultatet av nyval vid riksdagsval skall genast meddelas riksdagen och resultatet av nyval vid kommunalval skall genast meddelas fullmäktige i kommunen i fråga. (8.5.2015/563)

II AVDELNINGEN

BESTÄMMELSER OM RESPEKTIVE VAL

9 kap

Riksdagsval

10 kap

Presidentval

11 kap

Kommunalval (8.5.2015/563)

Tidpunkten för kommunalval (8.5.2015/563)

144 § (8.5.2015/563)

Valdag

Valdagen vid kommunalval är den tredje söndagen i april.

Kandidatuppställning vid kommunalval (8.5.2015/563)

145 §

Kungörande av antalet fullmäktigeledamöter som skall väljas

Den kommunala centralvalnämnden skall kungöra hur många fullmäktigeledamöter som skall väljas i kommunen. Kungörelsen skall utan dröjsmål offentliggöras på det

sätt som kommunala tillkännagivanden meddelas för kännedom samt anslås i centralvalnämndens möteslokal. Kungörelsen kan utfärdas i samband med den kungörelse som nämns i 34 § 2 mom.

146 §

Rätt att ställa upp kandidater

Vid kommunalval får kandidater ställas upp av

- 1) partier,
- 2) röstberättigade som har bildat en valmansförening.

(8.5.2015/563)

När kandidater ställs upp har två eller flera partier rätt att sluta sig samman till ett valförbund genom att komma överens om det sinsemellan. Två eller flera valmansföreningar har på motsvarande sätt rätt att bilda en gemensam lista.

147 §

Maximalt antal kandidater

Ett parti, ett valförbund eller en gemensam lista har rätt att i en kommun ställa upp ett antal kandidater som är högst en och en halv gång så stort som antalet fullmäktigaledamöter som skall utses vid valet.

148 §

Förbud mot att kandidera på flera listor

En och samma person får vid samma val uppställas som kandidat endast för ett parti eller en valmansförening.

149 §

Partiernas kandidatuppställning

Ett partis kandidater ställs upp av en förening som företräder partiets personmedlemmar i kommunen och som av partiet anmälts till den kommunala centralvalnämnden.

150 § (8.5.2015/563)

Bildande av valmansförening

För att bilda en valmansförening som ställer upp en kandidat vid kommunalval krävs minst tio röstberättigade kommuninvånare. I kommuner där invånarantalet enligt de uppgifter som vid utgången av den 30 november året före valåret finns i befolkningsdatasystemet är högst 1 500, får en valmansförening dock bildas av minst tre röstberättigade kommuninvånare, och i kommuner där antalet invånare är över 1 500 men högst 2 000, får en valmansförening bildas av minst fem röstberättigade kommuninvånare.

En valmansförening bildas genom att det upprättas en daterad och undertecknad stiftelseurkund, som ska innehålla följande uppgifter:

- 1) omnämmande av vilket kommunval det är fråga om,
- 2) kandidatens namn och titel, yrke eller syssla, som anges med högst två uttryck,
- 3) varje medlems namn, födelsetid och adress,
- 4) en av varje medlem undertecknad försäkran om att han eller hon vid det aktuella valet är röstberättigad i kommunen i fråga,
- 5) valmansföreningens valombuds och valombudets ersättares namn och kontaktinformation.

En röstberättigad kan vara medlem av en-

dast en valmansförening. Om en röstberättigad blivit medlem av två eller flera valmansföreningar, ska den kommunala centralvalnämnden stryka den röstberättigades namn från samtliga stiftelseurkunder.

Kandidatansökan vid kommunalval
(8.5.2015/563)

151 §

Valombud

Varje parti som ställer upp kandidater och varje valmansförening som ställer upp en kandidat skall ha ett valombud och för varje valombud en ersättare. Dessutom skall valmansföreningar som har bildat en gemensam lista befullmäktiga något av valombuden för valmansföreningarna att vara den gemensamma listans valombud och ett annat ombud att vara ersättare.

Ett partis eller en gemensam listas valombud får inte vara valombud för ett annat parti eller en annan gemensam lista. En valmansförenings valombud får inte vara valombud för ett parti eller för någon annan gemensam lista än den till vilken valombudets valmansförening hör och inte för en annan valmansförening. Ett partis eller en valmansförenings valombud får inte vara medlem eller ersättare i den kommunala centralvalnämnden.

En ansökan, ett meddelande eller en rättelse som avses i denna lag får på valombudets vägnar göras av en av valombudet skriftligen befullmäktigad person. Vad som i denna lag bestäms om ett partis, en gemensam listas och en valmansförenings valombud gäller i tillämpliga delar för valombudets ersättare.

152 §

Ingivning av kandidatansökningar

Ett partis, en gemensam listas eller en val-

mansförenings valombud skall ge in kandidatansökan till den kommunala centralvalnämnden senast den 40 dagen före valdagen före klockan 16.

153 § (28.6.2013/496)

Partiers kandidatansökningar

Till ett partis kandidatansökan ska fogas

- 1) ett förslag till partiets kandidatlista, där varje kandidats namn och titel, yrke eller syssla, som anges med högst två uttryck, ska nämnas i den ordning i vilken kandidaterna upptas i sammanställningen av kandidatlistorna; vid sidan av eller i stället för kandidatens förnamn kan användas ett allmänt känt tilltalsnamn eller förnamnet förkortat; kandidatlistan får inte innehålla några andra anteckningar, utom då sådana behövs för att precisera kandidatens identitet,
- 2) ett av varje kandidat undertecknat och med kandidatens personbeteckning försett samtycke till att ställa upp som kandidat för det parti som nominerat honom eller henne och samtycke till att ta emot ett uppdrag som fullmäktigeledamot samt en försäkran om att han eller hon inte vid samma val har samtyckt till att ställa upp som kandidat för något annat parti eller för någon valmansförening,
- 3) ett meddelande från dem som har rätt att teckna partiets namn om att den förening på vars vägnar partiets valombud uppträder företräder partiets personmedlemmar i kommunen, och
- 4) ett meddelande från den förening som företräder partiet med partiets valombuds och valombudets ersättares namn, personbeteckning och kontaktinformation samt fullmakt av föreningen för partiets valombud och

valombudets ersättare.

Partiets valombud ska datera och underteckna kandidatansökan och försäkra att kandidaterna är valbara.

154 §

Anmälan om valförbund

Om flera partier har kommit överens om att sluta sig samman till ett valförbund, skall om detta göras en gemensam anmälan, i vilken räknas upp de partier som ingår i valförbundet och vilken skall undertecknas av valombuden för alla partier i valförbundet. Valombudet för ett parti som anslutit sig till valförbundet skall tillställa den kommunala centralvalnämnden anmälan samtidigt med partiets kandidatansökan.

155 § (28.6.2013/496)

Valmansföreningars kandidatansökningar

Till en valmansförenings kandidatansökan ska fogas

- 1) ett förslag till valmansföreningens kandidatlista som innehåller de uppgifter om kandidaten som avses i 153 § 1 mom. 1 punkten,
- 2) ett av kandidaten undertecknat och med kandidatens personbeteckning försett samtycke till att ställa upp som kandidat för den valmansförening som nominerat honom eller henne och samtycke till att ta emot ett uppdrag som fullmäktigeledamot samt en försäkran om att han eller hon inte vid samma val har samtyckt till att ställa upp som kandidat för någon annan valmansförening eller för något parti, och
- 3) valmansföreningens stiftelseurkund.

Valmansföreningens valombud ska datera och underteckna kandidatansökan samt

i den ange sin personbeteckning och försäkra att kandidaten är valbar och att valmansföreningens medlemmar själva har undertecknat stiftelseurkunden.

156 §

Anmälan om gemensam lista

Har en valmansförening kommit överens om en gemensam lista med en eller flera andra valmansföreningar, skall anmälan om den gemensamma listan och de valmansföreningar som hör till den samt om deras kandidater i den ordning i vilken kandidaterna tas upp i sammanställningen av kandidatlistorna ges in samtidigt med valmansföreningens kandidatansökan. Anmälan undertecknas av valombuden för de valmansföreningar som bildat den gemensamma listan.

I anmälan skall dessutom nämnas den gemensamma listans valombuds och valombudets ersättares namn och kontaktinformation.

I anmälan kan föreslås att i sammanställningen av kandidatlistorna skall tas in en beteckning för den gemensamma listan, i vilken skall ingå uttrycket "gemensam lista". Beteckningen får inte vara olämplig, inte heller till sin betydelse alltför allmän eller annars missvisande. I en beteckning får alltid ingå ett i föreningsregistret infört namn, till vars användning föreningen bevisligen har gett de valmansföreningar som bildat den gemensamma listan sitt tillstånd. I beteckningen får likväl inte ingå namnet på ett i partiregistret antecknat parti.

Kompletterande bestämmelser

157 §

Val av fullmäktigeledamöter utan förrättande av val

Om antalet för val godkända kandidater är

lika stort som det antal fullmäktigeledamöter som ska väljas, förrättas inga val, utan den kommunala centralvalnämnden förklarar vid ett sammanträde den söndag som avses i 144 § att de godkända kandidaterna har valts till fullmäktigeledamöter. Om antalet kandidater är mindre än det antal fullmäktigeledamöter som ska väljas i valet, blir antalet fullmäktigeledamöter tills vidare ofullständigt. (8.5.2015/563)

Partier och valmansföreningar har rätt att för ett fall som avses i 1 mom. ställa upp en ersättande kandidat för vilken gäller vad som i denna lag bestäms om kandidater.

Till ersättare i fullmäktige förordnas de ersättande kandidater som avses i 2 mom. Vid behov kallas ersättare till fullmäktigeledamöter så att i stället för fullmäktigeledamöten i fråga träder hans eller hennes ersättare eller, om någon sådan inte finns, från samma utanför valförbund stående parti eller från ett valförbund eller från en gemensam lista en annan ersättare i fullmäktige, i den ordning som uppgetts av partiets valombud eller, i fråga om valförbund, av partiernas valombud gemensamt eller av den gemensamma listans valombud. Har ersättarnas ordningsföljd inte meddelats den kommunala centralvalnämnden före det i 1 mom. avsedda sammanträdet början, bestämmer centralvalnämnden ordningsföljden.

158 §

Kompletteringsval

Nedgår fullmäktigeledamöternas antal under valperioden så att det understiger tre fjärdedelar av det föreskrivna antalet, skall fullmäktiges ordförande underrätta justitieministeriet om saken. Ministeriet kan då förordna om förrättande av kompletteringsval och samtidigt bestämma hur många fullmäktigeledamöter som skall väljas vid kompletteringsvalet. Angående kompletteringsval gäller i tillämpliga delar vad som

bestäms om ordinarie val. Förhandsröstning förrättas likväl endast i den kommun där kompletteringsvalet förrättas.

159 §

Ny tid för val

Kan val av fullmäktige eller därtill hörande åtgärder av någon orsak inte ske på den tid som anges i denna lag eller är antalet valda kandidater när valresultatet fastställs eller antalet kandidater som förklarats valda enligt 157 § 1 mom. vid den tidpunkt som avses i nämnda lagrum sammanlagt mindre än antalet fullmäktigeledamöter som skall väljas vid valet, kan justitieministeriet, på framställning av fullmäktige, utsätta en ny tid för val. Har val inte förrättats före valperiodens slut, kvarstår de fullmäktigeledamöter och ersättare, vilkas mandatperiod då skulle utgå, i sina uppdrag tills resultatet av de val som förrättats vid ny tid offentliggjorts. Angående valen gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om nyval.

12 kap

Europaparlamentsval

III AVDELNINGEN

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

13 kap

Kompletterande bestämmelser

183 §

Förbud att överklaga ett partis beslut

Bestämmelserna i föreningslagen angående ogiltighet och klander av en förenings beslut tillämpas inte på sådana beslut som partierna eller deras krets-, bas- eller övriga organisationer fattat i fråga om uppställande av kandidater vid val och förfaranden i anslutning till detta eller i fråga om kandidatsökningar.

184 § (28.6.2013/496)

Närvarorätt för valombud och valobservatörer

Vid de sammanträden som valnämnden, den kommunala centralvalnämnden och valkrets-nämnden håller för att bestämma kandidaternas nummer, ordna och räkna röstsedlarna eller bestämma valresultatet har partiernas och de gemensamma listornas samt de utanför de gemensamma listorna stående valmansföreningarnas valombud eller av dem särskilt för varje valmyndighet skriftligen befullmäktigade personer rätt att vara närvarande.

En finländsk eller utländsk valobservatör kan befullmäktigas av justitieministeriet när det gäller hela landet och av den kommunala centralvalnämnden när det gäller kommunens område. Valobservatören har rätt att vara närvarande när de valmyndigheter som avses i denna lag utför sina uppgifter.

185 §

En valmyndighets straffrättsliga ansvar

Försummar en medlem av valkrets-nämnden, den kommunala centralvalnämnden, valnämnden eller valbestyrelsen eller en valförrättare eller någon annan person i egen-skap av valmyndighet enligt denna lag sina skyldigheter, skall han eller hon straffas såsom tjänsteman för tjänstebrott.

186 §

Valbrott

Om straff för valbrott, röstköp, röstningsfusk och förvanskande av valresultat bestäms i 14 kap. 1–4 § strafflagen.

187 § (28.6.2013/496)

Utlämnande av utdrag eller kopia

Om ett utdrag ur eller en kopia av en handling som avses i denna lag utlämnas till någon annan än den som handlingen avser eller till en myndighet som sköter uppgifter som avses i eller följer av denna lag, ska personbeteckningen utlämnas. Särskilda bestämmelser gäller för massutlämnande av uppgifter.

188 §

Kostnadsfördelningen mellan valmyndigheterna (5.4.2002/247)

Justitieministeriet svarar för

- 1) kostnaderna för rösträttsregistret, det riksomfattande kandidatregistret och registret över röstningsställena samt för justitieministeriets andra datasystem och rösträkningsprogram som används vid val,
- 2) kostnaderna för att tillverka och sända meddelandekort till de röstberättigade,

- 3) kostnaderna för tillverkning av röstsedlar, vallängder och andra valhandlingar samt valstämplar, förseglingshjälpmedel och valurnor och kostnaderna för att sända dem till de kommunala centralvalnämnderna samt dessutom kostnaderna för att sända brevröstningshandlingar till de röstberättigade, (14.12.2017/939)
- 4) kostnaderna för postning av de i 62 § nämnda ytterkuvert som används vid förhandsröstning,
- 5) kostnaderna för att ordna förhandsröstning utomlands,
- 6) valkrets nämndernas utgifter.

(5.4.2002/247)

Varje kommun svarar för kostnaderna för den kommunala centralvalnämnden, valnämnderna, valbestyrelserna, valförrättarna på de allmänna förhandsröstningsställena och vid hemmaröstning samt för andra än i 1 mom. avsedda kostnader som föranleds av att val förrättas. Vid andra val än kommunalval betalar justitieministeriet som engångsersättning till kommunen ett belopp som ministeriet fastställer för varje kommuninvånare som har rösträtt i valet. (5.4.2002/247)

Andra myndigheter svarar för andra än i 1 mom. nämnda kostnader som föranleds av att de utför de uppgifter som ankommer på dem.

189 § (28.6.2013/496)

Flyttning av valdag och utsatt dag

Infaller valdagen på nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul, ska röstningen på valdagen ordnas följande söndag. Infaller valdagen på

påskdagen eller söndagen efter påskdagen, ska röstningen på valdagen ordnas söndagen före påskdagen..

Om en annan utsatt dag än en sådan som föreskrivits för röstning på valdagen, inledande eller avslutande av förhandsröstning, kungörande av fullmäktige som valts utan förrättande av val eller fastställande av valresultatet infaller på en helgdag eller helgfri lördag eller på midsommar- eller julaftonen, ska följande vardag anses vara den utsatta dagen. Justitieministeriet har rätt att vid behov flytta en sådan utsatt dag till närmaste lämpliga dag, om det med anledning av besvär har förordnats att nya val ska förrättas eller om det har förordnats att nya riksdagsval eller kompletteringsval av fullmäktige ska förrättas eller om det har förordnats att presidentvalet ska inledas på nytt eller att val av fullmäktige ska förrättas vid ny tid.

190 §

Färdtjänst för handikappade

Om transport av handikappade röstande till röstnings- eller förhandsröstningsstället gäller det som i lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987) bestäms om färdtjänst.

191 §

Partier i medlemsorganisationsförhållande

Står i justitieministeriets partiregister upptagna partier i sådant förhållande till varandra som avses i 2 § 2 mom. partilagen, anses de vid tillämpningen av denna lag som ett enda parti.

192 § (29.11.2019/1132)

Statens ämbetsverk på Ålands behörighet

193 §**Formulär**

Justitieministeriet fastställer nödvändiga formulär för de handlingar och blanketter som används vid val samt meddelar närmare anvisningar om formen för sammanställningen av kandidatlistor och kandidatförteckningen för presidentval.

194 §**Tidsplan för kandidatuppställning vid val som förrättas vid exceptionell tid**
-----**195 § (21.12.2007/1263)****Närmare bestämmelser**

Närmare bestämmelser om uppgifterna för de valmyndigheter som avses i denna lag utfärdas vid behov genom förordning av justitieministeriet.

14 kap**Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser****196 §****Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 8 oktober 1998.

Genom denna lag upphävs följande lagar jämte ändringar:

- 1) lagen den 13 juni 1969 om riksdagsmannaval (391/1969),

- 2) lagen den 22 juli 1991 om val av republikens president (1076/1991),

- 3) kommunala vallagen av den 12 maj 1972 (361/1972), samt

- 4) lagen den 3 mars 1995 om val av företrädare för Finland i Europaparlamentet (272/1995).

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

197 §**Övergångsbestämmelser**

KOMMUNALLAG 10.4.2015/410

15 §

Kommunalval

Ledamöterna och ersättarna i fullmäktige utses genom kommunalval som förrättas i kommunen. Fullmäktiges mandattid är fyra år och den börjar vid ingången av juni månad valåret.

Kommunalval är direkta, hemliga och proportionella. Alla röstberättigade har lika rösträtt.

Bestämmelser om förrättandet av kommunalval finns i vallagen (714/1998) och kommunstrukturlagen (1698/2009).

16 §

Antalet ledamöter i fullmäktige

Fullmäktige fattar beslut om antalet ledamöter i fullmäktige. Ett udda antal ledamöter i fullmäktige väljs enligt antalet invånare i kommunen enligt följande:

Antal invånare	Antal ledamöter i fullmäktige minst
högst 5 000	13
5 001–20 000	27
20 001–50 000	43
50 001–100 000	51
100 001–250 000	59
250 001–500 000	67
mer än 500 000	79

Om fullmäktige inte fattar något beslut om antalet ledamöter i fullmäktige, ska det i lagen angivna minimiantalet ledamöter väljas. Om fullmäktige fattar beslut om ett större antal ledamöter än minimiantalet eller om ett tidigare beslut ändras, ska justitieministeriet underrättas om detta före utgången av året före valåret. Fullmäktiges

beslut om antalet ledamöter får verkställas innan det har vunnit laga kraft. Beslutet får dock inte börja verkställas, om förvaltningsdomstolen förbjuder verkställigheten.

Invånarantalet enligt denna paragraf bestäms enligt de uppgifter som vid utgången av den 30 november året före valåret finns i det befolkningsdatasystem som avses i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata(29.11.2019/1178)

17 § (29.12.2016/1484)

Ersättare i fullmäktige

Till ersättare för fullmäktigeledamöterna väljs av de första icke invalda kandidaterna från varje valförbund, parti och gemensam lista i kommunalvalet ett lika stort antal som antalet ledamöter, dock minst två. En ledamot som blivit vald i egenskap av kandidat för en valmansförening utanför de gemensamma listorna har ingen ersättare.

Om det konstateras att en ledamot har förlorat sin valbarhet eller om en ledamot har befriats från sitt uppdrag eller avlidit, kallar fullmäktigeordföranden i hans eller hennes ställe för den återstående mandattiden den i ordningen första ersättaren från valförbundet, partiet eller den gemensamma listan i fråga.

Om fullmäktige inte är beslutfört på grund av att ledamöter och ersättare är jäviga, ska den kommunala centralvalnämnden med iakttagande av 93 § 2 mom. i vallagen på begäran av fullmäktiges ordförande förordna nya ersättare för fullmäktigeledamöterna i enlighet med 1 mom. i denna paragraf. De på detta sätt förordnande ersättarna i fullmäktige deltar i fullmäktiges sammanträden i sådana ärenden där ledamöterna och ersättarna är jäviga.

20 §**Rösträtt i kommunalval**

Rösträtt i kommunalval som förrättas i kommunen har finska medborgare och medborgare i andra medlemsstater i Europeiska unionen samt isländska och norska medborgare som senast valdagen fyller 18 år och vars hemkommun enligt lagen om hemkommun kommunen, enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet, är vid utgången av den 51 dagen före valdagen. Rösträtt i kommunalval har även andra utlänningar som uppfyller villkoren ovan, om de vid nämnda tidpunkt har haft hemkommun i Finland i två år.

Rösträtt i kommunalval har dessutom personer som är anställda inom Europeiska unionen eller en i Finland verksam internationell organisation eller som är familjemedlemmar till sådana personer och som senast valdagen fyller 18 år samt som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet är bosatta i kommunen vid utgången av den 51 dagen före valdagen, om

- 1) uppgifter om personen på hans eller hennes begäran har registrerats i befolkningsdatasystemet på det sätt som anges i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata,
- 2) personen skriftligen senast klockan 16 den 52 dagen före valdagen har underrettat Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata om sin önskan att utöva sin rösträtt vid kommunalvalet eller inte skriftligen har återkallat en tidigare anmälan.

71 §**Allmän valbarhet**

Valbar till kommunens förtroendeuppdrag

är den som

- 1) har kommunen som hemkommun,
- 2) har rösträtt i kommunalval i någon kommun det år då fullmäktigeledamöterna väljs eller val för ett annat förtroendeuppdrag förrättas, och som
- 3) inte har förklarats omyndig.

72 §**Valbarhet till fullmäktige**

Valbar till fullmäktige är inte

- 1) en statstjänsteman som sköter tillsynsuppgifter som direkt berör kommunalförvaltningen,
- 2) den som är anställd hos kommunen i en ledande uppgift inom kommunstyrelsens eller en nämnds uppgiftsområde eller i en därmed jämförbar ansvarsfull uppgift,
- 3) den som är anställd hos en sammanlutning eller stiftelse där kommunen har bestämmande inflytande och som vad ställningen beträffar kan jämföras med en sådan kommunalt anställd person som avses i 2 punkten,
- 4) den som är anställd hos en samkommun där kommunen är medlem och som vad ställningen beträffar kan jämföras med en sådan kommunalt anställd person som avses i 2 punkten.

Den som är anställd i en uppgift som avses ovan är valbar till fullmäktigeledamot, om anställningsförhållandet upphör innan ledamöternas mandattid börjar.

BILAGA 1c

Bestämmelserna om jäv i förvaltningslagen tillämpas på centralvalnämndens verksamhet. Förvaltningslagens övriga bestämmelser, som inte tas upp här, gäller alla valmyndigheter.

FÖRVALTNINGSLAG 6.6.2003/434

27 §

Jäv

En tjänsteman får inte delta i behandlingen av ett ärende eller vara närvarande vid behandlingen, om tjänstemannen är jävig.

Bestämmelserna om jäv för tjänstemän gäller också ledamöter i ett kollegialt organ och andra som deltar i behandlingen av ett ärende, samt den som förrättar inspektion.

28 §

Jävsgrunder

En tjänsteman är jävig

- 1) om tjänstemannen eller en närstående till honom eller henne är part,
- 2) om tjänstemannen eller en närstående till honom eller henne biträder eller företräder en part eller den för vilken avgörandet i ärendet kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada,
- 3) om avgörandet i ärendet kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för tjänstemannen eller för en i 2 mom. 1 punkten avsedd närstående till honom eller henne,
- 4) om tjänstemannen står i anställningsförhållande eller i sådant uppdragsförhållande som har samband med det föreliggande ärendet till en part eller till

någon för vilken avgörandet i ärendet kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada,

- 5) om tjänstemannen eller en i 2 mom. 1 punkten avsedd närstående till honom eller henne är medlem av styrelsen, förvaltningsrådet eller något därmed jämförbart organ eller är verkställande direktör eller innehar motsvarande ställning i en sådan sammanslutning eller stiftelse eller sådant statligt af-färsverk eller sådan statlig inrättning som är part eller för vilken avgörandet i ärendet kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada,
- 6) om tjänstemannen eller en i 2 mom. 1 punkten avsedd närstående till honom eller henne hör till direktionen för eller något annat därmed jämförbart organ i ett ämbetsverk eller en inrättning och det är fråga om ett ärende som sammanhänger med styrningen eller övervakningen av ämbetsverket eller inrättningen, eller
- 7) om tilltron till tjänstemannens opartiskhet av något annat särskilt skäl äventyras.

Med närstående avses i 1 mom.

- 1) tjänstemannens make samt barn, barnbarn, syskon, föräldrar, far- och morföräldrar samt också den som på något annat sätt står tjänstemannen särskilt nära liksom även dessa personers makar,
- 2) tjänstemannens föräldrars syskon samt deras makar, tjänstemannens syskonbarn och tidigare make till tjänstemannen, samt
- 3) tjänstemannens makes barn, barnbarn, syskon, föräldrar och far- och morföräldrar samt också dessa personers makar och tjänstemannens makes

syskonbarn.

Som närstående anses också motsvarande halvsläkting. Med makar avses äkta makar, personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden och personer som lever i registrerat partnerskap.

29 §

Avgörande av jävsfrågor

En fråga som gäller jäv för en tjänsteman ska avgöras utan dröjsmål.

En tjänsteman avgör själv om han eller hon är jävig. Om jäv för ledamöter och föredragande i ett kollegialt organ beslutar dock organet i fråga. Ett kollegialt organ beslutar också om någon annan som har rätt att närvara är jävig. En ledamot och en föredragande får delta i behandlingen av en fråga om sitt jäv endast om organet inte är beslutfört utan ledamoten eller föredraganden, och en ojävig person inte kan fås i stället för honom eller henne utan avsevärt dröjsmål.

I ett beslut som gäller jäv får omprövning inte begäras särskilt och det får inte heller överklagas särskilt genom besvär.

30 §

Fortsatt behandling av ett ärende

En ojävig tjänsteman skall utan dröjsmål förordnas i en jävig tjänstemans ställe. Tjänstemannen får dock avgöra ett brådskande ärende, om jävet inte kan inverka på avgörandet.

*** 9.4.2021 091E28 Helsingfors ***

LÄHETEKIRJE
FÖLJEBREV

Äänestäjä Väljare
OLSSON
SVEN ERIK

Vastaanottaja Mottagare
091 007B
CENTRALVALNÄMNDEN
I HELSINGFORS STAD
KAISANIEMIGATAN 3 B 16, 3. våningen
00100 HELSINKI

Henkilötunnus tai syntymäaika Personbeteckning eller födelsetid
010180-123X

Nykyinen osoite Nuvarande adress

Vaaliviranomainen täyttää Fylls i av valmyndigheten

Todistan, että äänestys on tapahtunut vaalilaisa säädetyin tavoin.
Jag intygar, att röstningen försiggätt på det sätt som stadgas i vallagen.

Aika ja paikka Tid och ort / 202
Vaalitoimitsijan/Vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus
Valförrattarens/Valbestyrelsens ordfrändes underskrift

Tuula Roos

Äänestäjä täyttää Fylls i av väljaren

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun
ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.
Jag har själv med bevarande av valhemligheten ifyllt
röstsedeln och inneslutit den avstämplad i valkuvertet

Äänestäjän allekirjoitus Väljarens underskrift

Sven Olsson

BILAGA 2a2

LÄHETEKIRJE
FÖLJEBREV

Äänestäjä Väljare
Holm, Göran

Vastaanottaja Mottagare
CENTRALVALNÄMNDEN
I BORGÅ STAD
PB 23
06101 BORGÅ

Henkilötunnus tai syntymäaika Personbeteckning eller födelsetid
071249-127N

Nykyinen osoite Nuvarande adress
FABRIKSGATAN 7A 8
06100 BORGÅ

Vaaliviranomainen täyttää Fylls i av valmyndigheten

Todistan, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyin tavoin.
Jag intygar, att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i vallagen.

Aika ja paikka Tid och ort

9/4 2021
S-market Borgå

Vaalitoimitsijan/Vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus
Valförtrattarens/Valbestyrkelsebs ordförandes underskrift

Kerstin Blom

Äänestäjä täyttää Fylls i av väljaren

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun
ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Jag har själv med bevarande av valhemligheten ifyllt
röstsedeln och inneslutit den avstämplad i valkuvertet

Äänestäjän allekirjoitus Väljarens underskrift

Göran Holm

Avsändare

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
Fågelvekigränden 2 D
00530 HELSINGFORS tfn. 0295 536 220
FINLAND

Mottagare

Röstanden
Inga-Lill
Åback
64370 MÖRTMARK
FINLAND

Kommun där du har rösträtt
Kristinestad

Röstningsområde och vallokal på valdagen
Kristinestad
3 Härkmeri
Härkmeri i lågstadieskola
Henriksdalsvägen 3

Röstningstid på valdagen
18.4.2021 kl. 9.00–20.00

Informationskälla: Befolkningsdatasystemet 26.2.2021

Anmälan om rösträtt i kommunalval

Du är röstberättigad i det kommunalval som förrättas söndagen den 18 april 2021 i den kommun som anges i denna anmälan.

Du kan rösta antingen på valdagen i den vallokal som anges i denna anmälan eller under förhandsröstningsperioden på vilket allmänt förhandsröstningsställe som helst i Finland eller utomlands. Under vissa förutsättningar kan du rösta på en anstalt eller hemma. Om du bor eller vistas utomlands under hela förhandsröstningen och på valdagen har du också möjlighet att rösta per brev. Närmare anvisningar om hur det går till att rösta finns på omstående sida.

Du ska styrka din identitet när du röstar.

Förhandsröstningsperioden.
Vissa förhandsröstningsställen kan vara öppna en kortare tid.

I Finland 7–13.4.2021 och
utomlands 7–10.4.2021

De allmänna förhandsröstningsställena och deras öppettider

www.vaalit.fi och bilagan till denna anmälan

Följebrev för förhandsröstningen

Fylls i på förhandsröstningsstället enbart om denna anmälan används som följebrev.

Väljaren

Röstanden
Inga-Lill
Åback
64370 MÖRTMARK
FINLAND

Valmyndigheten

287 3 tfn 040 546 5812
Centralvalnämnden i Kristinestad
Rådhuset Staketgatan 1
PB 13
64101 KRISTINESTAD
FINLAND

Valfunktionären vid förhandsröstningen fyller i

Jag intygar att förhandsröstningen har gått till på det sätt som bestäms i vallagen.

Datum	Förhandsröstningsställets namn eller vid anstaltsröstning kommunens namn
9/4 2021	Vanda, Nåkansköle bibliotek

Valfunktionärens underskrift

Olli Suominen

Väljaren fyller i

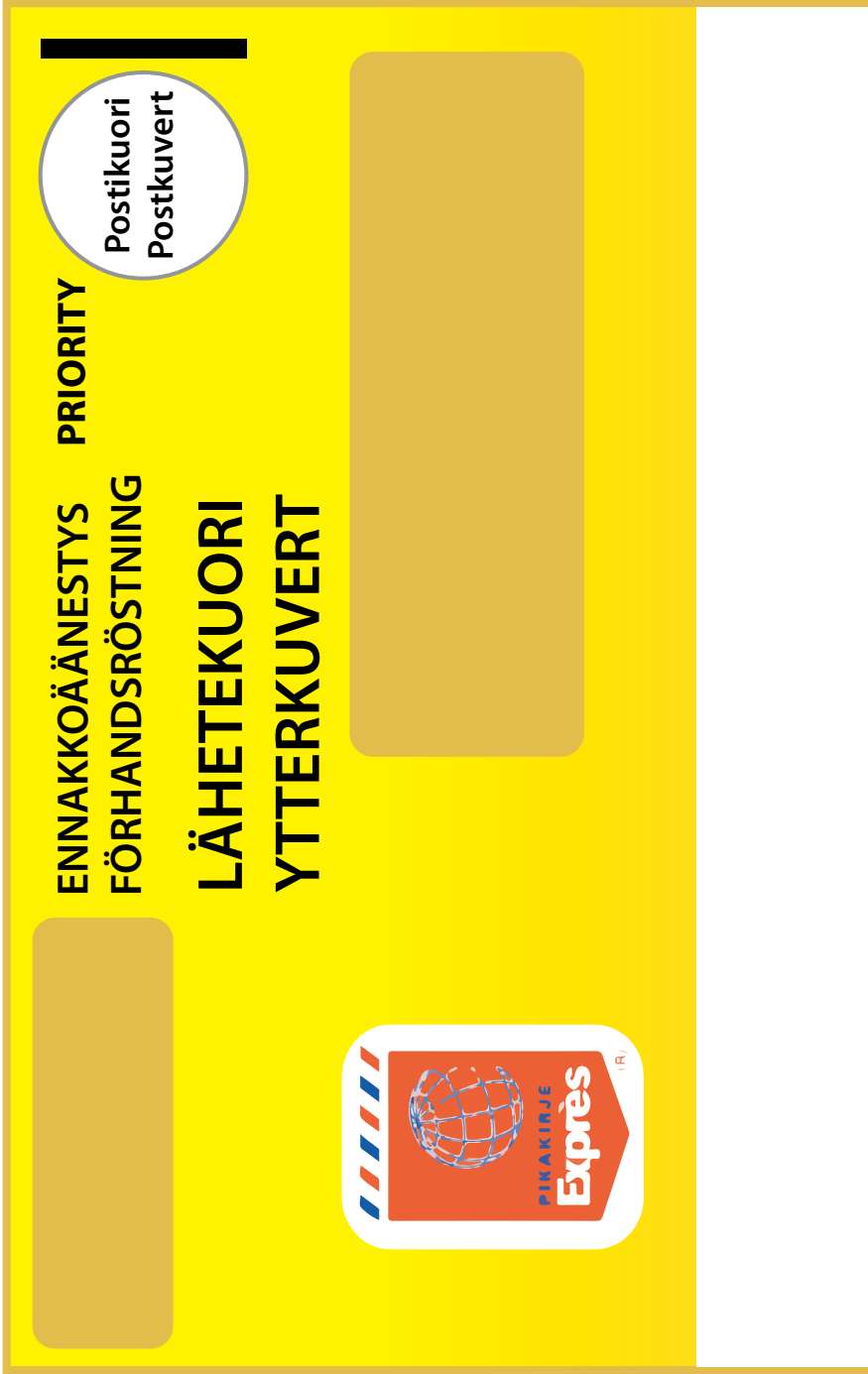
Jag har själv med bevarande av valhemligheten fyllt i röstsedeln och inneslutit den avstämplad i valkuvertet.

Personbeteckning eller födelsetid
120345-1234

Väljarens underskrift

Inga-Lill Röstanden

VAALITOIMISIJÄ TAI VAALITOIMIKUNTA TÄYTTÄÄ – IFYLLS AV VALFÖRRÄTTAREN ELLER VALBESTYRELSEN

Huomautuksia Anmärkningar	Alla övriga röstningar har antecknats
Änestäjien itse valitsemat avustajat Biträden som utsetts av de röstande	i rösträttsregistret

VAALITOIMIKUNTA TÄYTTÄÄ – IFYLLS AV VALBESTYRELSEN

Ennakoäänestyspäivät ja kellonajat Dagar och klockslag för förhandsröstningen	
Vaalitoimikunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jäsen Valbestyrelsens ordförande, viceordförande och medlem Varajäsenet Suppleanter	
Allekirjoitukset Underskrift	☐ Luettu ja tarkastettu ☐ Uppläst och justerat Vaalitoimikunnan puheenjohtaja Valbestyrelsens ordförande Vaalitoimikunnan jäsen Valbestyrelsemedlem

L

BILAGA 7

KVITTERINGSLISTA AV YTTERKUVERT

Kvitteringslista över förhandsröstningens ytterkuvert som lämnats till postens transport

Avsändare

Malax (kommunen/staden)

Valförrättare i förhandsröstningen

Valbestyrelse

Centralvalnämnden

Utrikesministeriet

Posten som tar emot försändelserna:

namnet: 66100 | Malax
Postnummer Postkontor

Inlämningsdag	Ytterkuvertens antal	Postens kvittering	Datering
<u>8 / 4 / 21</u>	<u>3</u> st	<u>Stina Holm</u>	<u>8.4.2021</u>
<u>9 / 4 / 21</u>	<u>4</u> st	<u>Stina Holm</u>	<u>9.4.2021</u>
<u>10 / 4 / 21</u>	<u>3</u> st	<u>Stina Holm</u>	<u>10.4.2021</u>
<u>11 / 4 / 21</u>	<u>5</u> st	<u>Stina Holm</u>	<u>11.4.2021</u>
<u>12 / 4 / 21</u>	<u>5</u> st	<u>Stina Holm</u>	<u>12.4.2021</u>
<u> / /</u>	st		
<u> / /</u>	st		
<u> / /</u>	st		

Avsändaren antecknar dagligen på denna lista antalet ytterkuvert. Posten kvitterar försändelserna mottagna (namn och datum eller datumstämpel). Kuverten har portobeteckningen "postkuvert", så brevförändelseförteckningen behöver inte användas.

Käänd

OHJE ÄÄNESTÄJÄLLE

Kirjoittakaa äänestyslipussa olevaan ympyrään ehdokkaanne numero, ei mitään muuta!

Numeroesimerkit:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jos äänestyslippunne menee pilalle väärän tai sotkuisen merkinnän takia, voitte pyytää vaalivirkailijalta uuden äänestyslipun. Pilalle mennyt äänestyslippu revitään vaalivirkailijan nähden.

Oikeusministeriö

INSTRUKTIONER TILL VÄLJAREN

Skriv i cirkeln på röstdedeln numret på Er kandidat, inget annat!

Siffermallar:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Om Er röstdedel förstörs på grund av felaktig eller suddig anteckning, kan Ni få en ny röstdedel av valfunktionären. Den förstörda röstdedeln ska rivas i valfunktionärens närvaro.

Justitieministeriet

BILAGA 9

Checklista för röstningsställets tillgänglighet

Invalidförbundet rf
Tillgänglighetscentret ESKE
09/2020

1. Ankomsten till röstningsstället

- Ligger röstningsstället invid goda trafikförbindelser och finns det en hållplats för kollektivtrafiken nära röstningsstället?
- Finns det nära entrén ett ställe där skjuttrafiken (bl.a. invataxi) kan stanna?
- Finns det handikapparkeringsplatser (3,6 m bred och 5 m lång) i närheten av röstningsstället?
- Är gångvägen som leder till entrén guidad?
- Är gångvägen som leder till entrén lätt att upptäcka och har en jämn, fast och halkfri yta?
- Är gångvägens lutningar högst 5 % (1:20).

2. Entrén

- Har tillgängliga gångvägar på röstningsstället tydliga och lättlästa skyltar?
- Har passagerna bredvid trappan en ramp med en lutning på högst 8 % och bredden minst 900 mm.
- Har trappor och ramper ledstänger på vardera sidor.
- Finns det framför ytterdörren en avsats på minst 1500 mm x 1500 mm?
- Finns det på den sida där ytterdörren öppnas minst 400 mm fritt utrymme, som den som använder rullstol behöver för att öppna dörren?
- Är dörröppningens bredd minst 850 mm och tröskelns höjd högst 20 mm?
- Öppnar sig dörren automatiskt eller är den annars lätt att öppna (den kraft som behövs för att öppna dörren får vara högst 10 N dvs. 1 kg)?
- Har vindfångets matta eller golvtrall högst 5 mm x 30 mm glipor och orsakar mattan inte en nivåskillnad som är högst 20 mm?
- Är vindfånget minst 1500 mm x 1500 mm, om båda dörrar öppnas utåt från vindfånget?
- Är vindfånget minst 1500 mm bred och 2300 djup, om en av dörrarna öppnas inåt vindfånget?

3. Röstningsstället

- Finns det på röstningsstället minst ett röstningsbås där man kan fylla i röstsedeln sittande? Finns under röstningsbåsets bord (höjden 750–800 mm) ett benutrymme (bredd minst 800 mm, djup minst 600 mm och höjd minst 670 mm)? Eller finns det på röstningsstället höjjusterbara bord?
- Är belysningen i röstningsbåsen bländfri och tillräcklig? (500–750 lux på bordsytan)
- Finns det sittplatser på röstningsstället så att väljarna vid behov kan vila?
- Finns det på förhandsröstningsstället och röstningsstället på valdagen en person som utsetts till valbiträde?
- Om det bland valfunktionärerna finns personer som använder hjälpmedel, ska det finnas toaletterum, som är lämpliga för användare av rullstol.

BILAGA 10

Vissa bestämda tider i kommunalvalet 2021

Valdag 18.4.2021

Tidpunkt	¹	Aktör	Åtgärd	Vallagen
Sommaren 2017		Fullmäktige	Kommunala centralvalnämnden tillsätts	13 § 1 och 3 mom.
Senast i augusti 2020		Fullmäktige	Indelningen i röstningsområden ändras vid behov och ändringen meddelas Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.	8 § 1 och 2 mom.
Tidigast 18.10.2020		Kandidaterna	Sådana kostnader för kandidatens valkampanj som finansieras med valfinansiering kan börja uppkomma	²
18.10.2020		Partiet och partiföreningen	Kampanjtiden för kommunalvalet inleds	³
30.11.2020 kl. 24		Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Kommunens invånarantal enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet för att fastställa antalen kommuninvånare som krävs för att bilda en valmansförening	150 § 1 mom.
30.11.2020 kl. 24		Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Kommunens invånarantal enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet för att fastställa antalen ledamöter i fullmäktige	⁴
Senast 31.12.2020		Fullmäktige/kommunstyrelsen	Meddelande till justitieministeriet om fullmäktiges beslut om antalet fullmäktigeledamöter eller ändring av ett tidigare beslut	⁵

1 Siffran visar hur många dagar före eller efter valdagen åtgärden ska utföras enligt vallagen (714/1998).

2 Lagen om kandidaters valfinansiering (273/2009), 2 § 1 mom.

3 Partilagen (683/2010), 8 § 3 mom.

4 Kommunallagen (410/2015), 16 § 2 mom.

5 Kommunallagen, 16 § 2 mom.

Tidpunkt	¹	Aktör	Åtgärd	Vallagen
Senast 31.12.2020		Statsrådet eller finansministeriet	Beslut om en ändring i kommunindelningen som avses träda i kraft 1.1.2022	⁶
I god tid		Statsrådet	Förordningen om de finska beskickningar och deras verksamhetsställen som är förhandsröstningsställen samt de allmänna förhandsröstningsställena vid kommunalvalet i landskapet Åland utfärdas	9 § 1 mom. 2 punkten
I god tid		Kommunstyrelsen	Beslut om de allmänna förhandsröstningsställena i kommunen	9 § 1 mom. 1 punkten
I god tid		Kommunstyrelsen	Beslut fattas om vilka verksamhetsställen inom socialvården som ska vara förhandsröstningsställen i kommunen	9 § 1 mom. 3 punkten
I god tid		Kommunstyrelsen	Beslut om röstningsställena på valdagen	9 § 3 mom.
I god tid		Kommunstyrelsen	Valnämnderna och valbestyrelserna tillsätts	15 § 1 mom.
18.1.2021		De röstberättigade	Brevröstningshandlingar kan börja beställas	66 c §
Utan dröjsmål efter att en beställning av brev-röstningshandlingar har tagits emot		Justitieministeriet	Brevröstningshandlingarna skickas till den som beställt handlingarna	66 c § 4 mom.
29.1.2021 före kl. 12		Centralvalnämnden	Centralvalnämndens kontaktuppgifter lämnas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata via valdatasystemet	13 § 4 mom.

⁶ Kommunstrukturlagen (1698/2009), 21 och 22 §. Tidsfristen för beslut om kommunindelning enligt kommunstrukturlagen är utgången av juni året före sammanslagningen träder i kraft, i detta fall 30.6.2021. I 23 § i kommunstrukturlagen föreskrivs dock att om kommunalval förrättas under året före det år då en ändring i kommunindelningen träder i kraft, ska valet i de samgående kommunerna förrättas med iakttagande av den nya kommunindelningen. I regeringens proposition RP 268/2014 rd konstateras till denna del att statsrådet i dessa fall ska fatta beslut om sammanslagningen av kommuner före utgången av året före valet, så att valet kan förrättas i de kommuner som sammanslagningen gäller enligt den nya kommunindelningen vid den normala tidpunkten i april.

Tidpunkt	¹	Aktör	Åtgärd	Vallagen
29.1.2021 före kl. 12 ⁷		Kommunstyrelsen/ centralvalnämnden	Uppgifter om kommunens allmänna förhandsröstningsställen lämnas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata via valdatasystemet	9 § 4 mom.
29.1.2021 före kl. 12		Kommunstyrelsen/ centralvalnämnden	Uppgifter om kommunens röstningsställen på valdagen lämnas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata via valdatasystemet	9 § 3 mom.
I god tid		Justitieministeriet	De allmänna förhandsröstningsställena och röstningstiderna vid dem tillkännages	49 § 3 mom.
I god tid		Centralvalnämnden	De allmänna förhandsröstningsställena och röstningsställena på valdagen i kommunen tillkännages	49 § 1 mom. och 67 § 3 mom.
I god tid		Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Medborgare i andra EU-medlemsstater som uppfyller villkoren för rösträtt meddelas att de kommer att ha rösträtt och vara valbara vid kommunalvalet ⁸	22 §
I god tid		Centralvalnämnden	Valförrättare till de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet förordnas	17 § 2 mom.
I god tid		Chefer för finska beskickningar	Valförrättare till det allmänna förhandsröstningsstället i utlandet förordnas	17 § 2 mom.
I god tid		Befälhavare på finska fartyg	Valförrättaren för röstning på fartyget förordnas	17 § 2 mom.

⁷ Den sista tidpunkten enligt vallagen är fredagen 26.2.2021, men eftersom det till varje meddelandekort som postas till den röstberättigade fogas en förteckning över de allmänna förhandsröstningsställena i den röstberättigades egen valkrets jämte adress och öppettider, ska uppgifterna meddelas senast fredagen 29.1.2021 kl. 12.

⁸ I praktiken ska även andra utlänningar som uppfyller villkoren för rösträtt meddelas att de kommer att ha rösträtt.

Tidpunkt	¹	Aktör	Åtgärd	Vallagen
Senast 25.2.2021 före kl. 16	52	Personer som uppfyller vissa villkor och som är anställda i EU eller i en internationell organisation som är verksam i Finland och familjemedlemmar till sådana personer	Skriftlig anmälan lämnas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata om villighet att utöva rösträtt vid kommunalval eller om återkallande av tidigare anmälan	⁹
26.2.2021 kl. 24	51	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Uppgifterna i rösträttsregistret fastställs	18 § 2 och 3 mom.
I god tid, dock senast 1.3.2021		Centralvalnämnden	Antal fullmäktigeledamöter som väljs kungörs Kungörelsen kan utfärdas i samband med den kungörelse som nämns i 34 § 2 mom. (se nästa punkt).	145 §
Senast 1.3.2021	48	Centralvalnämnden	<p>Beslut fattas om arrangemangen för mottagande av kandidatansökningar</p> <p>En kungörelse om beslutet ska avfattas, och kungörelsen ska delges de valombud som partierna eventuellt har uppgett, hållas framlagd i centralvalnämndens sammanträdeslokal samt offentliggöras på det sätt som kommunens tillkännagivanden delges¹⁰.</p>	34 §

⁹ Kommunallagen, 20 § 2 mom. 2 punkten.

¹⁰ Kommunallagen, 108 §

Tidpunkt	¹	Aktör	Åtgärd	Vallagen
Senast 1.3.2021	48	Justitieministeriet	Centralvalnämnderna meddelas vilka partier som är upptagna i partiregistret och vilka personer som är berättigade att teckna respektive partis namn	32 §
Senast 3.3.2021	46	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Rösträttsregistret upprättas	18 § 1 mom.
8.3.2021	41	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Rösträttsregistret finns framlagt för kontroll på de ställen som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bestämt	23 § 1 mom.
Senast 9.3.2021 före kl. 16	40	Valombudet	Kandidatansökan samt meddelande om valförbund och gemensam lista ges in till den kommunala valkrets nämnden	152, 154 och 156 §
15.3.2021	34	Centralvalnämnden	Kandidatansökningarna granskas och valombuden underrättas om eventuella anmärkningar Partiernas, de gemensamma listornas och valmansföreningarnas inbördes ordningsföljd bestäms för sammanställningen av kandidatlistorna	36 § 37 §
Senast 17.3.2021 före kl. 16	32	Valombudet	Kandidatansökan och dess bilagor korrigeras och kompletteras vid behov	38 §
17.3.2021 efter kl. 16	32	Centralvalnämnden	De kandidatansökningar som inkommit inom utsatt tid behandlas på nytt och beslut med anledning av anmälningar om valförbund och gemensamma listor fattas	39 §

Tidpunkt	¹	Aktör	Åtgärd	Vallagen
Senast 18.3.2021 före kl. 12	31	Valombudet	Ett parti eller en valmansförening vars anmälan om anslutning till ett valförbund eller en gemensam lista inte har blivit godkänd, kan återta sin kandidatansökan	40 § 2 mom.
18.3.2021 innan sammanställningen av kandidatlistorna uppgörs	31	Centralvalnämnden	Efter att kandidatansökningarna har behandlats fattas beslut om att stryka en kandidat från sammanställningen av kandidatlistorna eller om att stryka en kandidat på grund av att kandidatansökan har återtagits	40 §
18.3.2021 vid mötet som inleds senast kl. 16	31	Centralvalnämnden	Sammanställningen av kandidatlistorna görs upp	41 §
18.3.2021	31	Centralvalnämnden	I det riksomfattande kandidatregistret förs in de uppgifter om kandidaterna som finns i sammanställningen av kandidatlistorna samt kandidaternas personbe-teckningar	43 § 2 mom.
18.3.2021 tidigast efter att sammanställningen av kandidatlistorna har gjorts upp	31	De som brev-röstar	Brevröstningen inleds	66 d § 1 mom.
Tidigast efter att sammanställningen av kandidatlistorna har gjorts upp		Kandidaterna	Frivillig förhandsredovisning om valfinansieringen kan lämnas in till Statens revisionsverk	¹¹

¹¹ Lagen om kandidaters valfinansiering, 11 §

Tidpunkt	¹	Aktör	Åtgärd	Vallagen
Senast 25.3.2021	24	Myndigheten för digitalise- ring och be- folkningsdata	Ett meddelandekort skickas till de röstberättigade vilkas adress är känd	21 § 4 mom.
31.3.2021	18	Valförrättarna	Förhandsröstningen om- bord på finska fartyg inleds	47 § 1 mom.
Senast 6.4.2021	¹²	De röstberät- tigade eller andra perso- ner	Rättelseyrkande som gäller rösträttsregistret framställs hos Myndigheten för digita- lisering och befolkningsdata	24 § 1 mom. och 189 § 2 mom.
Senast 6.4.2021	¹³	Myndigheten för digitalisering och befolknings- data	Eventuella rättelseyrkanden avgörs	25 § 1 mom. och 189 § 2 mom.
Utan dröjs- mål efter det att beslut om eventuella rättelseyrk- anden har fattats		Myndigheten för digitalisering och befolknings- data	Beslutet med anledning av eventuella rättelseyrk- anden delges parterna, och om beslutet innefattar att personen i fråga införs i rösträttsregistret, ska ett meddelandekort sändas	25 § 2 mom.
Senast 6.4.2021	12	Myndigheten för digitalisering och befolknings- data	Eventuella ändringar till följd av avgörandet av even- tuella rättelseyrkanden in- förs i rösträttsregistret	25 § 1 mom.
Senast 6.4.2021 före kl. 12	12	Myndigheten för digitalisering och befolknings- data	I rösträttsregistret görs de anteckningar som föranleds av självrättelse	26 § 1 mom.

12 Enligt 24 § 1 mom. i vallagen ska ett rättelseyrkande framställas hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata senast den 16 dagen före valdagen före klockan 16. Den utsatta dagen infaller för kommunalvalet 2021 på långfredagen (2.4), som är en helgdag. Enligt 189 § 2 mom. i vallagen anses följande vardag vara den utsatta dagen om den utsatta dagen infaller på en helgdag. Eftersom följande måndag 5.4 också är en helgdag (annandag påsk), flyttas den utsatta dagen till tisdag 6.4.2021.

13 Enligt 25 § i vallagen ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgöra rättelseyrkandena senast den 13 dagen före valdagen. Den utsatta dagen infaller för kommunalvalet 2021 på annandag påsk (2.4), som är en helgdag. Enligt 189 § 2 mom. i vallagen anses följande vardag vara den utsatta dagen om den utsatta dagen infaller på en helgdag. Den utsatta dagen skjuts således fram till tisdag 6.4.2021.

Tidpunkt	¹	Aktör	Åtgärd	Vallagen
Utan dröjsmål efter de ovan nämnda besluten		Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Beslut som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata fattat i form av självrättelse delges den part självrättelsen gäller och ett meddelandekort skickas till de personer som införts i rösträttsregistret	26 § 2 och 3 mom.
Senast den sjunde dagen efter den dag då parten i fråga delgavs beslutet eller efter den dag då beslutet publicerades i den officiella tidningen		De som framställt ett rättelseyrkande	Besvär hos förvaltningsdomstolen över ett beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata genom vilket ett rättelseyrkande har förkastats eller avvisats och besvär över ett beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata genom vilket en person med stöd av 26 § 2 mom. har antecknats i rösträttsregistret som saknande rösträtt	27 § 1 mom.
6.4.2021 fr.o.m. kl. 12	12	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Rösträttsregistret vinner laga kraft	28 § 1 mom.
Senast 6.4.2021 före kl. 16	12	Röstberättigade som har rätt till hemmaröstning och som vill rösta på förhand hemma	Anmälan till den kommunala centralvalnämnden om önskan att rösta hemma	55 §
Onsdag 7.4.2021	11	Valförrättarna, valbestyrelsen	Förhandsröstningen i hemlandet och i finska beskickningar utomlands inleds	47 § 1 mom.
Lördag 10.4.2021	8	Valförrättarna	Förhandsröstningen i utlandet avslutas	47 § 1 mom.
Tisdag 13.4.2021	5	Valförrättarna, valbestyrelsen	Förhandsröstningen i hemlandet avslutas	47 § 1 mom.

Tidpunkt	¹	Aktör	Åtgärd	Vallagen
14.4.2021 fr.om. kl. 19	4	Justitieministeriet	Vallängderna skrivs ut ur röstningsregistret röstningsområdesvis och längderna sänds till de kommunala centralvalnämnderna	71 § 1 mom.
Senast 16.4.2021 före kl. 19	2	De som brev-röstar	Brevröstningshandlingarna ska vara framme hos den berörda kommunens centralvalnämnd	66 e § 3 mom.
16.4.2021 kl. 19	2	Centralvalnämnden	Förhandsröstningshandlingarna och brev-röstningshandlingarna granskas så att de handlingar som kommit in fredagen 16.4.2021 före kl. 19 hinner behandlas	63 § 1 mom. och 66 g § 1 mom.
Efter att brev-röstningshandlingarna granskats		Centralvalnämnden	Röstsedlar som funnits i godkända valkuvert för brev-röstning stämplas på nytt och de stämplade röstsedlarna innesluts i valkuvert för förhandsröstning	66 g § 3 mom.
Senast 17.4.2021	1	Kandidaterna	Frivillig förhandsredovisning om valfinansieringen och kostnaderna för valkampanjen lämnas in till Statens revisionsverk	¹⁴
Söndag 18.4.2021 kl. 9–20	Valdagen	Valnämnden	Röstning på valdagen	68 och 144 §
Söndag 18.4.2021 tidigast kl. 15 eller av särskilda skäl efter centralvalnämndens prövning kl. 12	Valdagen	Centralvalnämnden	Räkning av förhandsröster (inkl. brev-röster)	86 § 1 mom.

¹⁴ Lagen om kandidaters valfinansiering, 11 §

Tidpunkt	¹	Aktör	Åtgärd	Vallagen
Söndag 18.4.2021 efter kl. 20	Val- da- gen	Valnämnden	Preliminär rösträkning	78 §
19.4.2021 senast kl. 12	1	Centralval- nämnden	Kontrollräkning av de röster som avgetts på valdagen	87 § 1 mom.
21.4.2021 vid ett sam- manträde som börjar senast kl. 18	3	Centralval- nämnden	Valresultatet fastställs och offentliggörs och resultatet tillkännages	95 §
Senast 2.5.2021		Kandidaterna	Sådana kostnader för kan- didatens valkampanj i kom- munalvalet som finansieras med valfinansiering kan inte längre uppkomma	¹⁵
Senast 2.5.2021		Partiet	Kampanjtiden för kommu- nalvalet går ut	¹⁶
Inom 14 da- gar efter att valresultatet har offentlig- gjorts		De som sökt ändring	Besvär över beslut av cen- tralvalnämndens beslut med vilket valresultatet har fastställts ska anföras hos förvaltningsdomstolen	100, 101 och 102 §
Efter att val- resultatet har vunnit laga kraft		Justitieminis- teriet	Arkivutskriftena matas ut ur rösträttsregistret	29 § 3 mom.
Efter att ar- kivutskrifte- na har matas ut		Myndigheten för digitalisering och befolknings- data	Uppgifterna i rösträttsre- gistret utplånas	29 § 3 mom.

¹⁵ Lagen om kandidaters valfinansiering, 2 § 1 mom.

¹⁶ Partilagen, 8 § 3 mom.

Tidpunkt	¹	Aktör	Åtgärd	Vallagen
Inom två månader från att valresultatet har fastställts (senast måndagen 21.6.2021)		De som valts till fullmäktigeledamöter och de som valts till ersättare	Redovisning om valfinansiering ska lämnas in till statens revisionsverk	¹⁷

¹⁷ Lagen om kandidaters valfinansiering, 5 och 8 §.

2021

KOMMUNALVALET

18.4.2021

Förhandsröstning:
I Finland 7-13.4.2021
Utomlands 7-10.4.2021

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET